

KÖZFOGLALKOZTATÁSI ÉVKÖNYV

BELÜGYMINISZTERIUM

2021

2021

Közfoglalkoztatási **ÉVKÖNYV**

Köszöntő 5

I. A munkaerőpiac 2021. évi folyamatainak áttekintése 7

1.1. A nyilvántartott álláskeresők számának trendjei9

1.2. A közfoglalkoztatás főbb trendjei 10

II. A jogszabályi környezet változásai 17

II.1. A koronavírus világjárvány miatt hozott intézkedések 18

II.2. Egyéb jogszabályi változások 19

III. A 2021. évi közfoglalkoztatási programok 21

III.1. Járási startmunka mintaprogramok 22

III.2. Országos közfoglalkoztatási programok 22

III.2.A. Vízügyi igazgatóságok 22

III.2.B. Állami erdőgazdaságok 22

III.2.C. Vízgazdálkodási társulások 23

III.2.D. Nemzeti park igazgatóságok 23

III.2.E. Rendészeti szervek, katasztrófavédelmi szervek és a Magyar Honvédség 23

III.2.F. MÁV Magyar Államvasutak Zrt. 23

III.2.G. Egyéb költségvetési szervek és karitatív szervezetek 24

III.2.H. Időügyi Infokommunikációs Modellprogram 24

III.3. Országos közfoglalkoztatási mintaprogramok 24

III.3.A. Hajléktalan és egészségkárosodással, fogyatékkal élő személyek országos mintaprogramja 24

III.3.B. Magyar Közút Nonprofit Zrt. országos mintaprogramja 25

III.4. A hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása 25

III.5. Parlagfű-mentesítési tevékenység a közfoglalkoztatási programok keretében 26

IV. Gazdaságélénkítés a kedvezményezett térségekben 27

IV.1. Fejezeti forrásból megvalósuló gazdaságélénkítő programok 28

IV.1.A. Bács-Kiskun megye 28

IV.1.B. Baranya megye 29

IV.1.C. Békés megye 29

IV.1.D. Borsod-Abaúj-Zemplén megye 29

IV.1.E. Csongrád-Csanád megye 30

IV.1.F. Hajdú-Bihar megye 31

IV.1.G. Heves megye 31

IV.1.H. Jász-Nagykun-Szolnok megye 32

IV.1.I. Nógrád megye 32

IV.1.J. Pest megye 32

IV.1.K. Somogy megye 33

IV.1.L. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 33

IV.1.M. Tolna megye 33

Tartalomjegyzék

IV.2. Közfoglalkoztatás keretében megvalósuló gazdaságélénkítő program 34

IV.3. 2021. évben GÉP programok keretében megvalósult fejlesztések képekben 34

IV.4. A GÉP program folytatása, a IV. ütem 39

V. Jó gyakorlatok a 2021. évi közfoglalkoztatásban 41

V.1. Baranya megye 42

V.2. Bács-Kiskun megye 42

V.3. Békés megye 43

V.4. Borsod-Abaúj-Zemplén megye 45

V.5. Csongrád-Csanád megye 48

V.6. Hajdú-Bihar megye 49

V.7. Heves megye 52

V.8. Jász-Nagykun-Szolnok megye 53

V.9. Nógrád megye 55

V.10. Pest megye 56

V.11. Somogy megye 57

V.12. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 58

V.13. Tolna megye 61

V.14. Zala megye 62

VI. Képzés és szolgáltatás a közfoglalkoztatás rendszerében 63

VI.1. A kiemelt projekt keretei között megvalósuló képzési programok 65

VI.2. A kiemelt projekt képzési programjait segítő mentori szolgáltatás 67

VII. A közfoglalkoztatás alapjain létrejövő szociális szövetkezetek 69

VII.1. A közfoglalkoztatás alapjain megalakult szociális szövetkezetek helyzete 71

VII.2. A közfoglalkoztatás bázisán létrehozott termelői, feldolgozó kapacitások helyzete 71

VII.3. A szövetkezeti törvény módosítása 72

VII.4. Állami képviselői feladatok 73

VII.5. Finanszírozási lehetőségek, támogatások 73

VII.6. A „Fókuszban az önkormányzati tagsággal rendelkező szociális szövetkezetek támogatása” támogatási program szerepe a szövetkezetek fejlesztésében 74

VII.7. A szociális szövetkezetek működésével kapcsolatos főbb eredmények, hatások 75

VII.8. Eredményesen működő szociális szövetkezeti modellek 79

VIII. A közfoglalkoztatási támogatások szabályszerű felhasználásának ellenőrzése	83
VIII.1. Kormányhivatalok és járási hivatalok által folytatott ellenőrzések	84
VIII.2. A MEO által végrehajtott ellenőrzések	84
IX. Közfoglalkoztatás az interneten	87
IX.1. Közfoglalkoztatási portál.....	88
IX.2. A Virtuális Közfoglalkoztatási Piac	88
X. Közfoglalkoztatás a média tükrében	89
XI. Közfoglalkoztatási kiadványok, rendezvények	91
XII. A közfoglalkoztatók elismerése	93
XIII. A Start Plusz program 2021. évi díjazottjai	95
XIV. Zárzó	99

Tisztelt Olvasó!

Tíz év telt el a hazai közfoglalkoztatás egységes rendszerének bevezetése óta. Az elmúlt egy évtized alatt a közfoglalkoztatás folyamatosan igazodott a gazdaság és a munkaerőpiac változásaihoz, szükségleteihez.

Az egységes hazai közfoglalkoztatás elindulásakor, 2011-ben Magyarország Kormánya azt a célt tűzte ki, hogy segély helyett munkából éljenek meg azok, akik képesek dolgozni, a közfoglalkoztatás szolgáljon átmeneti munkalehetőséggént az elsődleges munkaerőpiacon történő megjelenésükig. Ebben az időszakban jelentős volt az álláskeresők száma Magyarországon, az alacsony mértékű foglalkoztatási szinthez egyre romló munkanélküliségi mutató társult. A közfoglalkoztatás volt az az adekvát gazdaságpolitikai eszköz, ami választ kívánt és tudott adni az inaktivitás problémájára.

A teljes foglalkoztatottság elérését is támogató közfoglalkoztatási rendszer hatására fokozatosan javult a hazai munkavállalási korú népesség aktivitása. A folyamatos gazdasági növekedés magas munkaerő-keresletet eredményezett, nőtt a foglalkoztatottak száma, a munkanélküliségi ráta rekord alacsonyra csökkent, a keresetek reálértéke jelentősen emelkedett. Mindezzel párhuzamosan egyre csökkent azoknak a hátrányos helyzetű álláskeresőeknek a száma, akik számára a közfoglalkoztatás biztosította az átmenetet a munkanélküliségből a piaci munkavállalás felé.

A sokarcú közfoglalkoztatás több cél megvalósulását szolgálja: egyszerre állami munkahelyteremtés, vidékfejlesztés, településfejlesztés, szociális intézkedés, miközben számos pozitív hatást gyakorol az abban részt vevő egyénre. A családok anyagi helyzetének javítása mellett az értékteremtő közfoglalkoztatás a hosszú ideje munka nélkül lévők esetében lehetőség a teljesítmény sikerélményének átélésére. A közfoglalkoztatott elsősorban a lakóhelyén, termék-előállítást célzó, a helyi közösség életminőségét javító programok hatásaként érezheti leginkább, hogy személy szerint is szerepe van egyfajta alkotásban, a közösségi célok elérésében.

A Belügyminisztérium különös figyelmet fordít arra, hogy az értékteremtő közfoglalkoztatás eredményeit, tapasztalatait minél szélesebb kör ismerje meg. Kiadványunk is ezt a célkitűzést hivatott szolgálni, szemléletesen bemutatva a munkaerőpiaci folyamatok alakulását, a közfoglalkoztatók 2021. évben végzett munkáját és elért eredményeit. Ajánlom az érdeklődő figyelmébe.

Dr. Pintér Sándor
belügyminiszter

A munkaerőpiac 2021. évi folyamatainak áttekintése

Az egyes munkaerőpiaci intézkedésekről szóló 1139/2017. (III. 20.) Korm. határozatban foglaltak szerint a versenyszférában kialakult munkaerőhiányra figyelemmel a közfoglalkoztatási programokban résztvevők havi átlagos létszámát folyamatosan csökkenteni kell, kiemelt cél a közfoglalkoztatásban lévők elsődleges munkaerőpiaci integrációja. A célkitűzéssel összhangban a közfoglalkoztatás létszáma jelentős mértékben csökkent az elmúlt években.

A 2021. évben a globális gazdasági folyamatok közepontjában továbbra is a koronavírus okozta világjárvány és az ezzel összefüggésben hozott intézkedések álltak. A korlátozások ebben az időszakban már kevésbé fogták vissza a gazdasági teljesítményt, mint a járvány kitörésekor, azonban a termelési és az ellátási láncok még akadoztak.¹

2021 második negyedévben a magyar gazdaság teljesítménye 17,7%-kal meghaladta a bázisértéket, amely a járvány miatti gazdasági visszaesés végét jelezte. A IV. negyedévben a GDP volumene 7,1%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához mérten.

Hazánkhoz hasonlóan a legtöbb uniós tagállamban is 2021 második negyedévében ért véget a járvány miatti gazdasági visszaesés. 2021-ben minden uniós tagállamban nőtt a gazdaság teljesítménye az egy évvel ezelőtti alacsony bázishoz képest. Az uniós gazdaság teljesítménye 5,3%-kal, a magyar 7,1%-kal nőtt. Az uniós tagállamok volumenváltozása 2,9% és 13,5% között mozgott.

2020-ban a nemzetközi és a magyar munkaerőpiaci folyamatokat és eredményeit a járvány alakította, egyben megtörte az addigi pozitív tendenciát. A pandémia kedvezőtlen hatásait eredményesen és jól célzottan mérsékeltek a kormány intézkedései. Jelentős kormányzati beruházások mellett a munkahelyek megtartására és újak teremtésére állami támogatási programok indultak. A magyar munkaerőpiacon kedvező tendenciák mutatkoznak, a kormányzati támogatások és intézkedések hatására a munkaerőpiac stabil helyzete állandónak tekinthető.

A Magyar Nemzeti Bank 2021. áprilisi adatokat használó értékelése szerint a koronavírus-járvány okozta válság so-

rán a munkaerőpiacon magasabb maradt a foglalkoztatás, mint ami a 2008-2009-es válság idején volt tapasztalható. A munkaerőpiac szereplői megfelelően alkalmazkodtak a megváltozott körülményekhez, és a kormányzati intézkedések is jól szolgálták a munkaerőpiac gyors regenerálódását. A munkanélküli és foglalkoztatotti statisztikák a 2020-as év végére már jobbára visszarendeződést mutattak.²

A rendelkezésre álló legfrissebb Eurostat adatok szerint 2021 harmadik negyedévében az uniós foglalkoztatási ráta 69,3%-ot mutatott a 15-64 évesek körében. Uniós átlagot meghaladó érték 20 tagország esetében figyelhető meg, a magyarországi ráta 4,3%-ponttal múlta felül azt.

A munkaerő-felmérés adatai szerint Magyarországon 2021-ben a 15-74 éves foglalkoztatottak létszáma 4 millió 634,6 ezer fő volt, ami 31,3 ezer fővel több, mint az előző évben. Az összfoglalkoztatottak létszáma nem érte el a pandémia előtti szintet, azonban a hazai foglalkoztatottak közfoglalkoztatottak nélküli létszáma már igen, 2021-ben 4467,4 ezer főre emelkedett (2019-ben: 4415,2 ezer fő volt). Egy év alatt ennek a körnek a száma jelentős mértékben, 58,3 ezerrel bővült, a külföldön dolgozók létszáma 21,3 ezerrel, a közfoglalkoztatottak száma pedig 5,7 ezer fővel csökkent. A magyar munkaerőpiac megerősödve került ki a koronavírus-járvány hullámaiból, a versenyszféra tudja fogadni a munkavállalókat.

A járványügyi korlátozások feloldásával 2021-ben fokozatosan nőtt a foglalkoztatottak száma, a bővülés elsősorban az elsődleges munkaerőpiacon dolgozók számának köszönhető. 2020. III. negyedétől fokozatosan gyarapodott a létszámuk, az utolsó negyedévben 83,7 ezer fős emelkedés történt egy év alatt. 2021. október–decemberben az egy évvel korábbihoz képest a foglalkoztatottak létszáma már 65 ezer fővel több, 4 millió 688 ezer fő volt.

A KSH által a munkaerő-felmérésben mért 15-74 éves munkanélküliek száma 2020-ban intenzíven emelkedett, közel 40 ezer fős növekedés jelentkezett egy év alatt. 2021 januárjában még magas (237,6 ezer fő) volt a munkanélküliek száma, ezután megindult a csökkenés, 2021. decemberben 179,0 ezer volt a számuk. Éves átlagban 195,7 ezer főt tett ki a 15-74 éves munkanélküliek létszáma, ami

lényegében megegyezik a 2020. évvel, azonban a válság előtti szinthez (2019. évhez) képest még mindig 23,2%-kal magasabb. A munkanélküliségi ráta 4,1 százalékos értéke a megelőző évhez képest stagnált.

2019-ben 11,2% volt a 15-24 éves fiatalok munkanélküliségi rátája, amely 2020-ban 12,5%-ra emelkedett, 2021-re pedig 13,5%-ot tett ki (legutóbb ennél magasabb ráta 2015-ben realizálódott, akkor 17% volt az értéke). 2021-ben 42,1 ezer volt azon 15-24 évesek száma, akik munkanélkülinek számítottak (vagyis nem dolgoztak, de munkát kerestek és munkába is tudtak állni).

A bővülő foglalkoztatottság és a kissé emelkedő munkanélküliség mellett a hazai 15–64 éves lakosság gazdasági aktivitása (76,6%) 2021 harmadik negyedévében már rekord magas szintre került. A jelenlegi tendenciák abba az irányba mutatnak, hogy a hazai munkaerőpiacon a járvány előttihez hasonló, erős munkaerőhiány alakulhat ki. Ezt erősíti, hogy a potenciális munkaerőtartalék nagysága csökkent, és megközelítette a 2019-es mélypontot, az üres álláshelyek száma pedig a járvány kitörése óta a legmagasabb.

1.1. A nyilvántartott állás keresők számának trendjei

A nyilvántartott állás keresők száma a 2010-es évtized eleje óta csökkenő trendet mutatott. 2018-ban 255,3 ezer főt, 2019-ben 250, 9 ezer főt tett ki, azonban a csökkenő trend megtört 2020 tavaszán a koronavírus-járvány magyarországi megjelenésének következtében. 2020-ban éves átlagban 316,1 ezer főre nőtt a regisztrált állás keresők száma, amely 25,9%-os emelkedést jelentett az előző évhez képest. 2021-re a 2020. évihez képest 14,9%-kal csökkent vissza az állás keresők száma (268,9 ezer fő), ám ez még mindig (mintegy 18 ezer fővel) magasabb volt, mint a pandémiát megelőző 2019-es évben. Mivel 2021-ben az év második negyedétől kezdve folyamatos mérséklődést mutatott az állás keresők száma, 2021. december végére már 238,7 ezer fős létszám mutatkozott. Ez már csak 1,6%-kal volt magasabb a 2019. decemberi szintnél, tehát az év végére gyakorlatilag visszaállt az állás keresők száma a válság előtti szintre.

Területi szempontból az állás keresők számának trendjeiben egy lényeges, hatását tekintve hosszabb ideig tartó

jelenség emelhető ki. Bár a pandémia alatt az állás keresők száma elsősorban a jobb munkaerőpiaci helyzetű területeken ugrott meg, ez a megugrás ideiglenesnek bizonyult. Kivéve a főváros munkaerőpiacát, ahol 2021-ben még mindig 55%-kal több volt az állás keresők éves átlagos létszáma, mint 2019-ben. A megyék többségében ekkor már a 2019-eshez közeli értékek voltak jellemzők (4 megyében a létszám alulmúlta a 2019. évit, 9 megyében csak 10% alatti többlet volt megfigyelhető, míg 6 megyében volt még 10%-kal magasabb az állás keresők száma 2021-ben, mint 2019-ben).

A budapesti emelkedés és annak tartóssága kiemelkedő. 2021 év végén a decemberi adatok szerint is még 29%-os többlet volt látható a fővárosban az állás keresők számában 2019 decemberéhez képest. Ennek oka, hogy az elhúzódó pandémiás válság jobban érintette a fővárosi munkaerőpiacon jelentős szolgáltatási szektort (a szabadidős, kulturális ágazat illetve a budapesti vendéglátás-turizmus még 2021-ben is jelentősen kitett volt a pandémiás helyzet hatásainak).

A közfoglalkoztatás a pandémiát megelőző években hozzájárult a tartós állás keresők számának és arányának csökkenéséhez, azonban a pandémiás időszak alatt az egymást követő hullámok okozta lezárások, a bizonytalanság fokozódása a tartós állás keresők számának emelkedését okozta.

A 2021. évben a tartós állás keresők száma és aránya annak ellenére növekedett, hogy a nyilvántartott állás keresők száma és a közfoglalkoztatottak létszáma is csökkent. Számuk 20,6%-kal (15,7 ezer fővel) nőtt egy év alatt, míg az arány esetében egy 10,1 %-pontos emelkedés realizálódott.

Bár 2020-ban a pandémia hatására az állás keresők számának növekedése volt megfigyelhető, ez a növekedés ugyanakkor a közfoglalkoztatottak létszámában nem jelent meg. Ennek oka egyfelől az, hogy a járvány miatt munkájukat elvesztők – magasabb kvalifikáltságuk okán – nem voltak elsődleges célcsoportjai a közfoglalkoztatási programoknak, másfelől az, hogy számukra sem volt jellemzően cél a közfoglalkoztatásban történő elhelyezkedés, hiszen 'csak' átmenetileg estek ki a munkaerőpiacról. A közfoglalkoztatási igények növekedését 2021-ben sem tapasztaltuk.

¹ Forrás: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mone/20213/index.html#amagyargazdasgteljesitmenyeajrvnyelttiszintetismeghaladta>

² Inflációs jelentés, MNB <https://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/inflacios-jelentes>

1.2. A közfoglalkoztatás főbb trendjei

A közfoglalkoztatásban dolgozók átlagos száma a Belügyminisztérium adatai szerint 2021-ben 88,0 ezer fő volt, amely 4,9%-kal alacsonyabb a 2020. évinél, és 35,1%-kal elmarad a 2018-ra jellemző átlagos létszámtól. (1. ábra)

A közfoglalkoztatásban résztvevők havi átlagos száma 2021-ben az év első hónapjaiban az előző évi programok kifizetésével párhuzamosan 93 ezer főről 84 ezer főre csökkent. A márciustól júniusig terjedő időszakban, az új programok indulásával közel 90 ezer főre emelkedett a havi átlagos létszám, majd az év végéig 86-89 ezer fő közötti szinten maradt.

A 2021. évi közfoglalkoztatási programok márciustól a korábbinál kisebb létszámokkal indultak, továbbá megfigyelhető volt, hogy a programokban foglalkoztatottak létszáma a korábbi éveknél lényegesen kisebb mértékű éven belüli ingadozásokat mutatott. Az évek óta folyamatosan megújított és elindított programok tervezett létszámát egyre pontosabban lehet a tényleges igényekhez igazítani. 2021-ben és a megelőző évben sem csökkent jelentősen a létszám a nyári hónapokat követően az év végéig.

A programok létszáma igazodott a kismértékben csökkenő kereslethez, a korábbi években tapasztaltnál magasabb

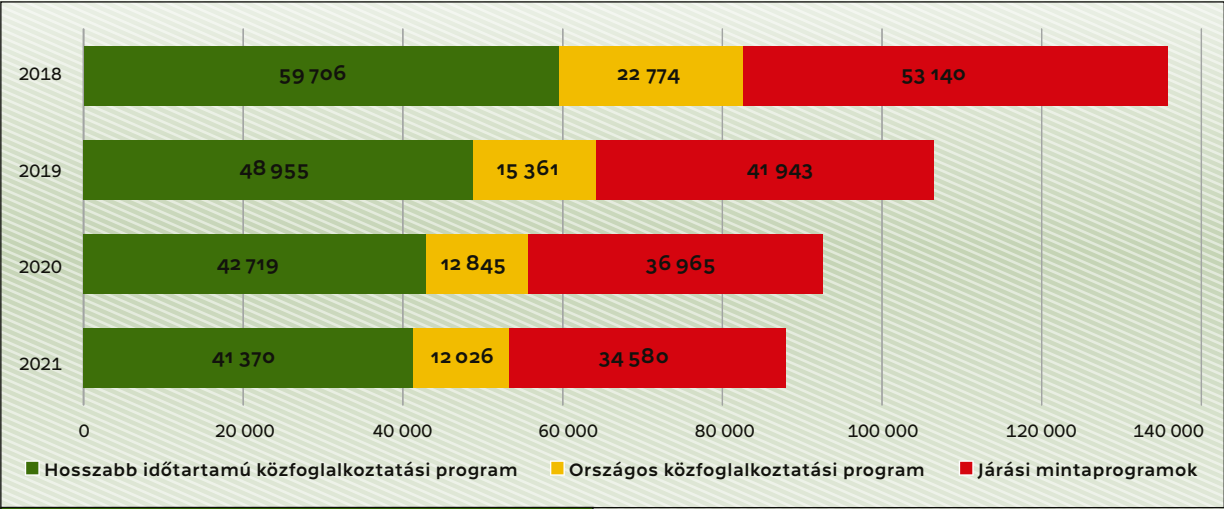
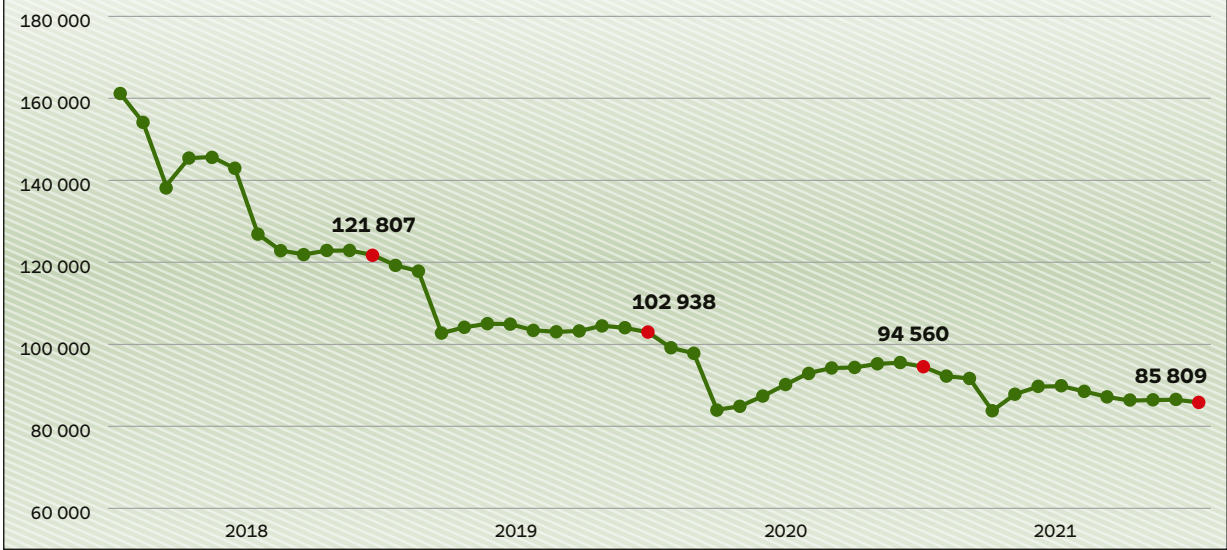
arányú feltöltöttséggel a szerződések megfelelő keretet biztosítottak ebben az évben is a közfoglalkoztatási igényekhez. A belépők száma 2021-ben 122,2 ezer fő volt, ami 5,8%-kal volt alacsonyabb, mint a megelőző évben. A 2021. év belépői között a férfiak száma 10,7%-kal csökkent, a nők pedig alig 2,3%-os mértékben 2020-hoz viszonyítva. Korcsoportok szerint egyedül a 25 év alattiak csoportjánál nőtt kis mértékben, 4,1%-kal a belépők száma.

A közfoglalkoztatottak programtípus szerinti megoszlása 2018 és 2021 között kis mértékben átalakult. Az országos közfoglalkoztatási programok arányának csökkenése mellett folytatódott a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programok térnyerése. A közfoglalkoztatottaknak 39,3%-a járási, 47%-a pedig hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programokban dolgozott 2021-ben.

Az országos programokban 2018-ban még közel 23 ezer főt, 2019-ben már csak 15,4 ezer főt foglalkoztattak. Ezekben a programokban az átlagos létszám 2021-re 12 ezer főre csökkent. A négy év alatti létszám-csökkenés (47,2%) az országos programokban volt a legjelentősebb. (2. ábra)

A hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programokban dolgozók aránya 2016 óta folyamatosan emelkedik, és

1. ábra: A közfoglalkoztatásban résztvevők átlagos havi létszáma 2018-2021. Forrás: BM-NISZ adattár

2. ábra: Közfoglalkoztatás átlagos létszáma programtípusonként 2018-2021. Forrás: BM-NISZ adattár

ez a trend folytatódott 2020 és 2021 között is. Ebben a programtípusban dolgozók átlagos létszáma az előző évhez képest 3,2%-kal (tehát átlag alatti mértékben) csökkent. Az elmúlt években több település a korábbi járási startmunka programját ebben a formában vitte tovább, felhasználva a korábban megszerzett eszközöket és a megvalósított beruházásokat.

A 2021. évi járási programok átlagos létszáma országosan 6,5%-kal csökkent a 2020. évi, illetve 34,9%-kal a 2018. évi adatokhoz képest. A megyék többségében 2021-ben átlag körüli mértékben 4-8%-kal csökkent a járási startmunka mintaprogramokban dolgozók létszáma. Ennél

nagyobb, 10-11%-os csökkenés Csongrád-Csanád, Tolna és Veszprém megyében volt, Fejér megyében pedig 14%-kal csökkent a létszám. Baranya megyében viszont 2% alatt maradt a csökkenés, míg Zala megyében 2021-ben is a megelőző évi létszámokkal működtek ezek a programok.

2021-ben a járási startmunka mintaprogramokban foglalkoztatottak 36,7%-a dolgozott mezőgazdasági programban. Ezekben a programokban a települések főként önfenntartásukra termelnek, az ott élők ellátását szolgáló konyhák és egyéb intézmények ellátását végzik el. Magas, 22,5%-os volt a helyi sajátosságokra épülő programok keretében terméket előállító dolgozók aránya. Szociális jellegű programokban az érintettek 40%-a dolgozott. A korábbi években is hasonló volt a járási mintaprogramok pilléreiben foglalkoztatottak megoszlása. (1. táblázat)

1. táblázat: A járási startmunka mintaprogramok főbb adatai, 2019-2021. Forrás: BM-NISZ, adattár

	2019	2020	2021
A résztvevők átlagos létszáma, fő	41 943	36 965	34 580
Az évben elindított programok száma, db	2 425	2 381	2 304
ebből:			
Mezőgazdasági program	939	896	870
Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	637	606	621
Szociális jellegű program	812	796	792
Egyéb mintaprogram	37	83	21
A programokban érintett települések száma	1 288	1 246	1 235

A járási mintaprogramokban foglalkoztatottak számánál kisebb mértékben csökkent az elindított programok száma és az érintett, hátrányos helyzetű települések száma. 2019-ben még 1288 településen 2425 program indult. A következő évben 1,8%-kal csökkent az elindított programok és 3,2%-kal a programot indító települések száma. 2021-ben 1235 településen összesen 2304 mintaprogram indult, ami a programok számában a megelőző évhez képest 3,2%-os, a települések számában pedig 0,9%-os csökkenést jelent. Jellemző, hogy a járási programokon belül a mezőgazdasági programok térvesztése (az ebben résztvevő települések számának a mérséklődése) volt a legnagyobb, miközben például a helyi sajátosságú programok száma 2021-ben még növekedett is a megelőző évhez képest. A járási és ezen belül különösen a mezőgazdasági programok térvesztése mögött a közfoglalkoztatottak számának általános csökkenése mellett az e programokat menedzselni, irányítani tudó szakemberek „elfogyása” áll.

A közfoglalkoztatás területi szempontból 2021-ben is a rosszabb gazdasági – foglalkoztatási helyzetű területekre koncentrált. A közfoglalkoztatottak 42%-a Szabolcs-Szatmár-Bereg és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében élt, s ennek a két megyének növekedett a részaránya évről-évre a teljes közfoglalkoztatott létszámokon belül. Ez azt mutatja, hogy a két legtöbb közfoglalkoztatottnak munkát adó megyében kevésbé csökkent a közfoglalkoztatottak létszáma az utóbbi években, mint országosan. Hajdú-Bihar megyében élt a közfoglalkoztatottak további közel 10%-a. Ez az arány itt és a többi megyében alig változott, illetve csökkent az elmúlt években.

A közfoglalkoztatottak átlagos létszámait a munkavállalási korú lakosság létszámához viszonyító közfoglalkoztatási mutató alapján a közfoglalkoztatás relatív súlya a Cigándi, Encsi, Fehérgyarmati, Gönci, Sellyei és a Szikszói járásokban a legmagasabb. Ezekben a járásokban a közfoglalkoztatottak átlagos létszáma közelíti az álláskeresők számát, és meghaladja az ott élő összes munkavállalási korú lakos 10%-át. Ezekben a járásokban találjuk azokat a jellemzően 200 fő alatti kistelepüléseket, ahol a közfoglalkoztatottak aránya a falu munkavállalási korú népességének harmadát, felét teszi ki. Ilyen település volt 2021-ben Baglad, Besence, Csenyéte, Drávapiski, Fáj, Hirics, Kány, Nyésta, Pusztaradvány és Rakacaszend.

A közfoglalkoztató szervezetek többsége helyi önkormányzat, illetve ezek hivatalai, társulásai voltak, a megkötött támogatási szerződések 78%-a, a szerződésekben vállalt létszám 75%-a önkormányzati foglalkoztatókhoz köthető. Mellettük a nonprofit és egyházi szervezetek régóta részt vesznek a közfoglalkoztatási programok működtetésében, az indított programok 15%-a és a teljes létszám 12%-a nonprofit szervezetekhez kötődik. A legnagyobb, közfoglalkoztatásban jelentős szerepet vállaló nonprofit szervezetek közé tartozik a Magyar Református Szeretetszolgálat Alapítvány, a Segítő Kezek az Aktív Évekért Alapítvány, a Boldog Ceferino Intézet, a Baptista Szeretetszolgálat és a Magyar Máltai Szeretetszolgálat.

A közfoglalkoztatásban dolgozók átlagos létszáma gyorsan csökkent 2018-at követően, összetételük azonban nem változott ilyen ütemben. 2021-ben a foglalkoztatottak többsége, 60,9%-a nő volt. 2016-ban haladta meg először a nők létszáma a férfiakét, azóta kis mértékben, de évről-évre emelkedik a nők aránya, vagyis a közfoglalkoztatottak között a férfiak száma nagyobb mértékben csökken, mint a nőké. (2. táblázat)

A résztvevők kor szerinti összetételét tekintve látszik, hogy a legjobb munkavállalási korúak (25-54 évesek) részaránya alig egy százalékponttal csökkent 2018 és 2021 között, amikor is 70,2%-ot tett ki. Az idős, 55 év feletti munkavállalók száma is csökkent 2018 és 2021 között, arányuk évek óta alig változva 25% körül mozog.

2021-ben a 25 év alatti közfoglalkoztatottak számában viszont fontos változás volt, hogy a korábbi évek csökkenő tendenciája után ebben az évben kis mértékben emelkedett a létszámuk. A közfoglalkoztatásban 2021-ben átlagosan 4500 fő 25 év alatti személy dolgozott, ez a közfoglalkoztatottaknak 5,1%-át jelentette.

A fiatal közfoglalkoztatottak létszámának emelkedése mögött alapvetően a képzésbe bevont fiatalok számának emelkedése látható. A 2021-es év folyamán 1533 fő 25 év alatti közfoglalkoztatottat vontak be képzésbe a GINOP-6.1.1 program keretén belül, amely létszám mintegy 500 fővel növekedett 2020-hoz képest.

Egyértelmű tendencia volt az elmúlt években, hogy a közfoglalkoztatottak összességén belül emelkedett az

		2018		2019		2020		2021	
		fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
Nem	Férfi	59 187	43,6	43 930	41,3	37 693	40,7	34 413	39,1
	Nő	76 433	56,4	62 329	58,7	54 837	59,3	53 564	60,9
	Együtt	135 620	100,0	106 259	100,0	92 530	100,0	87 976	100,0
Kor	25 év alatt	6 179	4,6	4 175	3,9	4 156	4,5	4 500	5,1
	25-54 év	96 358	71,0	75 262	70,8	65 501	70,8	61 757	70,2
	55 év és felette	33 082	24,4	26 823	25,2	22 872	24,7	21 718	24,7
	Együtt	135 620	100,0	106 259	100,0	92 530	100,0	87 976	100,0
Legmagasabb iskolai végzettség	Alapfokú	78 055	57,6	63 214	59,5	56 926	61,5	54 250	61,7
	szakiskola+szakmunkás	33 727	24,9	25 883	24,4	21 939	23,7	20 631	23,5
	Szakközépiskola+technikum	11 789	8,7	8 704	8,2	7 017	7,6	6 640	7,5
	Gimnázium	9 709	7,2	7 103	6,7	5 640	6,1	5 438	6,2
	Felsőfokú	2 340	1,7	1 355	1,3	1 008	1,1	1 017	1,2
	Együtt	135 620	100,0	106 259	100,0	92 530	100,0	87 976	100,0

2. táblázat: A közfoglalkoztatásban résztvevők havi átlagos létszáma, 2018-2021. Forrás: BM- NISZ adattár

alacsony, legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya. Átlagos létszámuk csökkenése mellett arányuk 2018 és 2021 között 57,6%-ról 61,7%-ra nőtt, miközben az ennél magasabb iskolai végzettséggel rendelkező személyek száma és aránya is csökkent.

Mivel a közfoglalkoztatásban évek óta jellemző a beragadás, az új programokba igen nagy részben az előző években foglalkoztatottak kapcsolódnak be, ezért jellemző, hogy egyre inkább azok maradnak a közfoglalkoztatásban, akik foglalkoztathatósága a legrosszabb, és kimozdításuk a foglalkoztatási szolgálat részéről egyre nehezebb feladat. A 2021. év munkaerőpiaci helyzete egyáltalán nem kedvezett a közfoglalkoztatást követő nyílt munkaerőpiaci munkavállalásnak, a korlátozások a munkahelykeresés lehetőségeit szűkítették.

A közfoglalkoztatás elsődleges célcsoportjai közé tartoznak mind a hátrányos helyzetű településen élő személyek, mind pedig az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező, szakképzettség nélküli álláskeresők. 2021-ben a közfoglalkoztatottak 61,7%-ának legmagasabb iskolai végzettsége általános iskolai, vagy az alatti volt. A területi célzást jól mutatja, hogy a közfoglalkoztatottak 87,7%-a hátrányos helyzetű településen élt 2021-ben.

A teljes közfoglalkoztatotti létszámon belüli arányok esetén látszik, hogy 2021-ben a közfoglalkoztatottak 93,8%-a vagy gazdasági - foglalkoztatási szempontból kedvezőtlen helyzetű településen élt, vagy alacsony iskolai végzettséggel rendelkezett. A közfoglalkoztatottak 55,5%-a esetén mindkét, az elhelyezkedést erősen megnehezítő feltétel fennállt. (3. táblázat)

A résztvevőket a közfoglalkoztatási programok nagy részében képességeikhez, készségeikhez igazodva alacsony képzettséget igénylő, szakképzettség nélkül betölthető munkakörökben alkalmazzák a közfoglalkoztatók. Amennyiben a három nagy programtípusban hasonlítjuk össze a betöltött munkaköröket, a toplista élén mindhárom esetben az egyéb, egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozások állnak.

Az egyszerű mezőgazdasági foglalkozás mellett a nagyobb szakértelmet jelentő munkakörök közül az általános irodai adminisztrátor megtalálható mindhárom programtípus leggyakoribb foglalkozásai között. Hasonló, adminisztratív munkaköröket töltenek be nagyobb számban a hosszabb időtartamú programok ügyintézői, az országos programok iratkezelői is. A munka- és termelés szervezők átlagos létszáma meghaladta az 500 főt a járási és a hosszabb időtartamú programok esetén is.

2021	Hátrányos helyzetű településen élő		Nem hátrányos helyzetű településen élő		ÖSSZESEN	
Legmagasabb iskolai végzettség	fő	%	fő	%	fő	%
Általános iskolai végzettség nélküli	8 994	10,2	865	1,0	9 858	11,2
Általános iskola	39 838	45,3	4 554	5,2	44 392	50,5
Szaktanulmánytervező, szakiskola	17 986	20,4	2 645	3,0	20 631	23,5
Szakközépiskola, gimnázium	9 764	11,1	2 314	2,6	12 078	13,7
Felsőfokú	548	0,6	469	0,5	1 017	1,2
ÖSSZESEN	77 130	87,7	10 847	12,3	87 976	100,0

3. táblázat: A közfoglalkoztatottak átlagos létszáma legmagasabb iskolai végzettségük és lakóhelyük helyzete szerint 2021. évben. Forrás: BM-NISZ, adattár

Nagyobb, 1000 fő feletti létszámban alkalmaztak különböző takarító, szemetgyűjtő munkakörökben közfoglalkoztatottakat a hosszabb időtartamú programok esetén, emellett konyhai kisegítőket és gép-motor karbantartókat. Az országos programokban jelentősebb számban alkalmaztak egyszerű építőipari és erdészeti, vadászati foglalkozásúakat. Ebben a programtípusban jelentős a

4. táblázat: A közfoglalkoztatás egyes típusaiban betöltött munkakörök TOP listája a 2021. évi átlagos létszám alapján. Forrás:BM- NISZ adattár, A zölddel kiemelt cellák a 9-es FEOR főcsoportba tartozó, szakképzettséget nem igénylő foglalkozások

Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása		Országos közfoglalkoztatási program támogatása		Járási startmunka mintaprogram támogatása	
Munkakör	Létszám	Munkakör	Létszám	Munkakör	Létszám
Egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	24 878	Egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	1 927	Egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	18 425
Egyéb takarító és kisegítő	3 796	Kubikos	1 516	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	6 820
Intézményi takarító és kisegítő	2 326	Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	1 051	Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	2 638
Szemetgyűjtő, utcaseprő	1 544	Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású	927	Munka- és termelés-szervező	974
Általános irodai adminisztrátor	974	Egyszerű ipari foglalkozású	891	Egyszerű ipari foglalkozású	694
Konyhai kisegítő	647	Intézményi takarító és kisegítő	716	Általános irodai adminisztrátor	556
Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	619	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	650	Kubikos	416
Munka- és termelés-szervező	553	Egyéb személygondozási foglalkozású	608	Egyéb műszaki foglalkozású	245
Egyszerű ipari foglalkozású	491	Általános irodai adminisztrátor	533	Egyéb, máshova nem sorolható ipari és építőipari foglalkozású	234
Egyéb ügyintéző	474	Erdészeti foglalkozású	359	Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	232
Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	471	Iratkezelő, irattáros	232	Egyéb szolgáltatási foglalkozású	215

személygondozási foglalkozásúak, egyéb ügyintézők, valamint a kubikusok száma is. A járási startmunka mintaprogramokban ezek mellett legnagyobb számban az egyszerű építőipari foglalkozások valamint a munka- és termelés-szervezők tűnnek fel. (4. táblázat)

A Belügyminisztérium a közfoglalkoztatásból kilépő személyek esetén, minden egyes kilépésüket követően vizsgálja munkaerőpiaci státuszukat a támogatást követő 180. napon vonatkozóan. Ez a mutató azok arányát mutatja meg, akik a támogatást követő 180. napon munkában álltak a kilépők közül, valamint azt, hogy mekkora részarányuk rendelkezett nyílt munkaerőpiaci jogviszonnyal. A vizsgálat alapja az adóhatóság által kezelt biztosított foglalkoztatottak bejelentési adatbázisa, valamint a nyilvántartott álláske-resők adminisztratív adatbázisa. (5. táblázat)

A közfoglalkoztatásból 2020-ban és 2021 első félévében kilépők között jelentősen csökkent a 180. napon nyílt munkaerőpiacra foglalkoztatottak aránya. 2018-ban a 322 ezer kilépési eset 18,2%-ában voltak megtalálhatók a vizsgált személyek nyílt munkaerőpiaci, bejelentett munkaviszonyban³, és a 2019-es kilépők esetén is 17%-os volt ez az arány.

A 2020-ban és a 2021 első félévében kilépők esetén látszik, hogy ezekben az években a közfoglalkoztatást befejezők lényegesen kisebb része tudott elhelyezkedni. Beszűkültek, megnehezdedtek a kilépési utak a pandémia miatt.

A 2020-ban kilépők 12,9%-a, a 2021 első félévben kilépőknek pedig 11%-a talált állást a nyílt munkaerőpiacon, miközben nőtt a közfoglalkoztatásba ismételten visszalépők aránya. (5. táblázat)

Jelentős különbség van a nyílt munkaerőpiaci elhelyezkedési arányban a kilépők között életkor és legmagasabb iskolai végzettség szerint. 2020-ban a kilépő 26 év alattiak 18,8%-a volt nyílt munkaerőpiaci állásban a közfoglalkoztatást követő 180. napon, a 26 és 50 év közöttiek esetén 15%-os, az ennél idősebbek esetén pedig 8,1%-os volt az elhelyezkedési arány. Még markánsabb különbségek mutatkoznak a kilépők iskolai végzettsége szerint. A legfeljebb alacsony fokú végzettséggel rendelkezők esetében 9,2%-uk, a középfokú végzettségűek esetében pedig 18,3% dolgozott a vizsgált időpontban. Az alacsony számú felsőfokú végzettségű személy esetén az elhelyezkedési arány a 30%-ot közelítette. 2021-ben az első féléves eredmények mutatják, hogy kisebb mértékben még tovább csökkentek az elhelyezkedési arányok, főként azoknál a csoportoknál, amelyek a korábbi időszakban is alacsonyabb arányban helyezkedtek el. Az általános iskolai, vagy annál alacsonyabb végzettségűek nyílt munkaerőpiaci elhelyezkedési aránya 8,5%-ra, az 50 év felettieké 6,9%-ra esett vissza.

3 A NAV biztosítottak bejelentésének adatbázisában

5. táblázat: A közfoglalkoztatottak nyomon követési adatai a kilépéstől számított 180. napon. Forrás: BM-NISZ, adattár

Támogatás vége	A közfoglalkoztatási programokból kilépők létszáma foglalkoztatási jogviszonyuk szerint a kilépéstől számított 180. napon (fő)					A kilépők közül elhelyezkedettek aránya (%)	
	Nyílt munkaerő piacon	Közfoglalkoztatás	Álláskereső	Nem ismert	ÖSSZESEN	Nyílt munkaerő piacon	Közfoglalkoztatás
2018	58 630	167 273	58 052	38 408	322 363	18,2	51,9
2019	31 362	95 273	33 912	23 895	184 442	17,0	51,7
2020	20 543	90 295	30 438	18 504	159 780	12,9	56,5
2021. I. félév	12 231	75 045	19 428	10 989	117 693	10,4	63,8

A jogszabályi környezet változásai

II.1. A koronavírus világjárvány miatt hozott intézkedések

A 2021-ben a Kormány a veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről szóló 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelettel az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó SARS-CoV-2 koronavírus világjárvány következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében Magyarország egész területére ismét veszélyhelyzetet hirdetett ki 2021. február 8. napjától.

Az előző évhez hasonlóan a veszélyhelyzet ideje alatt a kormányhivatalok és a közfoglalkoztatók részére jogi tájékoztató került összeállításra, amely a közfoglalkoztatást érintő jogszabályokat és annak veszélyhelyzet idejére történő változásait tartalmazta.

A közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvénynek (a továbbiakban: Kftv.) 1. § (2b) bekezdése szerint közfoglalkoztatási jogviszonynak minősül, ha közfoglalkoztatási program keretében a közfoglalkoztatott a munkaerőpiaci alkalmazkodását, munkához jutását szolgáló képzésben vesz részt. A védelmi intézkedések ideiglenes szigorításáról szóló 104/2021. (III. 5.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 104/2021. (III. 5.) Korm. rendelet] 11. § (5) és (6) bekezdése szerint a felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény 2. § 8. pontja szerinti kontaktórák formájában szervezett oktatást, képzést a képzésben részt vevő személyek és az oktató közötti személyes találkozást nem igénylő kapcsolatban alkalmazott digitális eszköz segítségével megvalósuló módon vagy zárt rendszerű elektronikus távoktatás, illetve távoktatás formájában kell megszervezni, befejezni abban az esetben is, ha azt jogszabály, támogatói okirat, támogatási szerződés, felnőttképzési szerződés, hatósági szerződés vagy képzési program egyébként nem teszi lehetővé.

A 104/2021. (III. 5.) Korm. rendelet 11. §-a alapján a köznevelési intézmények – az óvoda és a pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmény kivételével – és a szakképző intézmények tantermen kívüli, digitális munkarendben működtek. Az óvodákban rendkívüli szünet volt érvényben. Azon szülőknél, akik a fentiek miatt otthon maradtak kiskorú gyermekükkel, szabadságot kellett kivenniük,

ill. kérhették a Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 55. § (1) bekezdés j) pontja szerinti és díjazás nélküli mentesülést a munkavégzési kötelezettség alól.

A 104/2021. (III. 5.) Korm. rendelet fentebb említett rendelkezései 2021. április 19-től hatályon kívül helyezésre kerültek.⁴

A SARS-CoV-2 koronavírus-világjárvány következményeinek elhárításában részt vevő foglalkoztatottakat megillető pótszabadságról szóló 327/2021. (VI. 10.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 327/2021. (VI. 10.) Korm. rendelet] 1. § (1) bekezdés e) pontja és (2) bekezdése szerint, ha a szociális, gyermekjóléti vagy gyermekvédelmi szolgáltatónál, intézményben, hálózatonál, illetve javítóintézetnél foglalkoztatott személy 2021. évben a SARS-CoV-2 koronavírus-világjárvány következményeinek elhárításában részt vett, a 2021. évben esedékes szabadságán felül további 10 munkanap pótszabadságra jogosult.

A 327/2021. (VI. 10.) Korm. rendelet fenti szabálya 2021. június 28. napjától a veszélyhelyzettel összefüggő átmeneti szabályokról szóló 2021. évi XCIX. törvény 154. §-ába került át.

Az EMMI Egészségügyi Szakmai Kollégium Foglalkozás-orvosok Tagozatának módosított eljárásrendje a foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok járvány kapcsán ellátandó feladatairól rendelkezik.⁵ Az Eljárásrend az új koronavírus által okozott veszélyhelyzet megszüntetését követően az elhalasztott időszakos munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok (ideértve a járványügyi érdekből elvégzett tüdőszűrő vizsgálatokat is) érvényességének időtartamát a veszélyhelyzet megszüntetését követő 90 napig meghosszabbítja, azzal, hogy a vizsgálatokat be kell ütemezni, és legkésőbb 90 napon belül el kell végezni.

A veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készségről szóló 2020. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról szóló törvény) 56. § (3)-(5) bekezdései szerint a veszélyhelyzet tartama alatt

⁴ Hatályon kívül helyezte: 177/2021. (IV. 15.) Korm. rendelet 7. §.

⁵ <https://www.nnk.gov.hu/index.php/kozlemenyek/931-tajekoztato-foglalkozas-egeszsegugyi-alapszolgalatok-es-szakellato-helyek-reszere>

egyoldalúan vagy a felek megállapodása alapján elrendelt munkaidőkeretben történő foglalkoztatást a munkaidőkeret végéig a veszélyhelyzet megszűnése nem érinti.

A veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról szóló törvény 41. § bekezdése szerint a veszélyhelyzet fennállásának időszakában a veszélyhelyzetből kifolyólag fizetés nélküli szabadságon lévő munkavállalóra tekintettel fizetendő egészségügyi szolgáltatási járulékot a munkáltató a veszélyhelyzet megszűnését követő hatvanadik napig fizeti meg.

A veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról szóló törvény 161. §-a szerint 2022. december 31-éig a helyi termelői piacon a piac fekvése szerinti megyében vagy a piac 40 km-es körzetében vagy Budapesten fekvő helyi termelői piacon az ország területén bárhol működő szociális szövetkezet is értékesítheti termékeit.

A veszélyhelyzettel összefüggésben a közfoglalkoztatási szabályok eltérő alkalmazásáról szóló 1846/2020. (XI. 25.) Korm. határozat szerint az egyes munkaerőpiaci intézkedésekről szóló 1139/2017. (III. 20.) Korm. határozat 1. pont c) és d) alpontját⁶ nem kell alkalmazni.

A veszélyhelyzettel összefüggő átmeneti szabályokról szóló 2021. évi XCIX. törvény 115. §-a alapján a Kftv. 2. § (2) bekezdésében⁷ foglaltaktól eltérően a 27/2021. (I. 29.)

⁶ A Kormány (...) felhívja a nemzetgazdasági minisztert és a belügyminisztert, hogy vizsgálja meg és teremtsen meg feltételeit annak, hogy c) azon személyek, akik várhatóan képesek önállóan elhelyezkedni, ne kerülhessenek bevonásra a közfoglalkoztatási programba, csak abban az esetben, ha ca) a járási (fővárosi kerületi) hivatal közvetítési kísérlete három alkalommal - a munkáltató oldalán felmerülő okból - sikertelen volt vagy cb) 3 hónapig nem tudott a járási (fővárosi kerületi) hivatal az álláskereső számára megfelelő állást felajánlani, d) a szakképzettséggel rendelkezők csak abban az esetben kerüljenek bevonásra a közfoglalkoztatási programokba, ha da) a járási (fővárosi kerületi) hivatal közvetítési kísérlete három alkalommal sikertelen volt a munkáltató oldalán felmerülő okból vagy db) 3 hónapig nem tudott a járási (fővárosi kerületi) hivatal az álláskereső számára megfelelő állást felajánlani (...).

⁷ Közfoglalkoztatási jogviszony csak határozott időre létesíthető. A határozott idő nem lehet hosszabb, mint a közfoglalkoztatás támogatásáról szóló jogszabály alapján nyújtott támogatásról szóló hatósági szerződésben előírt időtartam. A hatósági szerződés meghosszabbítása vagy a korábbi támogatási időszak lejártát követő hat hónapon belül újabb hatósági szerződés megkötése esetén a közfoglalkoztatási jogviszony Mt. 192. § (2) bekezdése szerint számított időtartama az öt évet meghaladhatja, azonban nem haladhatja meg a tíz évet.

Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet ideje alatt fennálló közfoglalkoztatási jogviszony, továbbá a legkésőbb 2022. június 30-ig létesített közfoglalkoztatási jogviszony a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 192. § (2) bekezdése⁸ szerint számított időtartama meghaladhatja a tíz évet.

A veszélyhelyzet ideje alatt egyes gazdaságvédelmi intézkedésekről szóló 485/2020. (XI. 10.) Korm. rendelet alapján szociális hozzájárulási adófizetési kötelezettséget 2020. év november és december hónapjára, valamint 2021. év január, február, március, április és május hónapjára vonatkozóan nem kell teljesítenie meghatározott főtevékenységet folytató kifizetőnek a munkaviszonyban foglalkoztatott természetes személy foglalkoztatása tekintetében, továbbá szakképzési hozzájárulás fizetési kötelezettsége sem keletkezik. A rehabilitációs hozzájárulás fizetésre kötelezett ugyanezen kifizető 2020-ban és a 2021. évben két-két hónapra arányosan jutó hozzájárulás-fizetési kötelezettség alól mentesül, azzal, hogy a rehabilitációs hozzájárulásra a fizetésre kötelezett a 2020. évben további előleget és a 2021. év első negyedévére előleget nem fizet. Továbbá az adott munkaadó részére a munkaviszonyban foglalkoztatott személy bruttó munkabére ötven százalékanak megfelelő összegű, munkaerőpiaci program szerinti támogatás nyújtható.

II.2. Egyéb jogszabályi változások

A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek el látásáról szóló 1991. évi IV. törvény módosításával 2021. július 2. napjától a Gazdaságvédelmi Foglalkoztatási Alap elnevezés helyett Gazdaság-újraindítási Foglalkoztatási Alap kerül.

A Kftv. 1. § (3) bekezdése 2021. június 4. napjától kiegészül az l) ponttal, így közfoglalkoztatóként kerül felsorolásra a start szociális szövetkezet is.

A 2017. január 1. napjától változatlan közfoglalkoztatási bérek 2021. március 1. napjától emelésre kerültek. Például a teljes munkaidőben foglalkoztatott közfoglalkoztatott

⁸ A határozott idejű munkaviszony tartama az öt évet nem haladhatja meg, ideértve a meghosszabbított és az előző határozott időre kötött munkaszerződés megszűnésétől számított hat hónapon belül létesített újabb határozott tartamú munkaviszony tartamát is.

2022	Közfoglalkoztatási bér (Ft)	Munkavezetőt megillető közfoglalkoztatási bér (Ft)	Garantált közfoglalkoztatási bér (Ft)	Munkavezetőt megillető garantált közfoglalkoztatási bér (Ft)	Speciális közfoglalkoztatási bér (Ft)	Speciális garantált közfoglalkoztatási bér (Ft)
Havi	100 000	110 000	130 000	143 000	55 000	71 500
Heti	22 990	25 290	29 890	32 880	12 645	16 440
Napi	4600	5 060	5 980	6 580	2 530	3 290

részére megállapított közfoglalkoztatási bér a teljes munkaidő teljesítése és havibér alkalmazása esetén 85 000 forintra emelkedett a korábbi 81 530 forintról. A legalább középfokú iskolai végzettséget és szakképesítést igénylő munkakör betöltése esetén pedig a közfoglalkoztatottat megillető garantált közfoglalkoztatási bér a teljes munkaidő teljesítése és havibér alkalmazása esetén 110 815 forintra emelkedett 106 555 forintról.

6. táblázat: 2022. január 1. napjától érvényes bruttó közfoglalkoztatási bérek.

A közfoglalkoztatási bér és a közfoglalkoztatási garantált bér, valamint egyes szociális ellátások megállapításával kapcsolatos kormányrendeletek módosításáról szóló 704/2021. (XII. 15.) Korm. rendelet alapján 2022. január 1. napjától a bruttó közfoglalkoztatási bérek ismét változtak az alábbi táblázat szerint. (6. táblázat)

A 2021. évi közfoglalkoztatási programok

III.1. Járási startmunka mintaprogramok

A járási startmunka minta- és ráépülő programok tervezése során a 2021. évben is alapvetés volt, hogy elsődlegesen a meglévő kapacitások fenntartását és működtetését kell biztosítani a közfoglalkoztatóknak, azzal a feltétellel, hogy a közfoglalkoztatásban résztvevők elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedését továbbra is elősegítik. A közfoglalkoztatóknak a programok tervezésekor minden esetben figyelembe kellett venniük a járási startmunka mintaprogramok 2020. március 1. és 2020. szeptember 30. közötti átlaglétszámát, amely adatokat a megyei kormányhivatalok részére a Belügyminisztérium közfoglalkoztatási szakterülete biztosította. A 2021. évben – hasonlóan a korábbi évekhez – a járási startmunka mintaprogramokból Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom és Vas megye települései kizárásra kerültek, tekintettel arra, hogy a térségek gazdasági, munkaerőpiaci helyzete nem indokolta a mintaprogramok indítását. E megyékben egyidejűleg hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programok voltak tervezhetőek a települések számára.

A járási startmunka minta- és ráépülő programok keretében továbbra is három programelem – a mezőgazdasági, a helyi sajátosságokra épülő, illetve a szociális jellegű programelem – volt tervezhető legfeljebb 12 hónap időtartamra. A programok 2021. március 1-jétől indultak.

III.2 Országos közfoglalkoztatási programok

Az országos közfoglalkoztatók olyan állami, költségvetési, egyházi, karitatív, civil szervezetek, valamint vízgazdálkodási társulatok, amelyek több megyére kiterjedően folytatják tevékenységüket. Az országos közfoglalkoztatók szinte valamennyi közfoglalkoztatási munkatevékenységben részt vesznek, ebből fakadóan jelentős létszámú közfoglalkoztatottal végzik tevékenységeiket.

Az országos közfoglalkoztatási programokat 2021-ben is egy ütemben, 2021. március 1-jei indítással, 12 hónapos támogatási időszakra tervezhették a közfoglalkoztatók. A közvetlen- és anyagköltségekhez nyújtható támogatás maximális mértékét továbbra is legfeljebb 10%-ban (a vízügyi ágazat esetében a magas foglalkoztatotti létszámra és

a belvízvédekezés szempontjából különösen fontos tevékenységre tekintettel 18%-ban) határozta meg a Belügyminisztérium. Az országos közfoglalkoztatóknak a 2021. évi programjaik igényelt létszámai esetében a 2020. március 1. és 2020. szeptember 30. között ténylegesen megvalósult átlagos közfoglalkoztatotti létszámot kellett alapul venniük.

III.2.A. Vízügyi igazgatóságok

A vízügyi igazgatóságok közfoglalkoztatási programjainak célja, hogy működtessék a kizárólagosan állami tulajdonban lévő vízi létesítményeket, gondoskodjanak a közcélú, állami és önkormányzati, továbbá saját célú vízi létesítmények fejlesztéséről, fenntartásáról, üzemeltetéséről. Közreműködnek a települési ivóvízminőség javításában, valamint a települési szennyvíztisztítási, illetőleg vízkár-elhárítási feladatokban. Az időjárás változásából eredő rendszeresen ismétlődő munkáik a karbantartás, cserjeirtás, iszapolás, rézsű burkolatok tisztítása, karbantartása.

A Belügyminisztérium 2021-ben 8,05 milliárd Ft támogatást nyújtott a vízügyi igazgatóságok közfoglalkoztatási programjaihoz. A közfoglalkoztatottak többek között a belvíz-csatornák és a hullámtér levezető képességének javítását, a mederben és a felrakódásokon keletkezett vízfolyási akadályok eltávolítását végezték el, munkájuk évről évre komoly segítséget jelent. Ez utóbbi tevékenység nagymértékben hozzájárul a belvizek elvezetésének javításához, csökkenti a vízkárokat és növeli a termésbiztonságot. Emellett az árvízvédelmi célokat szolgáló erdőrészekben cserjeápolást, pótlást végeztek, valamint a biztonságos védekezés érdekében töltéscsatornák állagát javították, szivárgókat, átereszeket tisztítottak. A programokban átlagosan 5730 fő vett részt.

III.2.B. Állami erdőgazdaságok

Az erdészeti közfoglalkoztatási program alapvető célja az erdőgazdálkodásban az alacsony technológiát igénylő műveletek elvégzése, úgy, mint az erdőterületek rehabilitációja, erdészeti sétautak, tanösvények, turista utak kijelölése, karbantartása, tűz megelőzést szolgáló feladatok ellátása, erdőterületek kommunális szennyeződéstől való megtisztítása.

A programban résztvevők feladatai közé sorolható továbbá a talaj előkészítése, ültetés, sorkapálás, parlagfű és egyéb allergén gyomnövények irtása, sarj leverése, törzs ápolása, vadszőlő eltávolítása. Az erdei pihenőhelyeken, arborétu-

mokban, tanösvényeken, kilátók környezetében és egyéb kiránduló helyeken kommunális hulladékot gyűjtenek és szállítanak el, valamint az államhatár közelében a határjelek és környezetét tartják karban, a tűz megelőzés érdekében pedig tűzpáztát készítenek.

A közfoglalkoztatottak a munkaterületeken a kerületvezető erdészek irányítása mellett végzik mindennapi feladataikat, ezzel hozzájárulnak az erdők állapotának és szolgáltatásainak javításához, a lakosság pihenéséhez, rekreációjához. Mind az erdő közjóléti funkcióját igénybe vevő lakosság, mind pedig a munkát végzők olyan előnyökhöz juthatnak, amelyekre a program nélkül nem lenne lehetőségük. A 2021. évben átlagosan 1132 fő tevékenykedett ezekben a munkálatokban az 1,42 milliárd Ft támogatási összegnek köszönhetően.

III.2.C. Vízgazdálkodási társulatok

A vízgazdálkodási társulatok a közfoglalkoztatás keretében is olyan, a köz érdekeit szolgáló feladatokat látnak el, amelyek javítják az ország környezeti értékeit, infrastrukturális hálózatát, s igen hatékonyak bizonyulnak a belvíz és árvíz elleni védekezésben is. Részt vesznek a belvízmentesítésben és vízpótlásban, mezőgazdasági vízszolgáltatásban, csatorna-felújításban, tereprendezésben, cserje- és növényirtásban, iszapcsapolásban. A programokban 2021-ben átlagosan 467 fő közfoglalkoztatása valósult meg 595 millió Ft közfoglalkoztatási támogatásból.

III.2.D. Nemzeti park igazgatóságok

A közfoglalkoztatás keretében a nemzeti park igazgatóságok által elvégzett tevékenység célja, hogy ellássák a védett és fokozottan védett természeti értékek, területek, a Natura 2000 területek, valamint a nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá tartozó területek és értékek természetvédelmi kezelésével kapcsolatos munkálatokat. Az országban működő tíz nemzeti park igazgatóság közül hat szervezeti egység élt a program nyújtotta lehetőséggel, melynek keretében a természetvédelmi kezelési munkákat, tájidegen fajok irtását, allergén növények eltávolítását, madáretetőket, nagyvadetetőket felújítását, játszótérek, tanösvények és túraútvonalak tisztán- és karbantartását, legelő és állattartást kisegítő feladatokat, valamint a nemzeti parkok kezelésében lévő épületek állagmegőrzését végezték el átlagosan 63 fő bevonásával, 83,4 millió Ft összegű támogatás felhasználásával.

III.2.E. Rendészeti szervek, katasztrófavédelmi szervek és a Magyar Honvédség

A rendészeti szervek, katasztrófavédelmi szervek, valamint a Magyar Honvédség közfeladatokat látnak el. Működési területükön a tulajdonukban, vagyonkezelésükben, valamint használatukban lévő ingatlanok karbantartása, állagmegóvása, takarítása, raktári munkák ellátása, gépjárművek tisztán tartása, kézbesítési munkákban való segítségnyújtás a feladatuk a közfoglalkoztatottaknak. A 2021. évben végzett feladataik színvonalas ellátásához 1,52 milliárd Ft támogatást kaptak, ami átlagosan 1131 fő közfoglalkoztatását tette lehetővé. A program olyan álláskeresőknak biztosít munkalehetőséget, akik az elsődleges munkaerőpiacon elhelyezkedni valamilyen okból nem tudnak, itt elvégzett munkájukkal viszont hozzájárulnak a foglalkoztatási feladatainak hatékony elvégzéséhez. A fegyveres szervek évről évre kialakult gyakorlata, hogy a távozó munkavállalók helyére az ott dolgozó közfoglalkoztatottakat saját állományba nevezik ki, ezzel is megbecsülve az ott elvégzett munkájukat.

III.2.F. MÁV Magyar Államvasutak Zrt.

A vasúti pályahálózatot működtető MÁV Zrt. a 2021. évi közfoglalkoztatási programjában – a korábbiakhoz hasonlóan – a vasúti pálya és környezete tisztántartásával, a kapcsolódó területek növényzetének karbantartásával, a vasúti üzemi létesítmények állagmegóvásával kapcsolatos tevékenységeket valósított meg. A közfoglalkoztatottak első sorban a vasútállomások peronjait, pénztár- és várócsarnokait, azok környezetét tisztították és tartották rendben, valamint az elgazosodott, rendezetlen zöldterületeket kaszálták. Összeszedték a vasútvonalak melletti területeken elszórt, vagy illegálisan lerakott szemetet, és a parlagfű irtásban is hathatós segítséget nyújtottak. A program résztvevői által végzett munka egyfelől hozzájárul a települések megítélésének javításához, másfelől az utazóközönség elégedettségére is hatással van, mivel a vasútállomások tisztábbá, rendezettebbé válnak. A 2021. évi programjukat a Belügyminisztérium 374 millió Ft összeggel támogatta, ami 300 fő közfoglalkoztatását tette lehetővé.

III.2.G. Egyéb költségvetési szervek és karitatív szervezetek

- Kulturális közfoglalkoztatás: a programban résztvevő szervek hozzájárulnak a kulturális javak megőrzéséhez, archiválásához, digitalizálásához. Támogatják a szol-

gáltatást, valamint leltári, illetve selejtezési feladatokat végző közalkalmazottak munkáját, közreműködnek az intézmények és azok környezetének tisztántartásában, a tárgyi környezet karbantartásában. A program lehetőséget biztosít a magasabb – közép- és felsőfokú – iskolai végzettséggel rendelkező személyek szakmájukban történő átmeneti elhelyezkedésére is, valamint enyhíti a települések kulturális szakember hiányát. Megvalósul a kulturális és természeti értékek gyűjtése, rendszerezése. 2021-ben a Belügyminisztérium által nyújtott 477 millió Ft összegű támogatással 362 fő foglalkoztatása valósult meg.

- Az egyházi és karitatív szervezetek közfoglalkoztatási programjában többségében szakképzettséggel nem rendelkező közfoglalkoztatottakat alkalmaznak konyhai kisegítői, intézmény takarítói, karbantartói, parkgondozói, szociális segítői munkakörökben, de előfordul szakképzett munkaerő – főként adminisztrátori munkakörben – alkalmazása is. Jellemzően a templomok környezete, valamint az intézmények tisztántartási feladatait látják el, elhanyagolt temetőtertek és parókiák karbantartását, zöld területek rehabilitációját, épületek kisebb felújítási munkálatait végzik. A közfoglalkoztatottak munkájának köszönhetően a tulajdonukban, vagyonkezelésükben lévő intézmények és környezetük megtisztul, megújul. Karitatív tevékenység keretein belül szociális intézményekben mosást, konyhai és étkeztetési kisegítő feladatokat, lelki rendezvények szervezési feladatait, adománygyűjtő és elosztó tevékenységet látnak el. A 2021. évben a Belügyminisztérium 2 645 fő foglalkoztatásához közel 3,5 milliárd Ft támogatást biztosított.

III.2.H. Időügyi Infokommunikációs Modellprogram

Az Időügyi Infokommunikációs Modellprogram hátrányos helyzetű térségekre történő kiterjesztéséről szóló 1056/2017. (II. 7.) Korm. határozatban foglaltak alapján a Segítő Kezek az Aktív Évekért Közhasznú Nonprofit Kft. közfoglalkoztatási programokat valósított meg. A Kormány az 1812/2019. (XII. 30.) Korm. határozatában döntött az Időügyi Infokommunikációs Program folytatásáról, mely 2021-ben 1,04 milliárd Ft összegből, átlagosan 750 fő közfoglalkoztatásával valósult meg. A program célja, hogy az infokommunikációs eszközök alkalmazásával hozzájáruljon a résztvevő idő-

sek magányának enyhítéséhez, biztonságérzetének növekedéséhez, valamint a generációk közötti kommunikáció erősítéséhez. Mindemellett a program kihatással van az egészségügyi ellátórendszer tehermentesítésére és költséghatékony működtetésére, illetve a gondozó családtagok terheinek csökkentésére.

III.3. Országos közfoglalkoztatási mintaprogramok

III.3.A. Hajléktalan és egészségkárosodással, fogyatékkal élő személyek országos mintaprogramja

A 2021. évi országos mintaprogramok két célcsoportra fókuszáltak, hajléktalan személyekre, továbbá egészségkárosodással, fogyatékkal élő aktív korú álláskereső személyekre. Az ő számukra nyújtott segítséget a programban történő részvétel.

A hajléktalan személyek országos közfoglalkoztatási mintaprogramja mentális biztonságot, stabil jövedelmet és megfizethető, elfogadható minőségű lakhatást biztosít a programban résztvevők számára, ezáltal elősegíti a célcsoport társadalmi integrációját, az elsődleges munkaerőpiacra történő kiáramlást. A programban végzett tevékenységek a teljesség igénye nélkül: raklapválogatás, betontermék gyártás, parkgondozás, segédápolói tevékenység, állatgondozás, virág- és növénytermesztés, gyümölcstermesztés, karbantartói és építőipari munkák, szőnyegszövés, kézműves és textiltermékek gyártása, varrodai, mosodai tevékenység, fa- és papírbrikett előállítás.

Az egészségkárosodással, fogyatékkal élő, aktív korú álláskereső személyek foglalkoztatását támogató mintaprogramban cél, hogy a résztvevők értékkeremtő tevékenységek – települések tisztántartása, ruha- és ételosztás, zöldterület kezelés, kertészeti munka, épület karbantartás, fémmegmunkálás, nemezelés – végzésével alkalmassá váljanak az elsődleges munkaerőpiaci integrációra.

2021. évben a 691 fő átlaglétszám közfoglalkoztatásával megvalósuló országos mintaprogramban 663 fő hajléktalan és 28 fő egészségkárosodással, fogyatékkal élő személy vett részt, melyhez a Belügyminisztérium 1,24 milliárd Ft támogatást biztosított.

III.3.B. Magyar Közút Nonprofit Zrt. országos mintaprogramja

Az előző évhez hasonlóan a Magyar Közút Nonprofit Zrt. a 2021. évben is egységes országos közfoglalkoztatási mintaprogramon belül valósította meg tevékenységeit, melyek keretében a közutak burkolatának és környezetének javítása, tisztántartása és karbantartása, a közúti közlekedés biztonságosabbá tétele, a gyorsforgalmi utak melletti védőkerítés építése, karbantartása, a mezőgazdasági földterületek és a közutak között fekvő területek tisztántartása, a forgalombiztonságot zavaró növényzet irtása, valamint a vízelvezető rendszerek karbantartása valósult meg.

A mezőgazdasági földterületek és a közutak között fekvő területek tisztántartására irányuló közfoglalkoztatási programhoz kapcsolódó feladatokról szóló 1887/2016. (XII. 28.) Korm. határozat alapján végezték a mezőgazdasági földterületek és az állami fenntartású közutak közötti külterületen fekvő, állami tulajdonban lévő területek tisztántartását is. A gyorsforgalmi utak mentén található vadterelő kerítések felújítása vagy telepítése a Kormány döntése alapján új eljárás keretében történt, amely szerint az építéshez vagy pótláshoz, felújításhoz szükséges anyagokat a bűntetés-végrehajtási intézetek gyártották, a vadterelő kerítések telepítését, karbantartását pedig közfoglalkoztatás keretében végezték. A Közútkezelő valamennyi programja során nagy figyelemmel és felelősséggel vesz részt parlagfű-mentesítési tevékenységekben is. A program keretében 50 fő részére belső tanúsítványt adó, üzemeltetői kisgépkészítő képzést biztosított, továbbá kiemelkedő eredménynek minősíthető, hogy 2021. évi programjából 12 fő közfoglalkoztatottat vett át saját állományába. A Közútkezelő a 2021. évben végrehajtott országos mintaprogramját átlagosan 400 fő közfoglalkoztatott bevonásával, mindösszesen 992 millió Ft támogatásból valósította meg.

III.4. A hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása

A koronavírus okozta pandémiás helyzetben kialakult gazdasági környezetben a válság hatékony kezelése érdekében a kormányzatnak olyan rendkívüli intézkedéseket kellett meghoznia, amelyek az önkormányzatok költségvetését is csökkentették. Ebben a helyzetben már nem lehetett megbízhatóan építeni a települések adóerő-képességére, így a 2021. évben a támogatási intenzitásokra vonatkozó

ajánlások meghatározásánál a Belügyminisztérium a települési adóerőt nem vette figyelembe. Mindazonáltal továbbra is indokolt volt a települések támogatási intenzitásának rászorultsági alapon történő, eltérő meghatározása. Azoknál a településeknél lehetett a legmagasabb támogatási intenzitással számolni, amelyek esetében az álláskereső és közfoglalkoztatottak együttes létszámadata alapján számított relatív mutató a legmagasabb értékű, eléri vagy meghaladja a munkavállalási korú népesség 20%-át.

A Gazdaság-újraindítási Foglalkoztatási Alap Start-munka-program előirányzatának terhére, a 2021. évi hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programok indításához a Belügyminisztérium országosan 45 milliárd forint tárgyévi forrást allokált a kormányhivatalok számára, közel 53 ezer fő közfoglalkoztatásának támogatására. A rendelkezésre álló keret biztosította, hogy mindazon álláskereső, akiknek a nyílt munkaerőpiac nem kínál munkalehetőséget, vagy nem alkalmasak a piaci munkavállalásra, legalább a közfoglalkoztatásban munkát vállalhassanak, ezáltal munkával szerzett jövedelmük és megélhetésük biztosított legyen.

A megyei (fővárosi) kormányhivatalok rendelkezésére álló, hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatására fordítható decentralizált keretek összege objektív mutatók alapján került meghatározásra. A hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási támogatásról a járási (fővárosi kerületi) hivatal mérlegelési jogkörében dönt, ez nem elvonható jogkör. A Belügyminisztérium a támogatási intenzitásra vonatkozó javaslatot adott ki, amelyről indokolt esetben eltérhettek a járási (fővárosi kerületi) hivatalok. A foglalkoztatási feszültségek elkerülése érdekében helyi szinten kezelték a települések részéről felmerülő igényeket, és a települések helyi munkaerőpiaci, gazdasági mutatóinak, folyamatainak, a bevonásra kerülő személyek hátrányos helyzetének, elhelyezkedésüket gátló tényezőinek együttes vizsgálata mellett döntöttek a tényleges támogatásról.

A 2021. évben a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programokban prioritást élveztek a következő közfoglalkoztatók: helyi-, és nemzetiségi önkormányzat; helyi-, és nemzetiségi önkormányzat jogi személyiséggel rendelkező társulása; az állami és önkormányzati tulajdon kezelésével és fenntartásával megbízott, vagy erre a célra az állam, önkormányzat által létrehozott gazdálkodó szervezet; egyházi jogi személy; közhasznú jogállású szervezet; civil szervezet.

III.5. Parlagfű-mentesítési tevékenység a közfoglalkoztatási programok keretében

Magyarország Kormánya a Magyarország Parlagfű Elleni Rövid és Középtávú Védekezési Akciótervről szóló 1230/2012. (VII. 6.) Korm. határozatban rögzítette a parlagfű-mentesítési feladatok végrehajtását a 2012-2020-as időszakra. A 2021. évben a parlagfű elleni védekezés hatékonyságának biztosítása érdekében a Belügyminisztérium Közfoglalkoztatási és Vízügyi Helyettes Államtitkársága közfoglalkoztatási feladatkörében eljárva, az Agrárminisztériummal egyeztetve, ötszöri kaszálást határozott meg az év elejétől:

- 1. kaszálási ütem: június 21-25.
- 2. kaszálási ütem: július 12-16.
- 3. kaszálási ütem: augusztus 2-6.
- 4. kaszálási ütem: augusztus 23-27.
- 5. kaszálási ütem: szeptember 13-17.

A közfoglalkoztatók – 22 állami erdészeti társaság, a MÁV Zrt., a Rendőrség szervei, 12 vízügyi igazgatóság, a Magyar Közút Nonprofit Zrt., valamint a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága – által megadott adatok alapján a parlagfű-mentesített terület nagysága a 2021. évben meghaladta a 6630 hektárt, a bevont létszám pedig 32 706 fő volt. A közfoglalkoztatási programokat a „Start-munkaprogram” 2021. évi kiadási előirányzatában meghatározott keret terhére indították.

Az évek óta folyamatosan zajló parlagfű-mentesítés eredményeképpen csökken vagy stagnál azon fertőzött (állami, önkormányzati) területek mérete, amelyeket a közfoglalkoztatási programok keretében gyommentesítettek. A következő évi parlagfű-fertőzöttség megakadályozása érdekében szükséges talajmunkák, valamint növényvédőszeres kezelések szintén a program keretén belül valósultak meg.

IV.

Gazdaságélénkítés a kedvezményezett térségekben

A Magyarország egyes területei közötti gazdasági egyenlőtlenség csökkentése érdekében szükséges fejlesztési program kidolgozásáról szóló 1206/2019. (IV. 18.) Korm. határozat értelmében komplex mutatószámok és a helyi adottság figyelembevételével kiválasztott mintegy 445 településen célzott fejlesztések szükségesek. A Kormány az érintett tárcák számára intézkedéseket fogalmazott meg annak érdekében, hogy a kedvezményezett térségekben bevezetésre kerüljön egy olyan gazdaságélénkítő programcsomag, amely révén a helyben működő, vagy az adott településen új termelői kapacitások létrehozását vállalni szándékozó vállalkozások támogatásával megvalósuljon a helyi foglalkoztatás bővítése.

A kedvezményezett térségek gazdasági hátrányának csökkentését, a helyben élő munkanélküli lakosság ismételt munkába vonását, a helyi foglalkoztatás bővítését célzó Kedvezményezett Települések Gazdaságélénkítő Programja (a továbbiakban: GÉP program) 2019 őszén indult 50 település részvételével. A GÉP program 2020. évi második és 2021. évi harmadik ütemébe ugyanezen elvek mentén került kiválasztásra a következő 50-50, mindösszesen 150 település.

A Belügyminisztérium Támogatási felhívásban fogalmazta meg a GÉP program célját, amely egy olyan vissza nem térítendő költségvetési támogatás nyújtása, ami a települések gazdaságélénkítésére koncentrálna a helyi adottságokhoz igazodó tevékenységek kialakításával, a helyi gazdasági kezdeményezések támogatása révén, melynek hatására csökkennek a munkaerőpiaci hátrányok, nő a helyi foglalkoztatás és a vidék lakosságmegtartó képessége.

A Belügyminisztérium a GÉP programok I-III. ütemében kijelölt összesen 150 településből 93 település fejlesztési igényét támogatta 17 937 283 112 Ft támogatási összeg biztosításával. Ezen fejlesztések megvalósításukat követően 351 fő nyílt piaci foglalkoztatását teszik lehetővé. Emellett a Belügyminisztérium a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának nyújtott támogatással 7 büntetés-végrehajtási gazdasági társaság fejlesztési javaslatának megvalósítására biztosított támogatást 1 229 472 571 Ft összegben, mely 65 új munkavállaló folyamatos munkaerőpiaci foglalkoztatását eredményezte.

A támogatott fejlesztések igen változatos képet nyújtanak, hiszen a települések egyedi gazdasági, munkaerőpiaci,

infrastrukturális lehetőségei, a helyi vagy környékbeli igények, a tájegység környezeti, gazdaságföldrajzi jellemzői, a helyi hagyományok és munkakultúra egyaránt meghatározták a fejlesztések irányát. Jellemző beruházások voltak: sport- és szabadidőcentrumok kialakítása; turisztikai célú fejlesztések, vendégházak, szálláshelyek kialakítása; beton és térkő gyártó üzemek létrehozása; települési, térségi szolgáltató központok létrehozása; tesztüzemek fejlesztése; tejfeldolgozó üzemek építése; vállalkozó parkok, asztalos üzemek, biomassa, illetve építési hulladékhasznosító telepek kialakítása.

IV.1. *Fejezeti forrásból megvalósuló gazdaságélénkítő programok*

IV.1.A. Bács-Kiskun megye

**DUNAPATAJ NAGYKÖZSÉG
ÖNKORMÁNYZATA**

A Szelidi-tó folyamatosan fejlődő turisztikai adottságainak további kihasználása és az idegenforgalom bővítése érdekében a fejlesztés során megvalósul egy sport- és szabadidő centrum, négyállásos bowling pályával és egyéb játéktérrel, a vendégek igényeit kiszolgáló büfével és az ehhez szükséges kiszolgáló helyiségekkel. A Belügyminisztérium a megvalósuló beruházáshoz és 3 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 200 000 000 Ft támogatást biztosított.

**HARTA NAGYKÖZSÉG
ÖNKORMÁNYZATA**

A nagyközség a fejlesztésekkel és 6 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásával nyert el 200 000 000 Ft támogatást a „Hartai Felsőzátonyi sziget turisztikai célú, valamint konyhai kapacitást bővítő fejlesztése” megnevezésű program megvalósítására. A program keretében a Harta külterület 011/5. helyrajzi számú ingatlanon lévő Panoráma Halászcsernye megvásárlásával és annak felújításával – korszerű, kibővített konyha és étterem, új konyhatechnológiai eszközök beszerzése, valamint vendégszobák kialakítása – a korábbi turisztikai fejlesztések folytatásaként új szolgáltatás valósulhat meg a településen.

IV.1.B. Baranya megye

**FELSŐSZENTMÁRTON KÖZSÉG
ÖNKORMÁNYZATA**

A községben a 159 999 999 Ft összegű támogatással megvásárolt ingatlan felújításával egy 10 szobából álló, 25 férőhelyes szálláshelyet alakítanak ki, a felújítás szerves részét képezi az eszközbeszerzés is. Emellett egy gyógynövénykert is kialakítanak, továbbá kegyhelyet és gyaloghidat építenek. A programban 2 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatása valósul meg.

IV.1.C. Békés megye

**KEVERMES NAGYKÖZSÉG
ÖNKORMÁNYZATA**

A fejlesztés során az önkormányzat tulajdonát képező ingatlan felújításával egy 32 férőhelyes szálláshelyet alakítanak ki, továbbá beszerezik a tervezett szolgáltatás nyújtásához szükséges eszközöket, berendezési tárgyakat, valamint egy 18 férőhelyes kisbuszt is. A Belügyminisztérium a tevékenység megvalósításához, illetve 4 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 199 998 520 Ft támogatást biztosított.

IV.1.D. Borsod-Abaúj-Zemplén megye

**ALSÓBERECKI KÖZSÉG
ÖNKORMÁNYZATA**

A program keretében megvalósul a 2012-ben bezárt iskolaépület hasznosítása, 8 db apartman kialakításával, melyek egyenként 4+1 fő elszállásolására alkalmasak. Az apartmanok mellett kialakítanak egy mini wellness részleget szaunával és jakuzzival, egy étkezős teraszt, konferenciatermet, játszósobát. A program keretein belül sor kerül a meglévő főzőkonyha felújítására, konyhatechnikai gépek és eszközök beszerzésére is. A Belügyminisztérium a programhoz és 5 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 199 739 046 Ft támogatást biztosított.

**BÁNREVE
KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA**

A község 7 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatását vállalta az elnyert 199 988 677 Ft összegű támogatásból, a „Betonelem és térkő gyártó üzem létrehozása, megvalósítása Bánréven” megnevezésű program megvalósítására. A program keretében megvásárolt ingatlant felújítják, továbbá beszerzik a betonelemgyártó gépet és tartozékait, valamint a projekthez szükséges eszközöket.

**BODROGKERESZTÚR KÖZSÉG
ÖNKORMÁNYZATA**

A program megvalósításával a Bodrogon érkező turisták számára egy négy évszakos vízi táborhelyet alakítanak ki, szálláshellyel. A táborhely központi eleme egy nagyobb közösségi teret, tálalókonyhát, étkezőt, férfi és női mosdót magában foglaló épület, valamint 10 darab hőszeget, teljes közművel ellátott faház. A Belügyminisztérium a megvalósításhoz és 2 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 196 433 313 Ft támogatást biztosított.

**BODROGOLASZI KÖZSÉG
ÖNKORMÁNYZATA**

A településen a fejlesztés által egy egyedi adottságú, önálló turisztikai egység jön létre. A program keretén belül a meglévő épületben apartmanokat és egy 40 fő kiszolgálására alkalmas étkezőt, környezetében pedig szilárd burkolatú parkolót, játszóvárat, kültéri fitness parkot, valamint rekreációs szolgáltató egységet alakítanak ki. A Belügyminisztérium a fejlesztéshez és 2 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 200 000 000 Ft támogatást biztosított.

**HOLLÓHÁZA KÖZSÉG
ÖNKORMÁNYZATA**

A program megvalósításával az önkormányzat saját tulajdonú ingatlanán egy olyan szolgáltató központot alakítanak ki, ahol három fő tevékenység működik, egy a térség

szállásadóit és vendéglátóhelyeit kiszolgáló vegytisztító mosoda, egy kerékpár kölcsönző, illetve egy kézműves bolt. A Belügyminisztérium a projekthez és 3 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 195 330 785 Ft támogatást biztosított.

KARCSA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A program célja egy szolgáltató központ létrehozása, melynek földszintjén egy 60 férőhelyes vendéglátó egység létesül a hozzá tartozó főzőkonyhával és annak berendezéseivel. A tetőtérben 4 vendégszobát alakítanak ki, az épülettel szemben pedig egy külön épületben 5 üzlethelyiséget (fodrászat, kozmetika, virág – ajándékbolt, helyi termékek boltja) alakítanak ki. A szolgáltató központ részeként egy, az étteremhez kapcsolódó terasz, kültéri kemence és filagória építése is megvalósul a beruházás keretein belül, melyhez és 4 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához a Belügyminisztérium 200 000 000 Ft támogatást biztosított.

PUTNOK VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

A program megvalósításával az önkormányzat tulajdonában lévő 19 szobás, összesen 53 férőhelyes szálláshely felújítása, valamint a szállást igénybe vevő vendégek számára új tálaló konyha és étterem kialakítása valósul meg a szükséges eszközbeszerzésekkel. A Belügyminisztérium a felújításhoz és 5 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 200 000 000 Ft támogatást biztosított.

SZEGILONG KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A program célja a jelenleg működő térsztaüzem mellé a folyamatosan növekvő megrendelések kielégítésére létesítendő új térsztaüzem működéséhez szükséges eszközök beszerzése, a piacok megtartása és bővítése, a kapcsolódó marketing stratégia kidolgozása. A Belügyminisztérium a megvalósításhoz és 5 fő munkaviszony

keretében történő foglalkoztatásához 200 000 000 Ft támogatást biztosított.

TARCÁL KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A község a 199 999 999 Ft összegű támogatással a Tarcál Fő utca 81. szám alatti volt prefektus ház felújítását valósítja meg – az energetikai korszerűsítés kivételével – 5 darab apartmant alakítanak ki, összesen 22 fő elhelyezésének lehetőségével, a szükséges eszközök beszerzésével. A programban 2 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatása valósul meg.

IV.1.E. Csongrád-Csanád megye

BALÁSTYA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A program megvalósítása során az önkormányzat az elavult konyhaépület bontásával és egy új épület építésével, piaci alapú vendéglátás biztosítására is alkalmas, korszerű, 350 adagos főző konyhát létesít. Így a közétkeztetés és szociális étkeztetés mellett a rendezvényszervezést, mint szolgáltatást is tudja a település biztosítani az ott élők számára. A Belügyminisztérium a kialakításhoz és 2 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 200 000 000 Ft támogatást biztosított.

ÓPUSZTASZER KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Az önkormányzati konyha felújításával, korszerűsítésével, bővítésével a 350 adagos főzőkonyha 500 adagosra történő bővítése valósul meg. Így az önkormányzat a gyermekélelmezést, közétkeztetést és szociális étkeztetést, mint alapellátást biztosítani tudja, valamint ételkiszállítás-, vendéglátás- és rendezvényszervezés szolgáltatás igénybevitelére is lehetőség nyílik. A Belügyminisztérium 3 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához, illetve a projekt kialakításához 200 000 000 Ft támogatást biztosított.

IV.1.F. Hajdú-Bihar megye

ÁLMOSD KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A program célja egy 330 négyzetméter terület nagyságú Tejfeldolgozó üzem létesítése az önkormányzat saját tulajdonát képező ingatlanon. A fejlesztés során szerzik be azon gépeket és eszközöket, amelyek az üzem működéséhez szükségesek. A Belügyminisztérium ennek megvalósításához és 8 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 200 000 000 Ft támogatást biztosított.

BÁRÁND KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A program célja az önkormányzat által jelenleg üzemeltetett térsztaüzem építészeti felújítása, illetve a térszta-készítés kapacitásának bővítéséhez szükséges eszközök beszerzése. Ehhez és a 3 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 185 792 451 Ft támogatást biztosított a Belügyminisztérium.

TÉGLÁS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

A program célja egy olyan 300 négyzetméter alapterületű szivacsgyártó üzem létrehozása, ahol többféle habszivacs előállítása valósul meg innovatív üzemeltetési megoldások alkalmazásával, eszközök, gépek beszerzésével. A Belügyminisztérium a beruházáshoz és 2 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 200 000 000 Ft támogatást biztosított.

ÚJSZENTMARGITA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A községben a program megvalósítása során egy új, 320 négyzetméter terület nagyságú száraztészta üzem létesítésre kerül sor, amelyben bio- és funkcionális (egészség megőrzését segítő adalékanyagokkal gyártott) térszták gyártása valósul meg. A program során szerzik be a térsz-

tagyártó gépsort, melyhez, illetve 3 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 199 985 755 Ft támogatást biztosított a Belügyminisztérium.

IV.1.G. Heves megye

BÜKKSZENTERZSÉBET KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A program keretében egy inkubátorház létrehozása valósul meg, amelyben több iroda-, üzlet- és ipari helyiséget alakítanak ki és adnak bérbe, valamint műszaki-vizsgálóállomás, edzőterem, 2 apartman szálláshely, valamint kamionparkoló fog üzemelni. A Belügyminisztérium a projekthez és 5 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 199 993 394 Ft támogatást biztosított.

KISKÖRE VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

A program keretében egy korszerűsített épületben mosoda, illetve patyolat létrehozása valósul meg gépek és eszközök beszerzésével. A kialakított mosoda házhoz szállítási szolgáltatást is vállal majd. A Belügyminisztérium 4 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához és a megvalósuláshoz 199 999 999 Ft támogatást biztosított.

PÉTERVÁSÁRA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

A program célja a térkőgyártás továbbfejlesztése, annak minőségi javítása, valamint a gyártáshatékonyság és a kapacitás oly módon növelése, amelynek során minősített termékek kerülnek gyártásra és kereskedelmi forgalomba. A program keretében szerzik be a térkőgyártáshoz szükséges eszközöket, melyhez, illetve 3 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához a Belügyminisztérium 199 114 711 Ft támogatást biztosított.

IV.1.H. Jász-Nagykun-Szolnok megye

NAGYIVÁN KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A program keretében egy gluténmentes sütemény előállító üzem, valamint egy gyümölcsfeldolgozó kiépítése valósul meg. A megvalósítandó üzemben két termelő egység kerül kialakításra egy, a gluténmentes süteményeket, valamint egy, a feldolgozott gyümölcsöket előállító gyártósor. A Belügyminisztérium mindehhez és 3 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 199 997 700 Ft támogatást biztosított.

IV.1.I. Nógrád megye

DIÓSJENŐ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A program célja a település strandjának részleges rehabilitációja, illetve egy fürdőház létrehozása. Utóbbi létesítményben panoráma szauna, gőzfürdő, jacuzzi és dézsafürdő szolgáltatás, valamint elektromos kerékpár, fatbike, bringó hintó, illetve pedálos kajakkölcsönző is kialakításra kerül. A Belügyminisztérium a projekthez és 5 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 199 908 000 Ft támogatást biztosított.

MÁTRATERENYE KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A program keretében egy Szolgáltató Centrum kerül kialakításra, melyhez kapcsolódóan egy 400 négyzetméteres könnyűszerkezetes csarnok épül. A Szolgáltató Centrumban karbantartás, zöldterület kezelés, ruhajavítás, varrás, gép- és járműkölsönzés, valamint szállítás-költöztetés szolgáltatások lesznek elérhetőek. A Belügyminisztérium a kialakításhoz és 6 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 180 276 914 Ft támogatást biztosított.

SZÉCSÉNY VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

A program keretében az önkormányzat tulajdonát képező telken út és közműfejlesztési beruházás eredményeként Szécsény városában egy 10 hektár méretű Vállalkozói Park valósul meg. A Belügyminisztérium ehhez és 2 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 199 695 626 Ft támogatást biztosított.

IV.1.J. Pest megye

CEGLÉDBERCEL KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A program keretében (építve a sváb hagyományokra) két, egyenként 20 fő befogadására alkalmas vendégház és az oda látogató vendégek ellátására egy melegkonyhás vendéglátóegység kialakításra kerül sor. A Belügyminisztérium a kialakításhoz és 4 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 200 000 000 Ft támogatást biztosított.

TÁPIÓBICKE KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A program keretében a funkcióját veszített „tanyai iskola” területén megvalósul egy 6 apartmanból álló, összesen 24 férőhelyes új szálláshely létesítése, emellett a meglévő épületben előadóterem, egy kis konyha és illemhely kialakítása, illetve a programban szerzik be a működtetéshez szükséges eszközöket is. A beruházás hozzájárul a településen a falusi, erdei turizmus fejlesztéséhez. A Belügyminisztérium ennek megvalósításához és 3 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 199 974 914 Ft támogatást biztosított.

TÓALMÁS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZAT

A program célja a tóalmási strand egész éves üzemeltetésnek biztosítása, a családbarát turizmus erősítése egy új medence létesítésével, a meglévő öltöző felújításával,

bővítésével, gyógyászati helyiségek kialakításával. A Belügyminisztérium mindehhez, illetve 4 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 199 975 700 Ft támogatást biztosított.

IV.1.K. Somogy megye

KADARKÚT VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

Az önkormányzat a tulajdonában lévő 100-120 fő befogadására alkalmas vendéglő felújítását valósítja meg, esz- közbeszerzéssel, étteremi és rendezvényközponti szolgáltatás nyújtásával, és további 50 vendég elhelyezését biztosító grillterasz kialakításával. A Belügyminisztérium a felújításhoz és bővítéshez, illetve 5 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 160 000 000 Ft támogatást biztosított.

SOMOGYVÁR KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A program célja az önkormányzat tulajdonában álló ingatlan felújítása és egy 10 szobás, 20 férőhelyes panzió kialakítása recepcióval, a szükséges berendezési tárgyak beszerzésével. Az épületben melegítő konyha, közösségi tér, reggeliztető fogyasztótér és fedett terasz is helyet kap. A Belügyminisztérium a megvalósításhoz és 4 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 199 953 500 Ft támogatást biztosított.

IV.1.L. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

GÁVAVENCSELLŐ NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A program célja egy zöldség-gyümölcs feldolgozó üzem létesítése új épület építésével, eszközök beszerzésével, a tisztított, darabolt, konyha- és félkész-, valamint továbbfeldolgozásra szánt termékek előállítására. A Belügyminisztérium a beruházáshoz és 3 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 199 999 907 Ft támogatást biztosított.

KÁLLÓSEMJÉN NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A program során megvalósul egy fedett géptároló szín építése, beszerzésre kerül egy nagy teljesítményű beton-törő gép és forgó-rakodógép, amelyek lehetővé teszik egy építési- és betontörmelék feldolgozására, újrahasznosítására irányuló szolgáltatás indítását. A Belügyminisztérium ehhez és 3 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 184 834 728 Ft támogatást biztosított.

ZÁHONY VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

A program keretében egy ipari telep létrehozásával (csarnoképület, belső út, biztonsági kerítés- és kamerarendszer), továbbá építőipari hulladék aprítására, szállítására és asztalosipari tevékenységre alkalmas eszközök beszerzésével egy önálló vállalkozásra alkalmas hulladékfeldolgozási szolgáltatás, valamint asztalosipari termékgyártási tevékenység indítása és a meglévő szolgáltatások továbbfejlesztése a cél. A Belügyminisztérium a projekthez és 3 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 199 493 557 Ft támogatást biztosított.

IV.1.M. Tolna megye

SIMONTORNYA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

A program célja a településen, valamint a környező településeken keletkező növényi (komposztálható) hulladék helyben történő újrahasznosítása és az építési-bontási (inert) hulladékok feldolgozása, majd – minősítés utáni – újra értékesítése. A Belügyminisztérium a megvalósuláshoz és 2 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 200 000 000 Ft támogatást biztosított.

IV.2. Közfoglalkoztatás keretében megvalósuló gazdaságélénkítő program

MEZŐKOVÁCSHÁZA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A Belügyminisztérium a „Start-munkaprogram” előirányzatból a Békés megyei Mezőkovácsháza Község Önkormányzata közfoglalkoztatás alapjaira épülő elképzelését támogatta. Az önkormányzat a támogatás keretében vállalta, hogy a létrehozott beruházást a beruházás befejezését követően 5 évig folyamatosan fenntartja és működteti, továbbá a beruházásban érintett telephelyeken 2 fő

teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló folyamatos foglalkoztatását biztosítja.

Az önkormányzat a mezőgazdasági tevékenység fejlesztését, ezzel együtt a meglévő hévízkapacitásának kibővítését, újszerű felhasználását tervezi megvalósítani. A beruházások körében megépül a hévízvezeték és a lehűlt hévíz visszavezetésére szolgáló vezeték. A fejlesztés eredményeképp a meglévő mintegy 3000 négyzetméter fóliasátor fűtésén túlmenően megépül egy új 3000 négyzetméter területű, fűthető fóliasátor. A projektben szerzik be az így már 6000 négyzetméter alapterületű fóliákhoz az öntözőrendszert és a speciális termesztéshez szükséges eszközöket. A Belügyminisztérium a fejlesztéshez és 2 fő munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához 205 495 280 Ft támogatást biztosított.

IV.3. 2021. évben GÉP programok keretében megvalósult fejlesztések képekben

• 2021. június 2. Tiszaroff

Horgászturisztikai központ kialakítása és átadása Tiszaroffon. Horgászturisztikai Központban, kulturált környezetben, színvonalas, jól felszerelt, klimatizált apartmanok várják a pihenésre vágyókat és az aktív kikapcsolódást kedvelőket egyaránt.

• 2021. június 9. Dunavecse

Konyhai kapacitás kiépítése, zöldségek, gyümölcsök tisztítása, aprítása, csomagolása Dunavecse. Az elkészült épületben lehetőség nyílik a saját termesztésű zöldségek, gyümölcsök tisztítására, aprítására, csomagolására, feldolgozására, illetve a konyhai kapacitás egész éves működtetésével a helyi és a környező települések lakosainak étkeztetésére.

• 2021. június 23. Izsófalva

Idősek napközi otthona kialakítása Izsófalván. A 30 főt befogadó tágas, igényesen kialakított és bútorozott helyiségekben munkanapokon várják a szépkorú ellátottakat előre megszervezett kulturált szabadidős tevékenységekkel és étkezési lehetőséggel.

• 2021. június 24. Jászkarajenő

Lovas turisztikai központ került kialakításra és átadásra Jászkarajenőn. A létrehozott lovarda 7 hektáros területen 380 m² kültéri és 1500 m² fedett oktatópályával, minden igényt kielégítő kiszolgáló helyiségekkel (öltözők, oktatóterem) rendelkezik.

• 2021. június 25. Petneháza

Meglévő óvoda és bölcsőde bővítése 500 adagos főzőkonyhával Petneházán. A főzőkonyha és étkezdé a település, valamint a környező falvak általános iskoláiban, óvodáiban, szociális intézményeiben neveltek és foglalkoztatottak étkeztetését hivatott ellátni.

• 2021. július 2. Kazár

A palóc gasztronómia turisztikai célú bemutatásának fejlesztése Kazáron. A beruházás eredményeként az étterem-be érkező vendégek a bemutatótérben ízelítőt kaphatnak a palóc gasztronómia különlegességeiből.

• 2021. július 7. Körösszegapáti

Apáti ízek kereskedőház Körösszegapátiban. A kereskedőházban a közfoglalkoztatásban előállított termékek és a környező települések őstermelőinek kézműves termékei egyaránt megvásárolhatóak, valamint helyben házi sütemény és kenyérlángos is fogyasztható.

• 2021. július 8. Kunadacs

Fedett csarnok építése, meglévő szárító és őrlő hatékonyságának növelése Kunadacson. A fejlesztés eredményeként az üzem mellett egy 300 m²-es acélszerkezetű, nyitott tárolóépületet alakítottak ki. A fedett szín alatt 3 db szárítókamrát helyeztek el a fűszerpaprika utóérlelésének biztosítására.

• 2021. július 7. Monok

Korszerű szálláshelyek és wellness részleg került kialakításra a Monoki Széchenyi Kúrián. A beruházás keretében egy patinás, a Széchenyi család tulajdonára visszavezethető, az 1800-as években épült használaton kívüli önkormányzati épület teljes körű felújítására került sor 5 szoba és közösségi terek kialakításával.

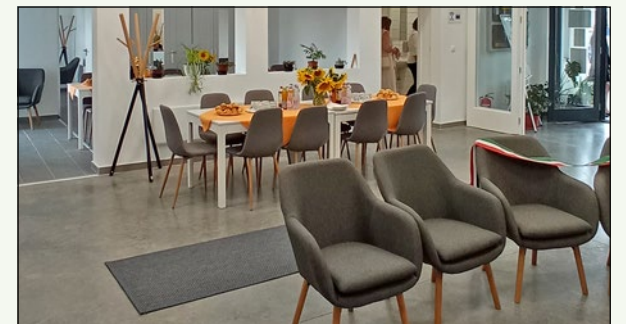
• 2021. július 14. Tiszalúc

Építési-kivitelezési feladatok ellátására alkalmas eszközökkel bővült Tiszalúc Nagyközség Önkormányzatának eszközparkja. A beruházás keretében az építési-kivitelezési munkálatokhoz kapcsolódóan kis- és nagyértékű eszközök, munkagépek és járművek beszerzése, valamint ezek tárolására egy 245 négyzetméter alapterületű szendvicspanel szerkezetű raktárcsarnok építése valósult meg.

• 2021. július 21. Mád

Időskorúak nappali intézményi ellátásának kialakítása Mádon. A fejlesztés eredményeként egy 25 férőhelyes, idősök fogadására alkalmas részleget alakítottak ki, amelyben melegítőkonyha és pihenőhelyiség is helyet kapott.

• **2021. szeptember 29. Erdőbénye**

Korszerű vendégház nyílt Erdőbényén. Az újonnan megépült vendégház nagyszerű szálláslehetőséget biztosít a tokaji járásban a bor- és kerékpárturizmus bővítéséhez.

• **2021. október 1. Újszilvás**

Újszilvás kincse -Gyümölcsfeldolgozó üzem kialakítása Újszilváson. A fejlesztés során a már meglévő hűtőház mellett egy új gyümölcslékészítő üzemet építettek.

• **2021. október 25. Nagybajom**

Megújult a nagybajomi iskola konyhája és étterme. A fejlesztés során a helyi általános iskola konyháját, éttermét, valamint az eszközparkot újították fel.

*IV.4. A GÉP program folytatása,
a IV. ütem*

A Magyarország egyes területei közötti gazdasági egyenlőtlenség csökkentése érdekében szükséges fejlesztési program folytatásáról, valamint a koordináló szervezet működtetéséről szóló 1909/2021. (XII. 15.) Korm. határo-

zatában a Kormány a GÉP program folytatásáról döntött, továbbá kijelölte a program IV. ütemébe javasolt 50 települést. Emellett az előző (I-II-III) ütemekbe bevont, de támogatásban nem részesült 56 település projektjeit megvizsgálva 44 település esetében a fejlesztési elképzelése kidolgozására kerülhetett sor.

Jó gyakorlatok
a 2021. évi
közfoglalkoztatásban

Eredményesség szempontjából kiemelkedőek azok a közfoglalkoztatási programok, amelyek fő tevékenységei igazodnak a helyi igényekhez, valamint összhangban működnek a közfoglalkoztatás céljaival. A programok keretében értéket teremtet, a közösségi szükségleteket kielégítő, a település fejlődését elősegítő egyedi programok valósulnak meg. Az ilyen programok nemcsak a munkalehetőségek számát bővítik, hanem a település közösségére is kedvező hatással lehetnek. A közfoglalkoztatás jelenlegi rendszerre a települések kiemelt szerepe és felelősségteljes tevékenysége nélkül nem működhetne ilyen eredményesen. Az itt bemutatott önkormányzatok és programjaik a maguk nemében példaértékűek, és mintaként szolgálhatnak.

V.1. Baranya megye

DÉLI AGRÁRSZAKKÉPZÉSI CENTRUM SELLYEI MEZŐGAZDASÁGI TECHNIKUM, SZAKKÉPZŐ ISKOLA ÉS KOLLÉGIUM

A településen lévő, Déli Agrárszakképzési Centrum Sellyei Mezőgazdasági Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium területén a 2016-2017. évben kormányzati forrásból, a Földművelésügyi Minisztérium támogatásával

üvegház építése kezdődött meg azzal a céllal, hogy a helyben tanulók számára gyakorlati helyet biztosítson, továbbá hogy az ott megtermelt zöldségek értékesítése útján növeljék az iskola saját bevételeit.

Az üvegház működtetése az ország egyik legelmaradottabb térségében, az Ormánságban kiemelt szakpolitikai cél volt. A fejlesztés végrehajtása során fontos szempont volt az itt található – részben a „Felzárkózó települések” hosszú távú programjának megalapozásáról szóló 1404/2019. (VII. 5.) Korm. határozat alapján megvalósuló felzárkóztató programokban érintett – kistelepülések mezőgazdasági célú közfoglalkoztatási programjainak szakmai támogatása, képzési és egyben bemutató helyszín létesítése.

A programba bevont, szakmai ismeretekkel nem rendelkező közfoglalkoztatottak a paprika és a paradicsom hajtásban történő termesztését, valamint a dísnövények nevelését sajátíthatják el, megismerhetik a hajtított zöldségtermesztés pontos, precíz munkavégzést igénylő egyes munkafolyamatait a palántaneveléstől a termesztésen át a termények betakarításáig és késztermék előállításáig.

A 12 fő közfoglalkoztatását biztosító program keretében 280 601 351 Ft támogatással, 864 négyzetméter termesztési területen korszerű, a legmodernebb technológiai igényeket is kielégítő üvegház-technológia kiépítése, és egyben Magyarországon egyedülálló oktatási gyakorlati helyszín kialakítása valósult meg.

V.2. Bács-Kiskun megye

KISSZÁLLÁS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Az önkormányzat 2012 óta valósít meg közfoglalkoztatási programokat, a bevont területek nagyságát évről évre

növelték, 2012. évben még csak 1,6 hektáron gazdálkodtak, amely 2022. évben már elérte a 29,67 hektárt.

A Belügyminisztérium által megadott szempontokat figyelembe véve, a mezőgazdasági program keretében racionalizálták a termelési folyamatokat. A korábban eladott, vagy bérbe adott mezőgazdasági területeiket az önkormányzat több év alatt visszavásárolta, majd jól átgondoltan kezdte használatba venni azokat. A járási startmunka mintaprogramok indítását biztosító közfoglalkoztatási támogatás mellett, az elmúlt években kiegészítő támogatás igénybevétele hűtő- és fagyasztókamra valósult meg, amely hatékonyabbá tette a zöldségfélék jelentős részének megfelelő téli raktározását, hűtését.

A mezőgazdasági programban termelt termények értékesítéséből származó bevételeiket visszaforgatják, melynek eredményeképp, több év alatt oldották meg a mezőgazdasági területeken az öntözéshez szükséges vízellátást, illetve az eszközök működéséhez nélkülözhetetlen áramvételi lehetőségek kialakítását (szivattyú, csepegtetési öntözés stb.).

A mezőgazdasági program keretében fűszerpaprika termelésbe kezdett az önkormányzat, adaptálva olyan önkormányzatok tapasztalatait, akik már évek óta sikeresek voltak ezen a területen, átvették, majd integrálták a helyi viszonyokhoz a technológiát. A közfoglalkoztatotti létszám csökkenésével párhuzamosan folyamatosan bővítették a szántóföldi növénytermesztésüket is.

A közfoglalkoztatás során megtermelt termények az önkormányzati nonprofit Kft. részére történő átadást követően saját felhasználásra (saját konyha, közétkeztetés) kerülnek, a felesleget értékesítik. Mindez azt eredményezte, hogy 2021-ben közel 8 millió Ft-os bevételek keletkeztek, a mindössze 5 fővel megvalósított mezőgazdasági prog-

ramban. A mezőgazdasági termelésben együttműködnek a térség önkormányzataival, szociális szövetzetekkel, és folyamatosan fejlesztik azt a hatékony termelés érdekében.

2021. évben a programok kiemelkedő színvonaláért a Belügyminisztérium a települést Start Plusz díjazásban részesítette.

V.3. Békés megye

CSANÁDAPÁCA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A település a kezdetektől fogva részt vesz a közfoglalkoztatási programok megvalósításában. Az önkormányzat folyamatosan keresi a kitörési pontokat, az új lehetőségeket a munkahelyteremtésre, hosszú távú céljai közé tartozik a profitorientált vállalkozásszintű gazdasági tevékenység irányába történő elmozdulás.

A mezőgazdasági program keretében szabadföldön és fóliákban takarmány- és konyhakerti növények termesztése, gyümölcsös (alma, körte) gondozása, sertéshízalás, tyúktartás valósul meg 26 fő közfoglalkoztatott bevonásával. A termesztett zöldségeket a helyi konyhában használják fel közétkeztetésre, a megmaradt zöldségeket a szociálisan rászorulóknak szétosztják vagy értékesítik.

A helyi sajátosságokra épülő programban járdalap, betonoszlop, padláb készítését, fapad, irattartó polc, utcanev táblák gyártását, zöldségek vákuumcsomagolását végzi az önkormányzat 13 fő közfoglalkoztatott közreműködésével. A szociális jellegű programba 9 fő került bevonásra, akik padkázási, közút menti területek karbantartási, járdajavítási, kátyúzási feladatokat látnak el.

A településen komoly hagyománya van a gyümölcslé előállításának, illetve évek óta folyik a hidegen préselt étolaj előállítása közfoglalkoztatás keretében. A tapaszt-

talatok azt mutatják, hogy a kiváló minőségű étolaj iránt jelentős piaci igény van. Ezzel összefüggésben a Belügy-minisztérium megközelítőleg 105 millió Ft vissza nem térítendő támogatásban részesítette Csanádapáca Község Önkormányzatának közfoglalkoztatás alapjaira épülő beruházását a GÉP program keretében. A támogatásból egy 180 négyzetméter alapterületű könnyűszerkezetes, hőszigetelt és panel acélvázas szerkezetű komplex termelőüzem építése valósult meg.

Az önkormányzatnak 36 hektár kiváló minőségű föld állt rendelkezésére, amelyből több mint 9 hektár területen napraforgót és repcét termesztene, 1 hektárnyi területen pedig gyümölcsös található. Mindezek alapján megfelelő alapokkal rendelkeztek az üzem saját termelésű alapanyaggal történő ellátásához. A termelés beindításához rendelkezésre állnak a működéshez szükséges gépek, eszközök és a több éves tapasztalatokra épülő szaktudás is. A beruházást követően az üzem a helyi konyha és a piaci igények kielégítésén túl, a versenypiaci körülmények között is működőképpé válhat, ezáltal profitot termel. A komplex prés- és sajtoló üzemből hidegen sajtolt étolajat (napraforgó és repceolaj) és különböző gyümölcs- és zöldségleveket (sárgarépa, céklalé és almalé) állítanak elő.

A települést a Belügyminisztérium 2012. és 2019. évben a kiemelkedő szakmai munkájáért Start Plusz díjazásban részesítette.

NAGYKAMARÁS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Az önkormányzat a mezőgazdasági programelem megvalósítására, 26 fő közfoglalkoztatására kapott támogatást, amelynek keretében gyümölcs-, konyhakerti és szántóföldi növénytermesztést folytat 11,63 hektár földterületen. Állattartás keretében tojótyúk és sertéstartás zajlik.

A járási startmunka mintaprogram helyi sajátosságokra épülő programelemében 12 fő közfoglalkoztatásával térszagtartást, savanyúság tartósítást, pihenőhely, illetve terasz kialakítást, turistaház korszerűsítést, halállomány gondozást végez (Boda-tó) az önkormányzat.

A járási startmunka mintaprogram szociális jellegű programelemében végzett tevékenységek 9 fő közfoglalkoztatásával valósulnak meg. A programban folytatják a belterületi közutak, járdák, a mezőgazdasági földutak, csatornák karbantartását és az illegális hulladéklerakó-helyek felszámolását.

Természeti adottságai alapján jellemzően mezőgazdasággal foglalkoznak a településen, a szántóföldi növény-

termesztés mellett a fóliás kertészkedés az elterjedt tevékenység. A klímaváltozással egyidejűleg megváltoztak a növények termelésének feltételei is, egyre több zöldségfélélt szükséges üvegházban, fóliában megtermelni, ezért a vándorfóliák telepítésével egész évben biztosítható a termelés, ezáltal árbevétel keletkezik. A vándorfólia telepítését követően a növénytermesztés 2 hektár nagyságú területen valósulhat meg, karalábé, csemegekukorica, görögdinnye és káposzta termesztését tervezik vetésforgóban egész évben. A fóliában történő termesztéssel hamarabb realizálódik az árbevétel, kisebb kockázattal jár, hiszen az időjárás kevésbé befolyásolja a vándorfóliában történő gazdálkodást. Az ugaroltatás biztosítása is megoldható a fóliák áttelepítésével. A program hosszú távú célja az önfenntartó gazdálkodás kialakítása, továbbá az új piaci lehetőségek felkutatása, a budapesti és a szegedi piacokra történő értékesítés.

A fóliában történő termesztés megvalósításával lehetőség nyílik az önkormányzat számára arra, hogy a megszokottnál korábban szállítsák a terményeket a szerződött partnereik számára, illetve a nagybani piacra, ezáltal magasabb áron értékesíthetik azokat. A korábbi évek tapasztalatai azt mutatják, hogy a jó minőségű termékek iránt folyamatosan nagy a kereslet, így az értékesítés is biztosított lesz, elsődleges munkaerőpiaci munkahelyeket teremtve ezzel.

V.4. Borsod-Abaúj-Zemplén megye

ÓZDI VÁROSÜZEMELTETŐ INTÉZMÉNY

A helyiek szerint Ózd, a hét völgy városa csak belülről, az itt élőkkel beszélgetve, közöttük járva ismerhető meg igazán. A Bükk hegység lábánál fekvő város 35 000 fős lakosságával Borsod-Abaúj-Zemplén megye második legnagyobb települése. Az Ózdi Városüzemeltető Intézmény (a továbbiakban: ÓVI) több mint egy évtizede közfoglalkoztató a településen. Országos viszonylatban, az utóbbi években a statisztika első tíz legnagyobb foglalkoztatói között szerepel. Tevékenységük a városüzemeltetési alapfeladatok ellátásán túl az iskolai konyhák üzemeltetésével és mezőgazdasági munkákkal egészült ki az évek folyamán.

A zöldfelület-gazdálkodás és a mezőgazdasági munkafolyamatok egymásra épülését és komplex, körforgás-szerű működését mutatja a 2013-ban, közfoglalkoztatás keretében megkezdett 2900 négyzetméter alapterületű, évi 5000 tonna kapacitással rendelkező komposztá-

ló telep létrehozása. 2017. évben, az engedélyeztetéseket követően kezdődött el a telep üzemeltetése, ahol a fűnyírásból, lombszedésből, gallyazásból származó zöldhulladékot prizmákká alakítják. Az így előállított komposztot a város közterületein lévő virágágyások ápolásához, gondozásához hasznosítják a közfoglalkoztatottak. A komposztot a fóliasátrakban, valamint a levendula- és a gyógynövényültetvény gondozása során is felhasználják a programban résztvevő közfoglalkoztatottak. A 4 hektáros ültetvényen a levendula mellett bogyós gyümölcsöket, a gyógynövényültetvényen közel 80 fajta gyógynövényt termesztene. Ezen programokat kezdetben a járási startmunka mintaprogram mezőgazdasági programelemében indították, mára azonban már hagyományos, hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási program keretében működnek.

A Nagyvílgyi Állatsimogató kialakítása mezőgazdasági programelem keretében kezdődött a 2015. évben, amelyet az évek során folyamatosan fejlesztett a közfoglalkoztató. A látogatók jelenleg 131 állatot tekinthetnek meg, továbbá rendkívül népszerűek a közfoglalkoztatottak által tartott óvodásoknak és kisiskolásoknak szóló kézműves foglalkozások is.

A jövőben a járási startmunka mintaprogram helyi sajátosságokra épülő programelemében végzi el a közfoglalkoztató az állatsimogató főépületének felújítását, turisztikai pihenőhellyé alakítását. További terveik között szerepel egy erdei iskola kialakítása és működtetése. A szociális jellegű – belvízelvezetési és illegális hulladéklerakó-helyek felszámolása – tevékenységeket évek óta sikeresen végzi a közfoglalkoztató.

Az ÓVI rendkívül változatos és sokrétű tevékenységet végez hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programjai keretében, a közfoglalkoztatottak varrodai tevékenységet folytattak, az állategészségügyi telep üzemeltetési feladataiban vettek részt, állattartási és növénytermesztési feladatokat láttak el. A közfoglalkoztatottak nagy segítséget nyújtottak továbbá az iskolai konyhák üzemeltetéséhez kapcsolódó feladatok ellátásában, a város zöldfelületének karbantartásában, a fűnyírás és növényápolás során keletkezett zöldhulladék komposztálásának előkészítésében, Ózd város erdős-fás területeinek karbantartásában is. Részt vettek a város köztisztasági feladatainak elvégzésében, utcabútorok, játszótéri elemek, korlátok, kerítések karbantartási munkáiban, cseréjében, az intézményi telephelyek általános szakipari munkáiban, valamint a vá-

ros belterületi útjainak karbantartásában. A saját előállítási járdalapokat, gyeprács-köveket, mederelemeket a város területén szükséges felújításokhoz, parkoló létrehozásához hasznosítják.

PUTNOK VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

Putnok Város Önkormányzata 2011. évtől sikeresen valósít meg járási startmunka mintaprogramokat, ezen belül mezőgazdasági, helyi sajátosságokra épülő, illetve szociális jellegű programelemeket is. A Putnoki Városgondnokság a kezdetektől közfoglalkoztatóként vesz részt a programok megvalósításában. A településen a hátrányos helyzetű állás keresők foglalkoztatása kimagaslóan jól szervezett. A programok megvalósítása összhangban van a közfoglalkoztatás céljaival, az évek során az önfenntartás érdekét szem előtt tartó, átgondolt tevékenységekkel terveztek.

A mezőgazdasági programelem keretében közel 32 hektáron gazdálkodnak, dísznövénytermesztést, konyhakerti, és szántóföldi növénytermesztést végeznek, valamint állattartási tevékenységeket folytatnak. A dísznövény kertészetben, 500 négyzetméter alapterületű fóliasátorban előállított dísznövényeket a település parkjaiban, a parkolókban, virágpiramisokban, virágtartó ládákban, és az intézmények díszítésére hasznosítják. A program keretében beszerzett 160 négyzetméteres fóliasátrak egyikében a konyhakerti palánták nevelése folyik. A tavasszal kiültetett palánták hozamát csepegtetési öntözőrendszer kialakításával maximalizálják. Az itt megtermelt uborkát, hagymát, sárgarépat, paprikát, paradicsomot és egyéb konyhakerti növényeket a közétkeztetés keretében használják fel. Szántóföldi növénytermesztés során az állattartáshoz szükséges takarmány (kukorica, búza, árpa, zab)

termesztését végzik. Állattenyésztés keretében sertés és tojtyúk tartása valósul meg.

A haszonállatok közül a sertések eladásra, illetve vágóhídi felhasználásra kerülnek, a tojtyúkok pedig a város üzemeltetésében lévő konyhák tojás szükségletét fedezik. A rendelkezésre álló tojásmennyiség teljes felhasználása érdekében kialakított téstaüzemben készített téstaféléket szintén a közétkeztetésben hasznosítják.

További termelő tevékenységek végzéséhez a helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatási programelemben létrehozta egy faipari telepet asztalos üzemmel, valamint egy betonipari üzemet. A faipari telepen a rönkök feldolgozásától egészen a bútorgyártás folyamatáig végzik munkájukat a közfoglalkoztatottak. A város asztalosműhelyében kerítésléc, szekrények, konyha- és iroda-bútorok, valamint a közintézmények (óvoda, bölcsőde) működéséhez szükséges, erős szerkezetű, fix polcokkal és rögzített fiókokkal felszerelt berendezések készülnek. A program keretében elkészített produktumok kihelyezése, szerelése szintén a közfoglalkoztatási programok részét képezi.

A szociális jellegű programelem keretében az illegális hulladéklerakó-helyek felszámolása, illetve a belterületi úthálózat karbantartása valósult meg.

A hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programokban a város területeinek karbantartása mellett, a faipari és a betonipari üzemhez kapcsolódva zajlik a közfoglalkoztatás, amely a belső terek kialakításán túl a közterületek szépítéséhez is nagyban hozzájárul a betonüzemben készített járdalapok, kerítéselemek felhasználásával.

A települést a Belügyminisztérium 2014. és 2020. évben a kiemelkedő szakmai munkájáért Start Plusz díjazásban részesítette.

SAJÓGALGÓC KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Sajógalgóc Kazincbarcikától 10 kilométerre fekvő, hegyek között megbújó kis település, 336 fős lakossággal. Helyben a munkalehetőség elenyésző, jellemzően a közfoglalkoztatás jelent megélhetési forrást az ott élőknek. A település vezetése így különösen szíven viseli a közfoglalkoztatási programok magas színvonalon történő megvalósítását, elkötelezett a község fejlődése és a lakosság életszínvonalának növelése mellett.

A település 2013. óta vesz részt startmunka mintaprogramokban. Az első időszakban belvízelvezetési tevékenységet és a belterületi utak karbantartását végezték, majd 2014-től helyi sajátosságokra épülő és mezőgazdasági programelemet is indítottak. Mezőgazdasági programjaikban galagonya ültetvényt és gyógynövénykertet hoztak létre, amelyek gondozása folyamatos feladatot ad a közfoglalkoztatottaknak.

Az önkormányzat a kezdetektől a hagyományos kézműves mesterség, a fafaragás felélesztésével tervezte a helyi sajátosságokra épülő programjait.

A közfoglalkoztatási támogatásból 2016. évben vásárolt és átalakított ingatlanban jött létre a „Galgóci Faragda” kézműves műhely. A kézzel készült termékek előállításának nagy a munkaerő igénye, így a hagyomány ápolása mellett fafaragó képzéseket is indítottak. Elsősorban kézműves tárgyakat készítenek, többek közt fatányérokat, fatálakat, fakanalakat, de termékeik nem pusztán dekorációs célt szolgálnak, ezek a mindennapi életben is használhatóak.

A hagyományörzéssel és a néphagyomány gondozásával kapcsolatos állami feladatokat a Hagyományok Háza látja el. Véleményezik a népi iparművészeti, a hagyományos tárgyalakó népművészeti és a népi előadó-művészeti minősítés céljából megküldött, vagy bejelentett

alkotásokat. Minősített népi iparművészeti alkotásnak minősülnek a „Hagyományos Mester Remek”, a „Modern Mester Remek”, a „Hagyományos Míves Termék”, a „Modern Míves Termék” és az „Ajándéktárgy” kategóriába besorolt alkotások. 2019 nyarán a „Galgóci Faragda” három faragott faterméke is „Modern Míves Termék” minősítést kapott.

Az évek során, szintén közfoglalkoztatási támogatásból beszerzett nagy értékű munkaeszközök lehetővé tették a további, nagyobb volumenű munkákat is. Az „Egy a Természettel” Vadászati és Természeti Világkiállítás mádáródú kihelyezési akcióprogramjának indításaként 3500 odút és 350 etetőt helyeztek ki országszerte, amely termékeket a „Galgóci Faragda” készítette és szállította ki a felhasználókhoz.

A település – együttműködve a Sajógalgócért Egyesülettel – nyaranta fafaragó tábor is szervez, ahol általános iskolás gyermekeket tanítanak meg a szerszámok alapvető használatára.

A települést a Belügyminisztérium 2018. és 2021. évben a kiemelkedő szakmai munkájáért Start Plusz díjazásban részesítette.

SAJÓKAZA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Sajókaza településen a 20. század elejétől kezdve a lakosság döntő része szénbányászatból élt, azonban az 1960-as évek elején a bányák nagy részét bezárták. A környező ipari központok leépülése következtében az 1990-es évektől a munkanélküliség jelentette a legsúlyosabb problémát a térségben. Az állás keresők aránya folyamatosan meghaladta az országos átlagot, jellemző volt az alacsony iskolai végzettség. A munkaerőpiaci szempontból többszörösen hátrányos helyzetű állás keresők nagy számából

adódóan jelentős súlyt képvisel a közfoglalkoztatás a településen. A település nagyon aktívan igyekszik kihasználni a pályázati lehetőségeket is. Az elmúlt évek során jelentős támogatásokat sikerült elnyerni többek között az óvoda, az általános iskola, az orvosi rendelő felújításához, illetve patakmeder szabályozás és a szennyvíz infrastruktúra területén.

A 2020. évi járási startmunka mintaprogramok megkezdése előtt közfoglalkoztatás keretében nem történt jelentős fejlesztés a településen. Járási startmunka mintaprogramok mezőgazdasági és szociális jellegű programelemeiben a fóliasátras, üvegház és szabadföldi növénytermesztés során, a közfoglalkoztatás keretében előállított palántákból nevelt konyhakerti növényeket a konyhán hasznosítják, valamint az illegálisan lerakott hulladék összegyűjtése, eltávolítása valósul meg. A 2021. évben a fenti tevékenységek mellett az állattartásba is belekezdett az önkormányzat, tojótúrk- és sertéstartással bővült a közfoglalkoztatottak feladata. A kosárfonást és a bútorkészítést

a helyi sajátosságokra épülő program keretében valósítja meg a munkacsoport. A kosárfonás mellett rongyszőnyegeket is készítenek a közfoglalkoztatottak. Ezen túlmenően, a helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatási program keretében fabrikett-gyártást is végeznek.

Sajókaza Község Önkormányzata 2020 májusától foglalkoztatja Kelemér település kosárfonóit, akik hagyományos kézműves technikával, vesszőből font kosarakat, egyéb használati eszközöket, valamint bútorokat készítenek. A kosárfonók egyedi, esztétikailag és minőségileg is kiváló termékeket készítenek. A többségében roma származású munkacsoport az előzőekben is közfoglalkoztatás keretében végezte tevékenységét, majd egy időre támogatás nélkül maradtak. Az önkormányzat telephelyet kínált fel számukra, így folytatják Sajókázán a kosárfonó tevékenységet.

Tekintettel a csoport munkavégzéséhez szükséges helyigényre, 2020-ban megkezdtek az önkormányzat tulajdonában lévő épület felújítását, amely során konyhát, pihenőt, étkezőt, öltözőket, szociális helyiségeket, külön készru és alapanyag raktárt, valamint elkülönített bolt- és irodahelyiségeket alakítottak ki. A bolthelyiség a közfoglalkoztatási programok keretében előállított egyéb termékek, termények árusításához is helyet ad. Az önkormányzat csoportok részére is bejárhatóvá tette az üzemi részt, ahol bemutatható, kipróbálható, megtanulható a fonás folyamata.

V.5. Csongrád-Csanád megye

CSANÁDALBERTI KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A település a „Felzárkózó települések” hosszú távú programjába tartozik, egyedülként Csongrád-Csanád megyében,

a lakosságának létszáma 500 fő alatti. A közfoglalkoztatás megújult rendszerének bevezetésétől az önkormányzat magas színvonalon végzi közfoglalkoztatási programjait. A kifejezetten kis település a járás egyik leghátrányosabb helyzetű települése, azonban az alacsony népesség miatt nem tudtak nagy volumenű programokat tervezni. Ennek ellenére a közfoglalkoztatási programjaik folyamatosan fejlődni tudtak, a helyi sajátosságra épülő programban például az előállított járdalapok, térkövek a lakosság körében is nagy népszerűségnek örvendenek, 2021 végén már nem tudtak annyit gyártani, amennyire igény volt. Emellett szőtteket is készítenek és értékesítenek, az ebből származó bevételből az önkormányzati tulajdonú járdák, közterületek javítását és építését végzik. Kiemelendő jó példa, hogy a COVID járvány első hulláma idején a szövőde munkatársai mintegy kétezer darab maszkot varrtak, melyből főként a településen élők kaptak, de több időotthonnak és egy kórháznak is szállítottak belőle.

A mezőgazdasági programban összesen 15 hektáron a kertészeti kultúra mellett szántóföldi gazdálkodást és gyümölcstermesztést folytatnak, valamint sertéstartással is foglalkoznak. A település jó együttműködést folytat a környező kistelepülésekkel. A betakarított termények a betakarítást követően felhasználásra, a szociálisan rászorulóknak részére kiosztásra, illetve értékesítésre kerülnek.

Az elmúlt években a programokban résztvevők közül egyre többen helyezkedtek el az elsődleges munkaerőpiacon, azonban kiemelendő, hogy az egyre csökkenő létszám ellenére képesek voltak és tudtak fejlődni. A 2020. évben árbevételük 6,5 millió Ft volt, 2021. évben közel 5 millió Ft-ot értek el, melyet teljes egészében visszaforgatnak a közfoglalkoztatási programok továbbfejlesztésére.

A közfoglalkoztatási programok eredményeképp az önkormányzati intézményeik biomassza fűtését biztosítja a mezőgazdasági termelés során keletkező nyesedék és fa hulladék.

A közfoglalkoztatási programok sikeres megvalósításának elismeréséül 2018. és 2021. évben Start Plusz díjazásban részesült a település.

V.6. Hajdú-Bihar megye

FURTA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Az önkormányzat 2011. év óta vesz részt közfoglalkoztatási programok megvalósításában, ezen belül 2014. óta valósít meg járási startmunka mintaprogramokat.

A mezőgazdasági programelemben 1,79 hektár területen szabadföldi és fóliasátras növénytermesztéssel foglalkoznak, valamint vándoroltatott méhészetet működtetnek. A helyi sajátosságokra épülő programelem keretében térkövet, asztalos ipari, valamint „furtai” hímzéssel készült termékeket állítanak elő.

A mezőgazdasági programban megtermelt növények az önkormányzat konyháján kerülnek felhasználásra, de emellett Bakonszeg és Vekerd községek közétkeztetését is ellátják. A programban elsősorban konyhakerti termények (pl.: burgonya, hagyma, uborka) termesztése valósul meg.

A méhészet fejlesztése 2014. évtől folyamatos, 2014. évben még álló, 2015. évtől már vándoroltatott a méhészet. Jelenleg száz méhcsaláddal valósítják meg a programot. A megtermelt méz szintén a közétkeztetésben kerül felhasználásra, a fel nem használt mennyiséget értékesítik, az elért árbevételből a program további fejlesztése valósul meg.

Az önkormányzat helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatási programjában végzett tevékenysége sokrétű és az igényekhez igazodóan változó. A programban ké-

szült betonelemek (térkő), fából készült termékek (asztalok, padok, filagóriák, közterületi bútorok, virágládák, szeméttartók, felvonulási bódék) a település közterületein hasznosultak, valamint értékesítik őket, az elért árbevétel szintén a programok további fejlesztését szolgálja. A program másik alapvető pillére a hagyományőrző „furtai” hímzésre épül, amelyhez dekorációs nyomtatás, korábban szőnyegszövés, gyékényfonás társult. A helyi hagyományok ápolása fontos feladat Furtán. A legrégebbi „furtai” hímzéssel készült darabok között szinte kizárólag fehér alapanyagot, batisztot, házivásznat és gyolcsot találunk fehér pamuthímzéssel, 1880 körül jelenik meg a kék vászon kötény fehér pamuthímzéssel, főleg férfiruhadarabokon. 1920 körül kezd elterjedni a fehér alapon piros pamuthímzés, 1935 körül négy-ötféle szín, a piros, zöld, kék, sárga és a tüzes rózsaszín használata. A program keretében a hagyományos „furtai” minták modernizálásával többnyire utcai és elegáns ruhadarabok, kiegészítők készülnek, a hagyományos minták és a modern öltözködés ötvözésére törekedve.

A „furtai” hímzés motívumaival díszített női ruhák, női blúzok, férfi ingek, hímzett táskák, asztalterítők, hímzett párnák, kötők, ballagó tarisnyák, hímzett batyuk, dekorációs nyomtatással készült bögrék, pólók kiállításokon, vásárokon kerülnek bemutatásra és értékesítésre, az árbevételt pedig visszaforgatják a közfoglalkoztatási programok minél magasabb szintű megvalósítása érdekében.

A község programjai munkalehetőséget teremtenek az elsődleges munkaerőpiacon elhelyezkedni nem tudók számára, szolgálják a közösség érdekeit, elsősorban a megtakarítás oldalon hasznot hajtának, törekedve az önellátás megvalósítására.

POCSAJ NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A település 2011 óta vesz részt közfoglalkoztatási programok megvalósításában, az önkormányzat a kezdetektől foglalkozik növénytermesztéssel és állattenyésztéssel. A programok egymásra épülnek, a járási startmunka mintaprogram mezőgazdasági programelemében az állatok etetéséhez szükséges szántóföldi növénykultúra mellett a közétkeztetés, valamint a helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatási programban működő fel-

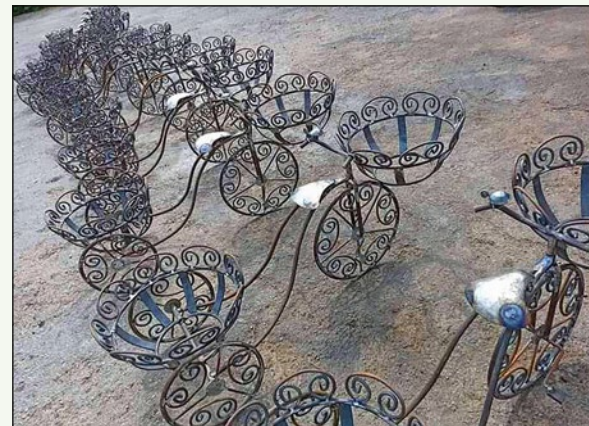
dolgozó üzem számára is folytatnak növénytermesztési tevékenységet, a tojótyúk tartás pedig a száraztészta készítést segíti elő.

A járási startmunka mintaprogram helyi sajátosságokra épülő programelemében végzett tevékenységek igen szerteágazóak és sokrétűek. A programban megvalósuló betonelemgyártás során előállított termékek hozzájárulnak a településen működő szociális jellegű programelemben végzett tevékenységek ellátásához, ezáltal a településképvé javításához, új járdák, belvízelvezető árkok karbantartásához.

A mezőgazdasági programban megtermelt növényeket a helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatási programban kialakított zöldségfeldolgozó üzemben dolgozzák fel. A feldolgozás során előállított savanyú káposzta, savanyúság, paprikakrém, sült padlizsán, valamint a különféle szörpök, lekvárok, továbbá az olajsajtolás során keletkezett étolaj azon túl, hogy a helyi közétkeztetésben kerülnek felhasználásra, az önkormányzat a településen található közfoglalkoztatási termékeket árusító boltban, valamint más települések, köztük a Körösszegapátiban található Apáti Ízek Kereskedőházában is értékesíti. A tyúktartásra épülő száraztészta-készítő üzemben előállított tésztákat szintén a közétkeztetésben hasznosítják, valamint egy részét értékesítik.

A helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatási program további tevékenységeként jelenik meg a kovácsoltvas termékek, valamint ehhez szorosan kapcsolódva az asztalosipari termékek (padok, kukák) gyártása, amelyek a közterületen kerülnek elhelyezésre.

Az önkormányzat évek óta kiemelt figyelmet fordít a közfoglalkoztatás keretében végzett tevékenységek továbbfejlesztésére, a legmagasabb szakmai színvonal elérésére, amelyet az is alátámaszt, hogy 2021. évben Start Plusz díjban részesült. A díjhoz tartozó támogatásból az

önkormányzat a mezőgazdasági program további fejlesztéséhez hűtőkamrát, valamint a kovácsműhely tevékenységéhez a fémtermékek megfelelő tisztításához homokfúvó szekrény és csavarkompresszor beszerzését valósította meg.

SÁRRÉTUDVARI NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Az önkormányzat által működtetett járási startmunka mintaprogramok egy tudatos tervezés eredményeként szerves egységként épülnek egymásra. A mezőgazdasági programban nagy hangsúlyt fektetnek a saját sertésállomány beállítására, nevelésére, szaporítására, így a sertésenyésztés a program keretében végzett tevékenység alapköve. A program megvalósítása során a 2020. évben a sertésöl épületszerkezeti felújítása történt meg, amelynek eredményeként a 2021-ben indult programban lehetőség nyílt több sertés tenyésztésére, valamint ezzel összefüggésben a helyi sajátosságokra épülő program

keretén belül szalmatároló megépítésére. Az állatok tenyésztését kizárólag értékesítési céllal folytatják, amelyre megfelelő felvevő piacot biztosítanak a helyi, valamint a környékbeli vállalkozások. A helyi vállalkozásoknak értékesített élőállat a feldolgozásukat követően kerül vissza az önkormányzati közétkeztetésbe hústermékként.

A programban megtermelt takarmánynövények a sertések egész évi takarmányigényének a 70 százalékát biztosítják. Az állatok etetéséhez szükséges szántóföldi növények – kukorica, búza, árpa, takarmánynyók – mellett, a helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatási programban működő napraforgó olajsajtoló tevékenységhez szükséges napraforgót is tudja a program biztosítani. A feldolgozás során előállított étolaj, a helyi 600 fős konyha olajigényének az 50 százalékát biztosítja.

A helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatási program asztalosipari tevékenysége során előállított termékeket – kerti asztal, kerti pad, kerítésléc, virágláda, léces kuka – értékesítésre, valamint a közterületek díszítésére készítik, amellyel hozzájárulnak a településképvé szebbé tételéhez. Annak érdekében, hogy a legyártott fatermékek az időjárás hatásaitól védettek legyenek, a 2021. évben az önkormányzat a program keretén belül vásárolt egy mobilgarázst, így a termékeket összeszerelésre alkalmas állapotban tárolni tudják, és rendelés esetén a vásárlói igényeket rövid idő alatt ki tudják elégíteni.

A faipari termékek mellett térkövet, gyeprácsot, merlelapot is gyártanak, amelyre egyre nagyobb kereslet jelentkezik a térségben lakók köréből. Mindezekon felül foglalkoznak textiltermékek – díszpárna, asztalterítő, textil rajzfilm figura, ülőpárna, lábtörő, szőnyeg – varrásával is. Ezeket a termékeket egyrészt saját célú felhasználás-

ra állítják elő, másrészt a civil szervezetek rendezvényein a kézi készítésű termékek iránti kereslet kielégítésére.

A szociális jellegű programban a település tulajdonában lévő úthálózat, mezőgazdasági földutak, járdák és belvízelvezető csatornák karbantartásával, javításával foglalkoznak, melyhez szintén a helyi sajátosságokra épülő programban állítják elő a szükséges elemeket.

V.7. Heves megye

BÜKKSZENTERZSÉBET KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

BükkSZenterzsébet a Heves megyei Pétervásárai járáshoz tartozó település, a Bükki Nemzeti Park szomszédságában, az ország egyik legszebb, azonban legszegényebb részében fekszik. A polgármester fontosnak tartja az érdemi, értéktéremtő munka végzését, ami a település előre jutását biztosítja, ezáltal a közfoglalkoztatásban résztvevők munkáját megbecsülés övezi. Az évek során ezt a gondolatot követve tervezték és végezték a széles skálán mozgó feladatokat.

A helyi sajátosságokra épülő program keretében a 2015. évben egy önerőből vásárolt régi parasztházat újíttattak fel a közfoglalkoztatottak. A felújított épületben falumúzeumot alakítottak ki, majd a településen és a környékén gyűjtött használati- és dísz tárgyakkal rendezték be a helyi kultúrát autentikusan tükröző múzeumot. 2016-ban egy szintén önerőből vásárolt családi ház felújításába kezdtek, amelyben 25 fős szálláshelyet alakítottak ki, majd 2017-ben a település központjában lévő parókia épület teljes körű felújításába kezdtek, amelyhez az önkormányzat 3,2 millió Ft önerőt biztosított. A 2018. évben önerőből, egy régi varroda épületet vásárolt meg az önkormány-

zat, amelyben az előregedő településen nagy segítséget jelentő idősotthon kialakítását kezdték meg. Az idősotthon felújítása 2019-ben is folytatódott, majd 2020-ban készült el. Közben pedig megvásárolták a szomszédos családi házat, ahol az idősotthon működtetéséhez szükséges gazdasági irodát és kiszolgáló helyiségeket alakították ki. A három évet felölelő beruházás az önkormányzat által biztosított önerőből és a helyi sajátosságokra épülő programelembe nyújtott közfoglalkoztatási támogatásból valósult meg. Az idősotthon 20 új munkahelyet teremtett a településen, és 35 fő idős ember elhelyezését biztosítja.

Az évek során a mezőgazdasági programban az óvodai konyha ellátására konyhakerti növénytermesztést folytattak, amit közben kiegészítettek baromfineveléssel. Kialakították az ólakat, majd egy önerőből vásárolt ingatlanban a vágópontot a helyben tartott baromfi vágására. A feldolgozott baromfi egy része az óvodai konyhára került, a többit pedig értékesítették a településen. 2021-ben a baromfi mellett már kacsát is tartottak, folyamatos volt az ólak, kerítések karbantartása a telepen. Terveik szerint a 2022. évi mezőgazdasági programjukban az előző évekre ráépülve a vágópont tetejének felújítását valósítják meg, valamint egy gyümölcsös kialakítását végzik.

A települést a Belügyminisztérium a 2021. évben a kiemelkedő szakmai munkájáért Start Plusz díjazásban részesítette.

CSÁNY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A Heves megye Hatvani járásához tartozó Csány 2155 fős lakónépességgel rendelkező település. A települési önkormányzat vezetője elkötelezett a közfoglalkoztatási programok megvalósításában, az önálló és önfenntartó gazdálkodás irányába való elmozdulást tűzte célul. Csány Község Önkormányzata közfoglalkoztatás keretében, mezőgazdasági programja részeként 2013 őszétől foglalkozik állattartással. Az elmúlt években kialakítottak egy jól működő kecskefarmot. Az állatoknak szükséges takarmány nagy részét az önkormányzat termeszti, egy saját tulajdonban lévő, 20 hektáros területen. A tejelő kecskefajták irányába szelektálták a kecskeállományt, így alakították ki a törzstenyészetet. Az önkormányzat a kecskefarmhoz a higiéniai és élelmiszerbiztonsági szempontoknak megfelelő modern fejőházat is épített, amelynek köszönhetően kitűnő minőségű kecsketejet tud biztosítani. A kecskefarmot egy 250 darabos állomány befogadására alkalmas új

hodályépülettel bővítették. A kecskefarm éves áramigényét napelem rendszer biztosítja.

A 2016. évben induló beruházási jellegű pilot program keretében, közfoglalkoztatási támogatásból hozta létre az önkormányzat a 200 négyzetméter alapterületű tejfeldolgozó és sajtgyártó üzem, ahol napi 2000 liter kecske-, juh- vagy tehéntej feldolgozását tudják elvégezni. Az üzem technológiája érlelt sajtok, natúr és ízesített gomolyasajtok, pasztőrözött tej, natúr és ízesített joghurt, kefir, kakaó előállítását és csomagolását teszi lehetővé. A minőségi termékek előállítását kiválóan felszerelt modern tejvizsgáló labor, zárt gyártástechnológiai rendszer és központi mosórendszer biztosítja. Az üzem egy 50 kW-os napelem-mezővel látták el, amely a működéshez szükséges villamosenergia ellátás 70 százalékát biztosítja. A prémium minőségű félkemény kecskesajtok értékesítésével a mátrai és az egri borvidék borászatait, vendéglőit, illetve a budapesti szállodákat, éttermeteket célozza meg az önkormányzat.

Az önkormányzat egyéb közfoglalkoztatási mintaprogramot indított a Gazdaságélénkítő Program keretében, amelynek a célja az volt, hogy a kedvezményezett térségekben bevezetésre kerüljön egy olyan gazdaságélénkítő programcsomag, amely révén a helyben működő, vagy az adott településen új termelő kapacitások létrehozását vállalni szándékozó vállalkozások támogatásával megvalósuljon a helyi foglalkoztatás bővítése.

A program célja a tejüzem technológiai és kapacitásbeli fejlesztése, valamint egy új, 300 négyzetméteres épület-szárnnyal történő kibővítése volt. A bővítés eredményeképpen a pasztőrözési kapacitás megduplázódott, az utótárolási kapacitás megtöbbszöröződött, ezáltal az üzem napi 5-10 000 liter tej feldolgozására alkalmas. A Csányi Tejüzem 2019 szeptemberétől vesz részt az iskolatej programban is, amelyhez a kecsketejnél olcsóbb tehéntejet a környék tehenészeitől szerzi be. Ennek keretében a Csányi Tejüzem a kezdetekben 3 tankerület 17 intézménye, mára pedig 51 intézménye számára szállítja ki a napi 10 ezer pohár iskolatejet.

A települést a Belügyminisztérium 2015-ben a kiemelkedő szakmai munkájáért Start Plusz díjazásban részesítette.

V.8. Jász-Nagykun-Szolnok megye

JÁNOSHIDA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A település 2011-től vesz részt a közfoglalkoztatási programok megvalósításában. Az önkormányzat 11 főt fog-

lalkoztat a mezőgazdasági programelemben, amelynek keretében állattenyésztési tevékenységet végeznek. Kezdetben csak birkát, sertést tartottak, néhány éve pedig vadfarmmal bővült a program.

A járási startmunka mintaprogram helyi sajátosságokra épülő programelemében 13 fő közfoglalkoztatásával malmot működtetnek, és folytatják a felfeldolgozási tevékenységüket is. A lisztet értékesítik, a fa aprítékot pedig saját felhasználásra termelik.

Az önkormányzat a járási startmunka mintaprogram szociális jellegű programelemében végzett tevékenységek megvalósítására 11 fő közfoglalkoztatására részesült támogatásban. A programban folytatják a korábbi években megkezdett mezőgazdasági földutak és a belterületi úthálózat karbantartását, a belvízelvezető árkok tisztítását, az illegálisan lerakott hulladékok összegyűjtését.

Egyéb mintaprogram keretében részesültek támogatásban 2013-ban „Jánoshidai Minta Gazdaság” elnevezéssel a malom kialakítására, illetve juhtenyésztési tevékenység elindítására. Értékteremtő közfoglalkoztatás keretében évek óta sikeresen működik a malomüzem Jánoshidán. Az elmúlt években termékeikkel több közfoglalkoztatási kiállításon is bemutatkoztak. Adalékanyag-mentes lisztjeik előállításához törekednek a kiváló minőségű és beltartalmi értékű búza felvásárlására, elsősorban Jánoshidán és a Jászságban. Minden beérkező és feldolgozásra kerülő tételt saját laboratóriumukban vizsgálnak be, majd az elkészült lisztokról a vonatkozó szabványoknak megfelelően minőségi tanúsítványt állítanak ki.

Az elkészült termékekből lakossági értékesítés is történik, de megrendelőik között található több pizzéria, étte-

rem, sütőipari vállalkozás. A saját búza őrlésén kívül bérőrlést is vállalnak. A lisztek hagyományos technológiával készülnek, de a modern kor minden követelményének megfelelnek, a kínálatban megtalálható teljes kiőrlésű és világos rozsliszt is. A malom tevékenységéből származó profitot visszaforgatják a közfoglalkoztatási programok továbbfejlesztésére, illetve az üzem épületének korszerűsítésére, fejlesztésére. 2020-ban a Belügyminisztérium támogatásával energetikai korszerűsítés történt, így az egész malom elektromos energiáját napelemekkel biztosíthatják, ezzel jelentős költséget takarítva meg.

Az önkormányzat közfoglalkoztatási programjainak kiemelkedő megvalósításáért 2021. évben Start Plusz díjazásban részesült.

TISZASZENTIMRE KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Az önkormányzat 2011 óta vesz részt a Startmunka mintaprogramok megvalósításában. A mezőgazdasági program keretében 2014 óta foglalkoznak fűszerpaprika termesztésével, de problémát jelentett, hogy 100 kilométeres körzetben nem tudtak öröltetni. Ezért a Belügyminisztérium támogatásával 2017-ben kialakítottak egy paprikaőrölő üzemet, ahol a település által megtermelt paprika őrlésére, valamint bérőrlésre és értékesítésre nyílt lehetőség munkaerőpiaci foglalkoztatás keretében.

2018 óta kuriózumnak számít a füstölt-őrölt paprika előállítása, melyhez a füstölőt saját forrásból finanszírozták. Az említett termékek megvásárolhatók a település szociális boltjában, ahol lehetőséget biztosítanak a más programokban, illetve a más közfoglalkoztatók által megtermelt és előállított termékek megvásárlására is.

A megtermelt termékek egy részét az önkormányzati konyhán az idősek és a gyermekek étkeztetésében hasz-

nosítják, a felesleget értékesítik, melyből befolyó bevételt a közfoglalkoztatásba forgatják vissza.

A település a közfoglalkoztatás keretén belül végzett kiemelkedő szakmai munkájáért ötször részesült Start Plusz díjazásban. A díjjal járó támogatást az önkormányzat minden esetben a közfoglalkoztatási programok továbbfejlesztésére fordította.

TISZAÖRS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A település 2021. évi programjai a 2011. év óta működő közfoglalkoztatási programok folytatásai, azokra szervesen ráépülnek. Tiszaörsön jelenleg a járási startmunka mintaprogram keretében mindhárom programelem (a helyi sajátosságokra épülő, a mezőgazdasági és a szociális jellegű programelem) működik, összesen 36 fő közfoglalkoztatásával.

Mezőgazdasági programjukban növénytermesztés és állattenyésztés egyaránt megvalósul. Az állatok etetéséhez szükséges szántóföldi növénykultúra mellett megtalálható a közétkeztetésben felhasználásra kerülő zöldség és gyümölcs is.

Állattenyésztésük három fő síkon fut: kecsketenyésztés és tejtermelés a sajtüzem számára, sertésenyésztés, illetve baromfitartás. A mezőgazdasági munka és a szállítási feladatok végzésében segítenek a nóniusz lovaik. A tojótyúk állományuk által megtermelt tojást felhasználják a közétkeztetésben, illetve értékesítik a Barázda Szociális Szövetkezet részére. A növénytermesztésben és állattenyésztésben tenyésztett javak elsődleges felhasználási területe a közétkeztetés, a termelés által egészséges alapanyagokat biztosítsanak a gyermekek és az idősek számára, illetve a sajtüzem termékei a saját üzlet polcai mellett megjelennek termelői piacok standjain is.

A termelés során folyamatosan törekednek a feldolgozottsági szint fokozására. A tojás felhasználási módjának a szárzészta készítményt választották, melyet ma már 4 fővel végez a közfoglalkoztatás alapjain szerveződött Barázda Szociális Szövetkezet. A kecskeállomány fejlődésével, a kecsketej mennyiségének növekedésével valósult meg a Belügyminisztérium 178 millió Ft összegű támogatásával egy 266 négyzetméteres tejfeldolgozó üzem kialakítása, amely további 3 főnek biztosít munkalehetőséget az elsődleges munkaerőpiacon. Az üzem alkalmas napi 1200 liter tej feldolgozására, amelyből sajtot, joghurtot, túrót, tejfölt, valamint ordát állítanak elő.

A helyi sajátosságra épülő programban betonból, textiltől és fából készült termékek (oszlop, utcabútor) gyártása valósul meg, emellett a sajtüzemet működteti az önkormányzat. A szociális jellegű programelem keretében az illegális hulladéklerakó-helyek felszámolását, árkok tisztítását, vízgyűjtő területen nád kiirtását végzik.

Az önkormányzat minden törekvése arra irányul, hogy azok a tiszai lakosok, akik szeretnének dolgozni, de az elsődleges munkaerőpiacon lehetőséget nem kapnak, helyben megtehessék, és a munkájuk által a település gyarapodjon. Tiszaörs Község Önkormányzata 2016. évben Start Plusz díjazásban részesült.

V.9. Nógrád megye

RIMÓC KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Rimóc község a Cserhát északi nyúlványai alatt, az Ipolytól és Szécsénytől délre található. Egyik neves központja a Nógrád megyei palócságnak. Az önkormányzat 2011-től vesz részt a közfoglalkoztatásban, élve a lehetőséggel mind a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programok, mind a járási startmunka mintaprogramok (mezőgazdasági, helyi sajátosságokra épülő program, szociális programelem) tekintetében.

A gyermekétkeztetés vonatkozásában a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesülettel jelenleg is együttműködik Rimóc település, amely a „Felzárkózó települések” hosszú távú programjának települései között szerepel. A település 2016-ban saját forrásból kezdte meg a szárzészta és a péktermékek gyártását. Az üzemet a lehető legkisebb költségárfordítással alakították ki, a települési közétkeztetés során felmerülő költségek minimalizálása érdekében.

A pékség és a tésztagyártó részleg a helyi óvoda épületében, annak egykori konyharésztében működött. Az

új üzem létrehozása során, az óvoda épületrészének kiürítése és visszaadása mellett a másik fontos tényező az volt, hogy bár a gyártás 100 százalékos hatékonysággal működött, ám ennek ellenére sem volt képes a település növekvő igényeit kielégíteni. Az új pékséget és tésztagyártó üzemet az önkormányzat egyéb közfoglalkoztatási mintaprogram keretén belül a település frekvenciált helyén található, saját tulajdonú épületében alakította ki. Az épület felújított részében már működött a „Palóc Sörök” elnevezésű önkormányzati vegyesbolt, ahol az elkészített termékeket értékesítették. Az épület másik, felújításra szoruló részében alakították ki a bővített kapacitással működő tésztagyártó üzemet és pékséget.

Jelenleg a pékség termékei nagyobb részben kézműves termékek, magas hozzáadott értékkel rendelkeznek, a hagyományos palóc ízvilágot is megjelenítve. A tészta és a péktermékek előállításához nagy részben a mezőgazdasági program keretében termesztett terményeket (liszt elő-

állításához szükséges búza, káposzta, tojás stb.) használják fel, ezáltal a programok között hosszú távon is fenntartható a kohézió. A mezőgazdasági programelemében folytatják 8 hektáron a szántóföldi-, a zöldség- és gyümölcs-termesztést és a 2017-ben elkezdett kettős-hasznosítású tyúktartást is. Mindemellett 2021-ben az önkormányzat helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás keretén belül egy zöldhulladék feldolgozót is kialakított.

A közfoglalkoztatási programok sikeres megvalósításának elismeréséül a Belügyminisztérium a 2021. évben Start Plusz díjazásban részesítette a települést.

V.10. Pest megye

TÁPIÓSÁG KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Tápióság község Pest megye délkeleti részén található, a Nagykátai járáshoz tartozó település. A Nagykátai járás önkormányzatai a kedvezményezett járasok besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet hatálybalépésével kezdhették meg a járási startmunka mintaprogramok indítását. A településen kezdetben a szociális jellegű programelem keretében belterületi közutak és mezőgazdasági földutak karbantartását, valamint belvízelvezetési feladatokat végeztek a közfoglalkoztatásban résztvevők.

A község a földrajzi elhelyezkedése miatt gazdasági és ipari szempontból a vállalkozások számára nem volt vonzó környezet, elsősorban a főutaktól való viszonylagos távolsága miatt. A munkalehetőség korlátozott volt, a meglévő munkahelyek is leginkább férfiak számára nyújtottak lehetőséget. Tekintettel erre, az önkormányzat a startmunka mintaprogramok indítása során olyan területet keresett, ahol a nők foglalkoztatása is előtérbe kerülhet. Korábban a településen üzemelő varrodák megszűntek, így a szakképzett és gyakorlattal rendelkező álláskereső varrónők munkához juttatásához egyértelmű volt egy varroda létesítése. A munkaruhavarrás lett az a piaci szegmens, ahol az említett körülmények között könnyebben lehetett piaci részesedéshez jutni, az önkormányzat a járási startmunka mintaprogram helyi sajátosságokra épülő programelemében a munkaruhavarrással foglalkozó varrodáját 2017 márciusában indította el. Már az első évben sikeresen működtek, így 2019-ben korszerűsíteni tudták a varroda épületét. Az év végén a képviselő-testület egy korlátozott felelősségű társaság megalakítása mellett döntött, ezzel gazdasági alapot teremtve a varrodai tevékenység számára. A termékkör bővítése mellett az ügyfélkör is

bővült, így egy stabil, önállóan is működőképes, profitorientált vállalkozás jött létre. 2021-ben a gazdasági társaság égisze alatt működő varroda már 8 fő saját alkalmazottal és 7 fő közfoglalkoztatottal teljesíti a rendeléseket.

Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási program keretében a szociális étkeztetésben részesülők számára történő ételszállításban, az iskolai étkeztetés lebonyolításban, az intézményi takarítási feladatok ellátásában vesznek részt a közfoglalkoztatottak. A program további kiemelt célja a parlagfű-mentesítési feladatok elvégzése, valamint a hóeltakarítási és síkosság-mentesítési feladatok biztosítása. Az önkormányzat – az alkalmazásában álló karbantartók felügyelete mellett – a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatásban résztvevőket az intézmény-felújítási, karbantartási munkálatokba is bevonja.

A települést a Belügyminisztérium a 2018. és 2021. évben is Start Plusz díjazásban részesítette a kiemelkedő szakmai munkájáért.

V.11. Somogy megye

KELEVÍZ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A helyi sajátosságokra épülő program keretén belül kosárfonás tevékenységet végeznek, melyet, mint tevékenységet azért választották, mivel olyan tárgyakat szerettek volna készíteni, amelyek hasznosak, és emellett ezzel a tevékenységgel télen is munkalehetőséget biztosíthatnak a közfoglalkoztatottak számára. Kezdetben a közfoglalkoztatási támogatásból szerezték be a kosárfonáshoz szükséges alapfelszerelést, valamint a kosárfonás alapjait sajátították el a dolgozók. A tevékenység hamar kinőtte magát, így az önkormányzat 2017-ben lehetőséget kapott, hogy a Startmunka mintaprogram segítségével ingatlant vásároljon. A 2018. évi program során az ingatlanhoz tartozó kertet hasznosították, ahol a kosárfonáshoz szükséges vesszőt telepítették a következő évek alapanyag utánpótlására. Folyamatosan tökéletesítik a vesszővel való munkát. A munkafolyamatot bővítették azzal, hogy a kosarakba és egyéb vesszőből font termékekbe bélést varrnak, mellyel egyedi, igényes és minőségi termékek előállítására törekednek. A kosarak mellett szennyesartót, ajándéktárgyakat, fotelt, kutyakosarat és virágtartót is készítenek.

A gyártott termékeket a program keretén belül az önkormányzat épületében kialakított boltban, a környező települések falunapjain és fesztiválokon, a zalakarosi és fonyódi, valamint horvátországi piacokon, ezen kívül az interneten önálló Facebook oldalukon értékesítik. Nagy gondot fordítanak egy önálló brand kialakítására, termékeiket „Kelevíz Arany Kézművek” néven forgalmazzák. Boltjukban saját termékeik mellett rendszeresen értékesítik az

együttműködő önkormányzatok helyi sajátosságokra épülő programjaiban készített árukat, valamint a mezőgazdasági programokban megtermelt zöldségeket, gyümölcsöket, illetve ezekből készített feldolgozott termékeket. Mezőgazdasági programjukban szabadföldi növénytermesztés keretében burgonyát, sárgarépat termelnek, továbbá egy új fóliasátort is építettek, ahol palántákat nevelnek, melyeket tavasszal kiültetnek.

2017-ben és 2021-ben a Belügyminisztérium Kelevíz Község Önkormányzatát kiemelkedő szakmai munkájáért Start Plusz díjban részesítette.

V.12. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

KÁLLÓSEMJÉN NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A településen 2015 óta valósítanak meg járási startmunka mintaprogramokat. A 2021. évben indított mezőgazdasági, helyi sajátosságokra épülő és szociális program-

elemben összesen 55 fő közfoglalkoztatásához nyújtott támogatást a Belügyminisztérium.

A 2021. évi mezőgazdasági programelembe az előző évekhez hasonlóan 10,52 hektár területen gazdálkodtak. A szántóföldi kultúrák közül burgonyát 2,34 hektár területen termesztettek, illetve a vetésforgó alkalmazásával 4,4 hektár területen kukoricát vetettek. A növénytermesztés keretében foglalkoztak vöröshagyma, sárgarépa, petrezselyem, zöldborsó, zöldbab, szárazbab és sütőtök, valamint 4500 folyóméteren uborka termesztésével. A 2015. évben telepített meggy és szilva, valamint a 2020. évben telepített kajszibarack, őszibarack és cseresznye gyümölcsös ápolását, valamint a fóliasátrakban a padlizsán, a karfiol, a hónapos retek és saláta termesztését is a közfoglalkoztatottak végzik. A fóliasátrak melletti kertben intenzív öntözési körülmények között paradicsomot, paprikát, káposztát és karalábét neveltek.

A helyi sajátosságra épülő programelembe többféle tevékenységet végeztek a közfoglalkoztatottak. A legyártott betonoszlopokat két olyan önkormányzati terület körbekerítésére használták fel, amelyeken a közfoglalkoztatási programok keretein belül termelés folyik. Az elkészült térkövek a település közterületeinek szépítésénél szolgáltak alapanyagul, illetve egy részüket értékesítették.

A programban „kézműves csoport” is működik, az itt dolgozó közfoglalkoztatottak kézzel készített ajándék- és dísz tárgyakat készítettek, valamint táskákat, párnákat, takarókat, lepedőket, ágyneműket, asztalterítőket, kis varrott állatfigurákat és textil maszkokat varrtak. A „kézműves csoport” melletti műhelyben egy asztalos és egy festő szakmunkás közfoglalkoztatott készítette el az óvoda udvarán lévő elhasználódott, elkorhadt fa játszóházak he-

lyett az újakat, továbbá az óvodások és a pedagógusok számára új, kültéri foglalkozások megtartására is alkalmas padokat, asztalokat.

Az Újfaluúti kápolna balesetveszélyes, rossz állapotban lévő lépcsőjét megjavították, a megvásárolt utcanevjelző táblákhoz tartóoszlopokat készítettek, valamint a település központjában felépült új játszótér kis kerítését is elkészítették és lefestették. Ezek mellett azoknak a nagyméretű hirdetőtábláknak az elkészítése is a kezük munkáját dicséri, amiket a település központi helyeire helyeztek ki a lakosság tájékoztatásának elősegítése céljából.

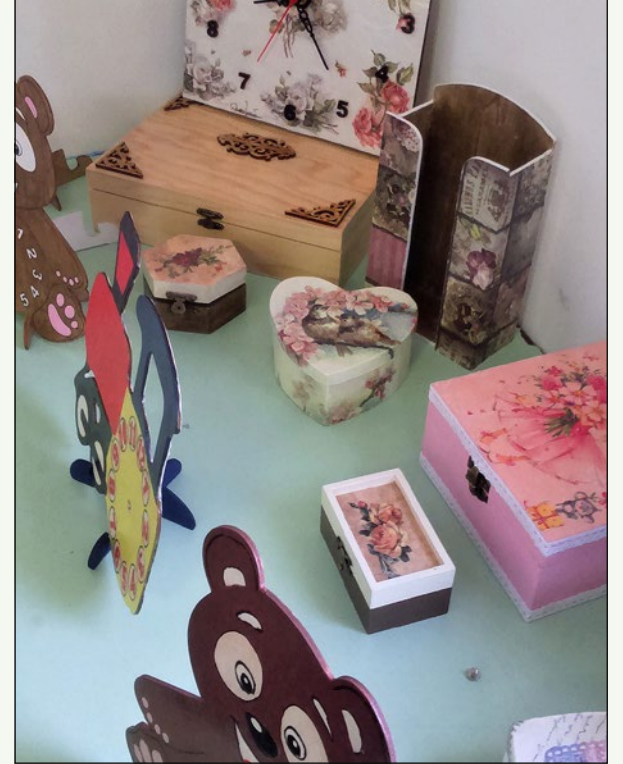
Az önkormányzat közfoglalkoztatási programjainak kiemelkedő megvalósításáért 2015. és 2018. évben Start Plusz díjban részesült.

NYÍRJÁKÓ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Nyírbákó község Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és egyben a Nyírség középső-keleti részén helyezkedik el, alig 900 fős lélekszámú település, ahol az önkormányzat 2013. évtől valósít meg járási startmunka mintaprogramokat. A 2021. évben indított mezőgazdasági, helyi sajátosságokra épülő és szociális programelembe összesen 40 fő közfoglalkoztatott foglalkoztatása valósult meg.

Az önkormányzat évek óta igyekszik a mezőgazdasági programelembe megtermelni azokat a javakat, melyeket a napköziotthonos konyhájuk fel tud használni. Céljuk, hogy nap, mint nap friss alapanyagokat tudjanak biztosítani a közétkeztetés számára, az általuk megtermelt zöldségfélék és húsok kerüljenek a tányérokra, ezért többféle zöldség és gyümölcs termesztésével, valamint állattartással foglalkoznak. A település arculatának javításához, szebbé tételéhez pedig egynyári, illetve őszi virágokat nevelnek.

A közfoglalkoztatottak munkáját dicséri az is, hogy többféle növényrel is foglalkoznak, természetesen vöröshagymát, burgonyát, kukoricát, sütőtököt, petrezselymet, batátát, sárgarépat, zöldbabot, kelkáposztát, karfiolt, fejeskáposztát, karalábét, padlizsánt, uborkát, paradicsomot, 4 féle paprikát (almapaprika, TV paprika, kápia paprika, pritamin paprika). A gyümölcsstermesztés keretében görögdinnyét nevelnek, alma és fekete berkenye gyümölcsöst gondoznak. A paprikafélékből, a görögdinnyéből, a batátából, a padlizsánból és a káposztából értékesítettek is. Az állattartási tevékenységük keretében csirkét és tyúkot nevelnek, valamint sertéseket is tenyésztenek. A takarmánynövények (kukorica, lucerna) termelése is ebben a programban valósul meg.

A helyi sajátosságokra épülő programelem termékskalája széles, ez a hagyományőrző program nagy sikernek örvend a településen. A kézi készítésű szőnyegek, lábtörölők a helyi és környező települések lakosainak elismerését is elnyerték, a termékek szép számmal kerültek eladásra.

A ballagó óvodások és iskolások részére, azok nagy örömeire batyukat varrtak, gondosan figyelve azok egyediségére, de készítettek a bölcsőde részére függönyöket, gyermek ágyneműt, lepedőt, asztalterítőt, gyermek szoknyát, kötényt, illetve vászontáskákat.

Egy-egy ünnepkörhöz kapcsolódóan nagyobb tereken, parkokban az alkalomhoz megfelelő díszítést a program

részeként készítették el, ezzel is emelve az adott ünnep hangulatát, valamint a 2021. évi programban a karácsonyi ünnepkörhöz kapcsolódóan egy „Mézeskalács” házát is készítették a közfoglalkoztatottak.

A programban foglalkoztatott asztalos közfoglalkoztatott kezűességére és fa iránti szeretetére támaszkodva Mindenszentekre sírcsokrokat készítettek faalapra, melyhez az alapot a szociális programban kitermelt fa biztosította. Az asztalosipari munkák keretében elvégezték a településen cserére szoruló hirdetőtáblák és szeméttárolók cseréjét, illetve a kültéri padok, asztalok, virágládák karbantartási munkáit. A program keretében a telep bejárati kapuját kicserélték egy biztonságosabb, modernebb kapura, ami szükségessé vált a telepen tárolt eszközök és gépek megfelelő őrzéséhez, a régi kaput is felhasználták, új helyre került a telepen belül.

A mezőgazdasági program eredményes megvalósítása és az állatok megfelelő tartásának biztosítása érdekében a sertésöl belső karám részét felújították, oszlopokat és rácsokat cseréltek az ólon. A baromfi- és a sertésöl szellőztetésének megoldása érdekében pedig ventilátort szereltek fel.

Az önkormányzat közfoglalkoztatási programjai megvalósításáért a 2018. évben Start Plusz díjban részesült.

TUNYOGMATOLCS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A Szamos folyó mentén elterülő Tunyogmatolcs község Tunyog és Matolcs települések egyesülésével jött létre. A község Szabolcs-Szatmár-Bereg megye keleti részén található, a Szatmári-síkságon. A településen már 2011-től valósítanak meg közfoglalkoztatási programokat, első járási startmunka mintaprogramjaikat a 2013. évben indították. A 2021. évben indított mezőgazdasági, helyi sajátosságokra épülő és szociális programelemben összesen 112 fő közfoglalkoztatása valósult meg.

A mezőgazdasági programelemben a termelés összesen 50,06 hektáron folyt, ebből a művelésbe bevont területe 1,84 hektár volt, melyből a kiskertek és a fóliasátor területe 0,8 hektár. Nagy területen termesztettek kukoricát, lucernát és napraforgót, de a közfoglalkoztatottak paprika, paradicsom, káposzta, cékla, sárgarépa, petrezselyem, hagyma, karalábé termesztésével is foglalkoztak, amelyhez a szükséges vetőmag mennyiséget az önkormányzat önerőből finanszírozta. A fóliasátrakban palántákat is neveltek. Minden évben jelentős az állattartási tevékenység is a programban. Az állatok tervezett létszáma évi kétszeri fialással 370 darab malac volt. A megtermelt termények tápkoncentrátum hozzáadásával fedezték az éves takarmányszükségletet.

A konyhakerti növényeket a közétkeztetésben használták fel alapanyagként, befőttek, savanyúságok, sűrített paradicsom és lecsó formájában, illetve a sertéshús egy része is a közétkeztetés ellátását szolgálta. A megtermelt terményekből, uborkából, napraforgóból, kukoricából, paprikából, paradicsomból és a felhizlalt sertésállományból értékesítés is történt.

A helyi sajátosságokra épülő programelemben egy varrodát működtetnek, ahol a közfoglalkoztatottak az önkormányzat intézményei részére különböző textíliákat varrtak, a helyi óvodás és iskolás gyermekek számára az ünnepségekhez kapcsolódó jelmezeket és ballagó tarisznyákat készítettek, valamint foglalkoztak táskák, egyéb textil ajándéktárgyak és szájmaszkok készítésével is. A programban a szőnyegszövés is jelentős tevékenységet képvisel. Az elkészült szőnyeget eladásra készítik, a termékeket különböző rendezvényeken is szívesen bemutatják. A program keretében továbbá a kezdetektől gyártanak jó minőség-

ben betonoszlopokat és térköveket, valamint különböző felújítási munkákat is elvégeznek. A közfoglalkoztatottak koordinálásának helyszínéül szolgáló épület állaga az évek során leromlott és rendszeres felújításra szorul. A korábbi években az épület állagmegóvására helyezték a hangsúlyt, illetve a varroda helyiségének a kialakítását valósították meg. Mára már az épület alsó részét „belakják” a programokkal, és a tervek szerint az emeleti részt is használni fogják a közfoglalkoztatásban vásárolt eszközök tárolására.

Az önkormányzat közfoglalkoztatási programjai megvalósításáért 2014. évben Start Plusz díjban és a vele járó 2 millió Ft támogatási összegben részesült.

V.13. Tolna megye

IREGSZEMCSE KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Iregszemcse Tolna megye északnyugati részén Somogy megye határánál fekszik, Tamási és Siófok között. Területe 6005 hektár, lakosságszáma 2656 fő. A település közigazgatási területéhez a központi belterület mellett további 3 külterületi településrész tartozik: Csehi, Okrád és Hékút puszták. A falu lakosságszáma néhány éve stagnál, megtartó ereje nő.

A településen három különböző járási startmunka mintaprogramban átlagosan 38 fő foglalkoztatása valósult meg 2021-ben. A mezőgazdasági programban szántóföldi gabona-, zöldség- és gyümölcs termesztés folyik, kiegészítve tojtyúk tartásával. A megtermelt zöldség-félék a helyi közétkeztetés céljára, az önkormányzat 800 adagos konyháján kerülnek felhasználásra. A gyümölcsök egy részét is a közétkeztetésben használták fel. Lekvár, gyümölcslé készült belőlük, valamint frissen a napi étkezések mellé is jutott az óvodások és iskolások számára. A felesleget a nemrégiben kialakított piactéren értékesítették. 2019-ben vontak be a termesztésbe egy 450 négy-

zetméter nagyságú fóliát, ahol a 2021. évben körülbelül 1000 kilogramm uborkát termeltek, melynek nagy részét savanyították. Szintén ebben a programban kezdtek el virágtermeléssel is foglalkozni, 2021-ben kiemelt tevékenység volt az egynyári virágok termesztése.

A mezőgazdasági programban termelt zöldségeket, gyümölcsöket a helyi sajátosságokra épülő programban dolgozták fel. Ezeket részben a közétkeztetésben használták fel, valamint a Szokolyi Súlyom Start Szociális Szövetkezet és a Tamásiban működő Zöldalma-ház részére értékesítették. A helyi sajátosságokra épülő programban 2018-ban nagymértékű beruházások valósultak meg. Az ennek keretében kialakított szerelőcsarnokban az önkormányzat tulajdonát képező gépek, eszközök javítását végzik, a faipari gépekkel felszerelt asztalosműhelyben pedig speciális faipari technológiával (erősített önhordó vázszerkezet) készül, mozgatható árusító pavilonokat állítanak elő.

A szociális program keretén belül belvízelvezetési munkálatok valósultak meg, árokklapozás, árokprofilozás, iszapmentesítés és az ebből felgyülemlett föld, iszap elszállítása történt.

A programban járdafelújítási munkálatok megvalósítása is feladat volt, emellett közterületek karbantartását, kaszálását, szemetgyűjtést, ágnyesedék összegyűjtését is elvégezték.

A közfoglalkoztatási programok megvalósítása során végzett kiemelkedő szakmai munkájáért a 2021. évben Iregszemcse Község Önkormányzata Start Plusz díjazásban részesült. Az önkormányzat a díjjal járó támogatási összeget a 2022. évi járási startmunka program szociális jellegű programelemben tervezi felhasználni, a közfoglalkoztatási tevékenysége további működtetése, hatékonyabbá tétele érdekében.

V.14. Zala megye

RESZNEK KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Resznek település Zala megyében a Lenti járásban, a Hetés tájegység szomszédságában fekszik, lakosainak száma 270 fő. 2014. évben indítottak először járási startmunka mintaprogramot, aminek a fő tevékenysége a mezőgazdasági földutak karbantartása és a belvízelvezetés volt, majd 2015-ben már mezőgazdasági programot is indítottak.

Az elmúlt évek során jelentős gépesítést tudtak végrehajtani. A termeléshez és talajműveléshez szükséges munkagépeket, eszközöket folyamatosan szerezték be, és új tároló épületet, valamint 2 darab fóliasátrat építettek mintegy 400 négyzetméteren. A programban dolgozók közül többen el tudtak helyezkedni az elsődleges munkaerőpiacon. A mezőgazdasági programban a termelés önkormányzati területeken, illetve bérelt földterületeken folyik, összesen 5,77 hektáron. A szántóföldi termesztést mintegy 4,5 hektár területen végzik a már hagyományosnak számító növényekkel, mint például burgonya és olajtök, de természetnek hagymaféléket, zöldségeket, céklát és tarkababot is. A fóliasátrakban paprika, paradicsom, uborka, saláta, újhagyma termesztése folyik. A szükséges palántákat az ezzel foglalkozó önkormányzattól szerzik be.

Tevékenységüket folyamatosan és jól megtervezetten fejlesztik. Felújították a feldolgozó épületeket, amely NÉBIH engedéllyel rendelkezik. Kialakítottak egy 140 négyzetméteres fedett piacteret, építettek egy új 150 négyzetméteres tárolóépületet, valamint egy hűtőkamrát. Beszerezték a feldolgozáshoz szükséges eszközöket és gépeket, többek között gyümölcslégvártó gépsort, zöldségfeldolgozó gépeket, aszalógépet, vákumfóliázót, továbbá a hőkezeléshez és savanyításhoz szükséges eszközöket. A gépesítésnek fontos szerepe volt abban, hogy az elmúlt években egy hektár területen telepített bogósgyümölcsösben megtermő gyümölcsöket és az olajtököket helyben, megfelelő körülmények között tudják feldolgozni. A gyümölcsösben piros és fekete ribizlit, fekete szedret, málnát, epret és fekete berkenyét természetnek, amelyekből lekvárokat, szörpöket, ivóleveket készítenek. Ezen kívül savanyúságok, savanyított répa és káposzta, valamint tökmagolaj képezi kínálatukat.

A helyi lakossági értékesítés, valamint a körzeti óvodai és iskolai konyha ellátása folyamatos. Rendszeresen szállítanak több közeli szállodai és éttermi konyhának is.

A környék termelői piacain rendszeresen megjelennek, de termékeik elérhetőek több helyi termékboltban is. 2018-tól indították el helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatási programelemüket, amiben parkolót, térköves járdát, utat, kerítést építettek.

A 2021. évi programjainkban 24 fő közfoglalkoztatását valósították meg. Az évek során számuk folyamatosan csökkent, de a nagyfokú gépesítés a mezőgazdasági termesztés, a feldolgozás és a ráépülő program esetén is biztosítja a közfoglalkoztatási programok eredményes fenntarthatóságát.

Három alkalommal képviselték Zala megyét az Országos Közfoglalkoztatási Kiállítás és Vásáron Budapesten, illetve a 2021. évben Lentiben megrendezésre került „Értéket teremtünk” szlogennel megrendezett első Zala megyei közfoglalkoztatási kiállításon is részt vettek. Az önkormányzat a közfoglalkoztatási programjainak kiemelkedő megvalósításáért 2016. és 2020. évben Start Plusz díjban részesült.

VI.

Képzés és szolgáltatás a közfoglalkoztatás rendszerében

A közfoglalkoztatás rendszerével kapcsolatban támasztott egyik legfontosabb kormányzati célkitűzés, hogy a közfoglalkoztatottak munkaerőpiaci kompetenciáikhoz mérten értéketermelő munkát végezzenek és a közfoglalkoztatás rendszeréből minél nagyobb arányban viszszaerőltessenek a munkaerőpiacra. A közfoglalkoztatottak képzése, nyílt munkaerőpiacra jutásuk segítése kiemelt fontosságú feladat.

A 2016-2022. közötti időszakban a GINOP-6.1.1-15-2015-00001 azonosítószámú „Alacsony képzettségűek és közfoglalkoztatottak képzése” című kiemelt projekt (a továbbiakban: kiemelt projekt) nyújt képzési lehetőséget a konvergencia régiókban a magyarországi lakóhellyel, vagy bejelentett tartózkodási hellyel rendelkező, tankötelezettségüket teljesített, elsősorban alacsony iskolai végzettségű, legfeljebb befejezett általános iskolai végzettséggel rendelkező munkavállalási korú (öregségi nyugdíjkorhatárt el nem ért), felnőtt személyek részére, akik közfoglalkoztatási jogviszonyban vagy munkaviszonyban állnak. A képzési programok munkaerőpiaci szempontból is releváns és hasznosítható képzettségek, ismeretek, készségek, kompetenciák megszerzésére irányulnak, amelynek sikerességét mentori szolgáltatás segíti. A közfoglalkoztatottak a képzés időtartama alatt közfoglalkoztatási bérben részesülnek, amelynek pénzügyi fedezete hazai forrásból biztosított.

A kiemelt projekt keretein belül megvalósuló, a digitalizált munkavégzést támogató programelem célcsoportját kiemelten a tankötelezettségüket teljesített, a kevésbé fejlett régióknak a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet 2. sz. melléklete alapján, elsődlegesen társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett településeinek lakóhellyel vagy bejelentett tartózkodási hellyel rendelkező, főként alacsony iskolai végzettségű, elsősorban 35. életévüket be nem töltött közfoglalkoztatott vagy inaktív, vagy álláskereső személyek képezik.

A kiemelt projekt Támogatási szerződésének 13. számú módosítása értelmében a projekt fizikai befejezésének határideje 2022. december 31-re módosult. Egyidejűleg a támogatási összeg 31 150 millió Ft-ról 35 750 millió Ft-ra, míg a célszámok ezzel arányosan a következő értékekre emelkedtek:

- képzésben résztvevők számának célértéke 100 100 fő,
- a képzés során tanúsítványt vagy bizonyítványt szerző résztvevők száma 80 080 fő,
- a képzésben résztvevő alacsonyan képzettek (a be lépéskor legfeljebb ISCED1-2 végzettséggel rendelkezők) célindikátora 92 200 fő, akik közül
- a sikeresen végzők célszáma 73 760 fő lett.

A 2021-es év a kiemelt projekt 2016 óta történő megvalósítási időszakának – a 2020 évet követően – ismételten nehéz éve volt, a megvalósítást számos akadály hátráltatta. Egy átlagos projekt életgörbéje azt mutatja, hogy a záráshoz közeledve a bevonás intenzitása csökken, ugyanakkor a kiemelt projekt több alkalommal került meghosszabbításra.

A tartós munkanélküliek és inaktívak esetében gyakran a foglalkoztathatóság és az önálló életvitelre való képesség alapvető feltételei, illetve a munkaerőpiacon és a társadalmi életben szükséges alapvető képességeik is hiányoznak. Esetükben az „első lépést” a foglalkoztatás felé olyan képzési programokba történő bevonás jelentheti, amely által társadalmi befogadásuk megvalósulhat, foglalkoztatási esélyeik pedig javulhatnak.

A 2021. évben is fennálló COVID helyzet kapcsán 2021. március 8-tól, tekintettel a védelmi intézkedések ideiglenes szigorításáról szóló 104/2021. (III. 5.) Korm. rendeletben foglaltakra, a kiemelt projekt keretében a folyamatban lévő kontaktórás képzések nem voltak folytathatók, és a már megkezdett és folyamatban lévő vizsgákat is el kellett halasztani. 2021. április 18-ig a folyamatban lévő képzések kizárólag távolléti oktatás formájában valósulhattak meg, majd a védelmi intézkedések enyhítésének következtében 2021. április 19-től a képzések folytatódhattak.

A veszélyhelyzet (pandémiás időszak) elhúzódása nehéz feladat elé állította a közfoglalkoztatottakat, a képzést szervezőket, a közfoglalkoztatottakat és a mentorokat egyaránt. Sok személyt visszatartott a félelem. Ebben a helyzetben még inkább fölerősödött a mentor segítő szerepe. Hitelessége, elfogadottsága nagyban befolyásolta a célcsoport képzési programjának sikeres megvalósulását. A képzésekhez kapcsolódó mentori szolgáltatást a fenti időszakban telefonon és személyesen nyújtották a védelmi intézkedések maradéktalan betartásával.

VI.1. A kiemelt projekt keretei között megvalósuló képzési programok

A képzési programok elsősorban az állam által elismert Országos Képzési Jegyzéken (a továbbiakban: OKJ) szereplő szakképesítés megszerzésére irányulnak, de van lehetőség az általános iskola befejezésére, részszerzőképzésre, szakképesítés ráépülésre, szakképesítés, részszerzőképzés, munkakör vagy munkatevékenység végzéséhez szükséges kompetenciák megszerzésére, fejlesztésére, azaz egyéb szakmai képzésre, egyéb képzésre, szakképzésnek nem minősülő képzésre, hatósági képzésekre, szaktanfolyamok elvégzésére.

2021. január elsejétől elérhető a tervezett képzések aktuális jegyzéke (www.nive.hu honlapon), amely alapján összesen 91 képzési irányban, 11 928 fő képzésbe vonására nyílt lehetőség.

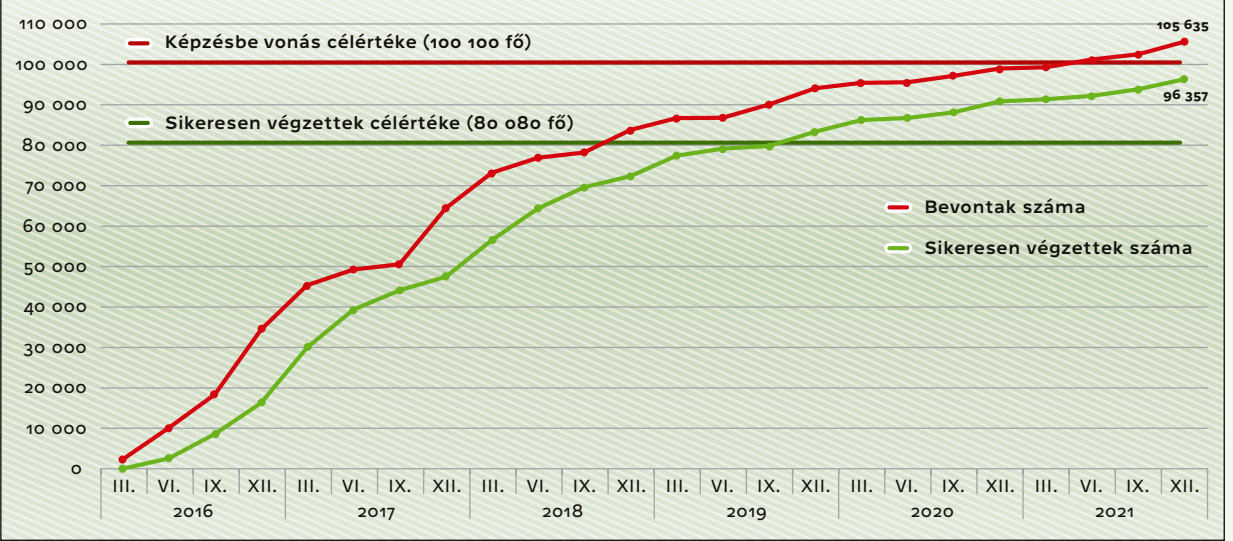
Tárgyév első félévében számos megye esetében új képzési igények merültek fel, ezért az érvényben lévő képzési jegyzék I. számú kiegészítéséhez kapcsolódóan a kormányhivatalok közreműködésével a Belügyminisztérium felmérte ezen igényeket. A lefolytatott ajánlattételi eljárás eredményeként 2021. júliusban megjelent az I. számú kiegészítő Képzési Jegyzék. Ez 105 szakirányban 8095 fő képzésbe vonására biztosít lehetőséget 18 megyét érintően. 2021. év őszén sor került a II. számú kiegészítő kép-

zési igényfelmérésre, amelynek eredményeként 2021. decemberben megjelent a II. számú kiegészítő Képzési Jegyzék, amely 32 szakirányban 2152 fő képzésbe vonására biztosított lehetőséget 6 megyét érintően.

2021. év végén lépett hatályba a közúti közlekedési ágazatban használt gépek kezelőinek képzéséről és vizsgáztatásáról szóló 54/2021. (XI. 5) ITM rendelet, valamint 2021. december 5-étől hatályos az e képzésekre felkészítő szaktanfolyamok tantervi és vizsgakövetelménye, ezért 2021. december hó végén megkezdődött a III. számú kiegészítő ajánlattételi eljárás előkészítése, a képzési igények felmérése.

A kiemelt projekt kezdetétől a 2021. december végéig tartó időtartamban a bevontak kumulált létszáma 108 363 fő volt, a másodjára bevontak nélküli létszám 105 635 fő, ami a célérték 105,5%-a, ezen belül az ISCED1-2 létszám 91 931 fő, ami a célindikátor 99,7%-a. A tanúsítványt vagy bizonyítványt szerzők létszáma 96 357 fő (120,3%), amelyből az ISCED 1-2 végzettségűek létszáma 84 148 fő (114,1%). A képzésbe vontak közül, önkéntes nyilatkozatuk szerint 34 674 fő vallotta magát roma nemzetiségűnek.

3. ábra: A GINOP-6.1.1-15 kiemelt projekt keretében képzésbe vontak és a képzést sikeresen befejezők számosságának alakulása. Forrás: BM-KKSZF havi képzési adatszolgáltatások alapján

A kiemelt projekt alakulását követve és eredményességét tekintve, mind a bevonási számokat, mind a tanúsítványt, bizonyítványt szerzők számát vizsgálva megállapítható, hogy a célindikátorok pozitívan alakultak (3. ábra).

A statisztikai adatokat tekintve, a 2016-tól 2021. év végéig indított képzések egy része a célcsoport speciális adottságait figyelembe vevő, felzárkózásra lehetőséget nyújtó kompetenciafejlesztő program volt, amelyeknél jóval nagyobb arányban valósultak meg az OKJ-s képzések. Az OKJ-s (A körös) képzési programokba 51 066 fő; egyéb szakmai (B körös) képzésbe 27 223 fő; egyéb (D körös) képzésbe 16 783 fő; hatósági+OKJ (A körös) képzésbe 6 825 fő; csak hatósági képzésbe 303 fő került bevonásra. 2021-ben a felnőttképzést szabályozó jogi környezet átalakulásából adódóan a szakképzés változásai a kiemelt projekt képzéseit is érintették. Az új képzési körök esetében szakképesítésbe 1355 fő, részszakmába 1955 fő és szakképzésnek nem minősülő képzésbe 125 fő került bevonásra (7. táblázat)

Az említett nehézségek mellett – a célcsoport adottságait is figyelembe véve – 2021 év végéig a képzésbe vontak létszámát tekintve a leginkább a rövid időtartamú, szakképzettséget adó illetve betanító jellegű felnőttképzési programok indultak. A „TOP 10” képzési programok között elsősorban egyéb szakmai és egyéb képzések jelennek meg nagyobb számban, az OKJ-s képzések te-

8. táblázat: Az NSZFH 2021. december havi adatszolgáltatása alapján a GINOP-6.1.1-15 kiemelt projekt keretében elindult TOP 10 képzések főbb adatai. Forrás: NSZFH 2021. december havi tanfolyami kimutatás

Sorszám	Képzés megnevezése	"Képzés típusa (Képzési kör)"	Képzésbe vontak létszáma (fő)
1	Zöldterületi kisgép-üzemeltető	Egyéb szakmai (B körös)	6 974
2	Alapkompetencia fejlesztés	Egyéb (D körös)	5 748
3	Konyhai kisegítő	OKJ (A körös)	3 871
4	Parkgondozó	OKJ (A körös)	3 541
5	Bio- és zöldhulladék hasznosítás, komposztálás	Egyéb szakmai (B körös)	3 489
6	Mezőgazdasági munkás	OKJ (A körös)	3 211
7	Zöldség- és gyümölcsfeldolgozó	OKJ (A körös)	2 612
8	Építő- és anyagmozgató gép kezelője (Targoncavezető) + vezetőülékes targoncára (3324) + gyalogkíséretű targoncára (3312) + vezetőállásos targoncára (3313) gépkezelő jogosítvány a 40/2009. (VIII. 31.) KHEM rendelet 2. sz. melléklete alapján	OKJ (A körös)	2 519
9	Belépés a digitalizált munka világába	Egyéb (D körös)	2 445
10	Kerti munkás	OKJ (A körös)	2 413

Képzési kör megnevezése	Bevontak (Fő)	Arány (Fő)
OKJ (A körös)	51 066	48,3
Egyéb szakmai (B körös)	27 223	25,8
Egyéb (D körös)	16 783	15,9
Hatósági + OKJ (A körös)	6 825	6,5
Hatósági	303	0,3
Szakképesítés*	1 355	1,3
Részszakma*	1 955	1,8
Szakképzésnek nem minősülő képzés*	125	0,1
ÖSSZESEN	105 635	100,0
7. táblázat: A képzések megoszlása képzési körönként. Forrás: BM–KKSZF 2021. december havi adatszolgáltatás (*Új képzési körök)		

kintetében az alacsonyabb óraszámú képzések szerepelnek (8. táblázat).

A munkaerőpiaci igényeknek megfelelően 2019 júniusától a képzések tartalma kiegészült a leghátrányosabb helyzetű kistelepülések felzárkóztatását célzó digitális készségfejlesztő programelemmel. A 120 órás „Belépés a digitalizált munka világába” c. képzési program célja a kiemelt projektbe vont célcsoport (célindikátor 1000 fő) digitális képességeinek és készségeinek fejlesztése. A képzési programba vontak létszáma 2021. december 31-ig 2 445 fő volt. (9. táblázat).

Megye megnevezése	„Belépés a digitalizált munka világába” c. képzésbe vontak megoszlása 2019–2021 között	
	Bevontak (Fő)	Sikeresen végzettek (Fő)
Bács–Kiskun	126	118
Baranya	210	210
Békés	167	164
Borsod–Abaúj–Zemplén	324	321
Csongrád–Csanád	115	107
Fejér	88	83
Győr–Moson–Sopron	29	27
Hajdú–Bihar	183	177
Heves	82	81
Jász–Nagykun–Szolnok	90	88
Komárom–Esztergom	89	77
Nógrád	178	145
Somogy	137	128
Szabolcs–Szatmár–Bereg	377	370
Tolna	113	103
Vas	85	77
Veszprém	0	0
Zala	52	51
MEGYÉK ÖSSZESEN	2 445	2 327
9. táblázat: „Belépés a digitalizált munka világába” c. képzési programba vontak megoszlása 2019 - 2021 között Forrás: NSZFH 2021. december havi tanfolyami kimutatás		

VI.2. A kiemelt projekt képzési programjait segítő mentori szolgáltatás

A mentorok elsődleges és legfontosabb szerepe a képzés eredményes befejezésének segítése, a lemorzsolódás minél hatékonyabb megakadályozása az egyén képzésben tartásával, amely a képző intézmény, a járási hivatal, a közfoglalkoztató/munkáltató jelzése alapján, vagy az ügyfél kezdeményezésére történik. A mentorálás egyéni és csoportos formában is igénybe vehető, azonban a célcsoport nagyságából adódóan elsősorban a csoport-

tos mentorálás a jellemző. A mentorok az egyéneknél jelentkező sajátos személyes problémák esetén egyéni mentorálást is biztosítanak. (10. táblázat)

A kiemelt projekt kezdetétől 2021. december 31-ig 105 635 fő került bevonásra, akiknek 96,7%-a, 102 165 fő részesült mentori szolgáltatásban. Ebből 77 898 fő csak a csoportos, 1313 fő kizárólag az egyéni és 22 954 fő a csoportos és az egyéni mentorálást egyaránt igénybe vette. A mentori szolgáltatásban részesültek közül eddig összesen 8 988 fő, a mentoráltak 8,8%-a morzsolódott le.

A mentori szolgáltatást 2016-tól 2021. december 31-ig igénybe vevők hátrányos helyzetű csoportok szerinti besorolása (önkéntes nyilatkozatuk alapján) a kiemelt programban figyelt adatként jelenik meg. A mentori szolgáltatásban 2021. év végéig résztvevők 84,9%-a alacsony iskolai végzettséggel rendelkezett. A bevont roma nemzetiséghez tartozók 96,5%-a vette igénybe a mentori segítséget a kiemelt projekt keretein belül. (4. ábra)

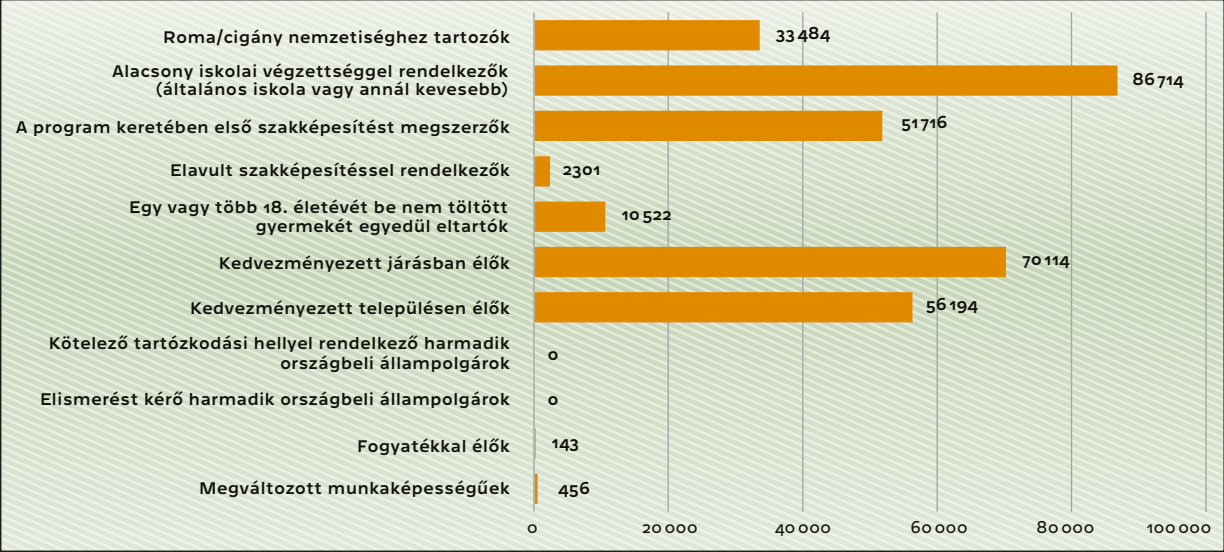
Fontos hangsúlyozni, hogy a kiemelt projektbe vont célcsoporttagok jelentős számban a közfoglalkoztatottak, illetve a súlyos szociális és mentális akadályok miatt többszörös hátránnyal küzdők közül kerültek ki. Felnőttképzési programba vonásuk, a képzésben tartásuk, a tanfolyam sikeres elvégzésének segítése, a tanúsítvány, bizonyítvány megszerzésének ösztönzése, a motiváció fenntartása, valamint a hiányzások megakadályozása a mentorokat nem mindennapi kihívás elé állítja, ezért a projekt befejezéséig is különösen fontos szerepet kap a személyre szabott segítségnyújtás. Mentori feladataikat továbbra is befolyásolta a járványügyi helyzet kezelése. Ebben az időszakban a COVID járvány elhúzódása miatt a mentorok feladataiban a hangsúlyok is máshová terelődtek. Munkájukat a távolléti oktatás idején a személyes kontaktus hiánya is nehezítette, hiszen sokáig ők maguk sem tudták, hogy mikor folytatódhatnak a jelenléti tanfolyamok. A résztvevők jellemzően halmozott hátrányokkal küzdenek, kapcsolati hálójuk hiányos. Sok esetben segítő intézménnyel nincs kapcsolatuk, a munkanélküli lét pedig több generációjukat is érintheti. A fentiek és a célcsoport helyzetéből adódóan a tapasztalatok azt támasztják alá, hogy tagjaik jellemzően nem képesek elmozdulni, nyitni a munkaerőpiac irányába egyénre szabott, többirányú, összehangolt segítség nélkül.

A közfoglalkoztatás
alapjain létrejövő
szociális szövetkezetek

Megnevezés	Tényadatok éves bontásban						
	2016. év	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	Kumulált (indikátor/ figyelt adat)
Projektbe bevontak létszáma	34 413	30 028	19 371	10 294	4 884	6 645	105 635
Mentori szolgáltatásban részesült	31 012	28 488	21 539	9 763	5 239	6 124	102 165
ebből roma	11 062	9 459	6 775	2 596	1 664	1 928	33 484
megváltozott munkaképességű	135	122	96	32	37	34	456
nő	18 410	15 830	13 309	6 303	3 173	4 203	61 228
férfi	12 602	12 658	8 230	3 460	2 066	1 921	40 937
Mentoráltak korcsoport szerinti megoszlása							
25 éven aluliak	5 687	4 754	3 272	1 573	1 126	1 322	17 734
25-53 év közöttiek	21 299	19 825	15 202	6 947	3 568	4 003	70 844
54 évtől az öregségi nyugdíjkorhatárig	4 026	3 909	3 065	1 243	545	799	13 587
Mentoráltak munkaerőpiaci státusza szerint							
közfoglalkoztatott	30 889	28 385	21 353	9 599	5 132	5 997	101 355
munkaviszonyban álló	123	103	186	164	107	127	810
lemorzsolódott	1 098	2 738	2 915	1 032	826	379	8 988
csak csoportos mentorálásban részesült	23 879	21 252	16 855	7 684	2 694	5 534	77 898
csak egyéni mentorálásban részesült	247	557	313	156	15	25	1 313
csoportos és egyéni mentorálásban is részesült	6 886	6 679	4 371	1 923	2 530	565	22 954
csoportos mentorálás alkalmainak száma (db)	6 297	8 271	7 275	3 608	2 047	2 127	29 625
egyéni mentorálás alkalmainak száma (db)	11 424	13 320	9 203	3 733	2 241	2 985	42 906

10. táblázat: A mentori szolgáltatás főbb létszámadatai.
Forrás: BM–KKSZF 2021. december havi mentori adatszolgáltatás

4. ábra: A mentori szolgáltatást 2021.12.31-ig igénybe vevők hátrányos helyzetű csoportokba történő besorolása (önkéntes nyilatkozatuk alapján). Forrás: BM–KKSZF 2021. december havi mentori adatszolgáltatás

A szövetkezetek az európai jogrendszerben elismert, a tagállamok gyakorlatában eredményesen működő olyan – az önszerveződés elve alapján létrehozott – társas vállalkozások, amelyek más piaci szereplőkhöz képest sajátosságokat mutatnak célkitűzéseikben, működésükben és értékeikben. A társadalmi vállalkozások csoportjába tartoznak, annak egy speciális formáját alkotják. A társadalmi vállalkozások közös ismérve, hogy tevékenységük valamely társadalmi igény, probléma megválaszolására, megoldására irányul, üzleti céljaik pedig ezen elsődleges célokhöz kapcsolódva jelennek meg, tehát tökéletesen egyesítik a gazdasági hatékonyságot és a közösségi, társadalmi szerepet.

A szociális szövetkezetek célja így kettős:

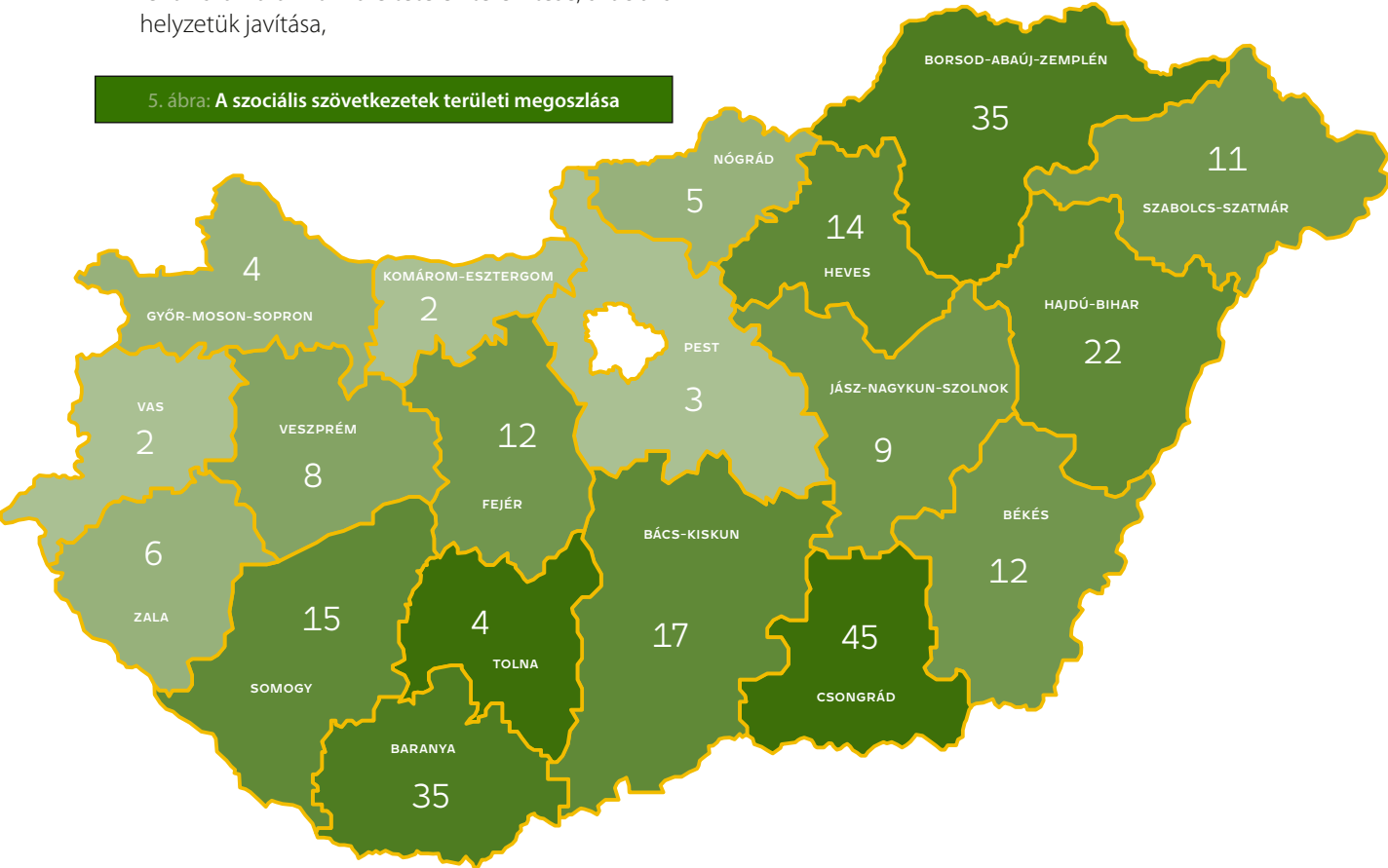
- a társadalmi célja a tagjainak gazdasági, valamint egyéb (kulturális, oktatási, szociális, egészségügyi stb.) szükségletei kielégítésének elősegítése, valamint a munkanélküli, társadalmilag hátrányos helyzetben lévő számára munkafeltételek teremtése, szociális helyzetük javítása,

- az üzleti cél ezt támogatja: a szociális szövetkezeteknek az önfenntartás elérésének érdekében a társadalmi cél szolgálata mellett valós piaci igényeket is ki kell szolgálniuk versenyképes termékek és szolgáltatások kínálatával.

A szövetkezetek biztosíthatják a hátrányos helyzetű emberek közösségbe történő integrációját, a leszakadó települések fejlesztését és nem utolsósorban az erős helyi közösségek megteremtésével mérséklik a vidéki népesség elvándorlását, befolyásolva a demográfiai mutatók kedvező alakulását. A közfoglalkoztatás alapjain szerveződő modell lényege, hogy olyan településhez kötődő, helyi adottságokra épülő foglalkoztatás valósuljon meg, amelynek eredményeként piackész termékek és szolgáltatások jelenjenek meg.

A közfoglalkoztatás alapjain szerveződő szociális szövetkezetek elsősorban a startmunka mintaprogramok érték-

5. ábra: A szociális szövetkezetek területi megoszlása

teremtő, termelő tevékenységet folytató projektjeire építve kerültek megalapításra. Ezek a szociális szövetkezetek a munkahelyteremtés forrásai olyan területeken, ahol a hagyományos „befektetői” vállalkozói struktúrák kevésbé vannak jelen. A szociális szövetkezetek legfontosabb helyi partnerei a települési önkormányzatok, amelyek lehetővé teszik, hogy a helyi fejlesztések komplex rendszerben valósuljanak meg, továbbá meghatározó szerepet töltenek be felmerülő likviditási problémák, adminisztratív feladatok kezelésében.

Az elmúlt 2 évben a COVID járvány hatásai jelentősen megnehezítették a szociális szövetkezetek, főként a HORECA szektort kiszolgáló szervezetek működését. A megrendelések visszaesése több esetben arra sarkallta ezeket a vállalkozásokat, hogy rövid idő alatt újra gondolják tevékenységeiket annak érdekében, hogy működőképesek maradjanak. Bár a kormány által biztosított részmunka-

idős támogatási lehetőséggel a szövetkezetek is élhettek, további rugalmas támogatási konstrukciók szükségesek a működőképességük megtartásához.

VII.1 A közfoglalkoztatás alapjain megalakult szociális szövetkezetek helyzete

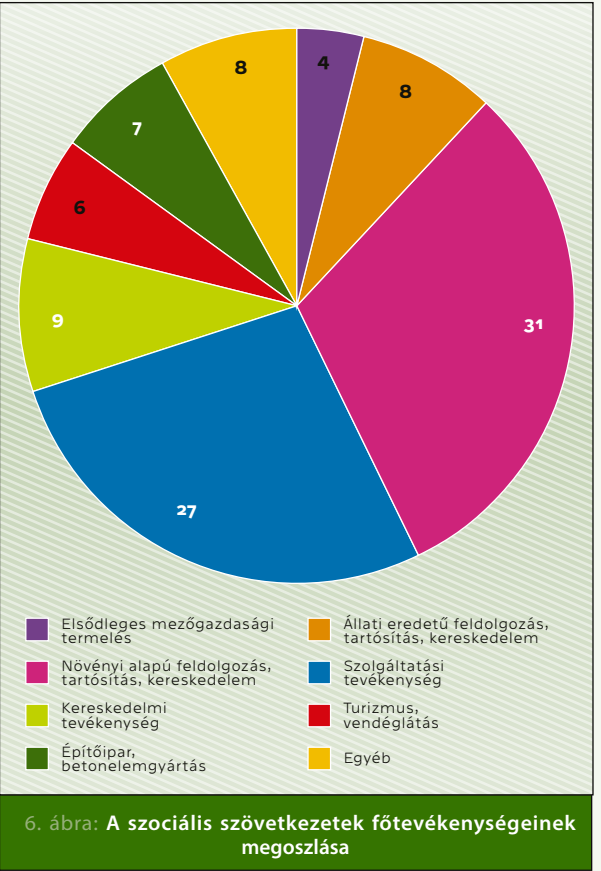
2013 óta a közfoglalkoztatás alapjain szerveződő szociális szövetkezetek száma folyamatosan növekedett, majd 2017. évtől ez a folyamat lelassult. A közfoglalkoztatás alapjain 2021. év végén 261 szociális szövetkezet működött, elsősorban az ország hátrányos helyzetű településein. (5. ábra)

A közfoglalkoztatás alapjain szerveződő szociális szövetkezetek fő tevékenysége jellemzően élelmiszer-feldolgozás, szolgáltatási és kereskedelmi tevékenység. Tevékenységük alapját túlnyomóan a közfoglalkoztatás támogatásából – haszonkölcsön szerződés keretében – átadott és egyéb pályázati forrásból beszerzett infrastruktúra képezi. (6. ábra)

VII.2. A közfoglalkoztatás bázisán létrehozott termelői, feldolgozó kapacitások helyzete

A közfoglalkoztatási programok kimeneteként 2013-tól jöttek létre szociális szövetkezetek, tényleges tevékenységük azonban elsősorban a 2016-ban a „Fókuszban a közfoglalkoztatás alapjain szerveződő szociális szövetkezetek támogatási programja” segítségével kezdődött. Ezt követően a GINOP-5.1.3, továbbá a GINOP-5.1.7. „Társadalmi célú vállalkozások ösztönzése” című támogatási konstrukciók tovább ösztönözték a szociális szövetkezetek létrejöttét és működtetését. Segítséget jelentett a haszonkölcsön szerződések megkötésének lehetősége, amelyek keretében a közfoglalkoztatási támogatásból beszerzett eszközök/ingatlanok átadásával a szociális szövetkezet infrastrukturális háttere már az indulásukkor biztosítottá vált.

2021-ben az említett pályázati programok többségének megvalósítása véget ért, a szociális szövetkezetek a pályázatok keretében elvárt továbbfoglalkoztatási kötelezettséget is nagyrészt teljesítették. Az elmúlt évek gazdasági változásai, az elsődleges munkaerőpiac elszívó

6. ábra: A szociális szövetkezetek főtevékenységeinek megoszlása

ereje, majd a COVID járvány hatásai megmutatták, hogy melyek azok a szociális szövetkezetek, amelyek piaci alapon működőképesek és hosszú távon fenntarthatóak a jelenlegi szabályozási rendszerben.

A szociális szövetkezetek egyik meghatározója a piac, eredményességük és fenntarthatóságuk döntően a piaci pozíciójuktól függ. A szociális szövetkezetek magas hozzáadott értékű, innovatív termékei jelenleg nem ott készülnek, ahol kereslet lenne rájuk. Piacra juttatásuk a potenciális fogyasztóktól való kulturális és földrajzi távolság, az értékesítési kapcsolatok és tapasztalatok hiánya, valamint a fogyasztói tudatosság alacsony szintje miatt akadályokba ütközik. A piaci igények felmérése jelentős erőforrásokat és speciális kompetenciákat kíván meg, amelyekkel a szociális szövetkezetek többsége azonban nem rendelkezik.

Nincs könnyű helyzetben az, aki manapság egy szociális szövetkezet irányítására vállalkozik. Akár az élelmiszeripari termékek, akár a szolgáltatások piacát figyeljük, kevés az olyan piaci rés, amelyre ezek a manufakturális jelleggel működő vállalkozások be tudnának törni. Mindamelllett, hogy többségében kézműves, prémium minőségű termékeket állítanak elő, amelyeket jórészt a helyi, térségi piacokon tudnak árusítani, ez jelenleg nem az a volumenű értékesítés, ami a hosszú távú fenntarthatóságukhoz elegendő lenne.

Az elmúlt években felismerték, hogy a fenntartható működéshez a termelési kapacitásaik minél szélesebb körű kihasználtsága szükséges, így pl. az élelmiszer feldolgozást végző szociális szövetkezetek egyre gyakrabban végeznek bér munkát. Sokan belátták azt is, hogy egy tevékenységi kör végzése kiszolgáltatottá teszi őket a folyamatosan változó gazdasági és piaci helyzetben, így új tevékenységeket indítottak a „több lábon állás” üzleti modelljét követve. A COVID járvány következtében megváltozott vásárlási szokások, valamint a megghiúsuló rendezvények miatt egyre több szövetkezet tért át az online kereskedelemre és készítette el a saját webshopját.

Annak érdekében, hogy a szociális szövetkezetek által előállított termékek minél szélesebb körben váljanak ismertté és elismertté a Belügyminisztérium 2021. május 06-án együttműködési megállapodást kötött a Széchenyi István Egyetemmel és a Digitális Termelői Piac Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társasággal. Az együttműködés célja, hogy a

Magyarország Digitális Agrár Stratégiája részeként létrejött Digitális Termelői Piac szolgáltatásai a Belügyminisztérium látókörében lévő szociális szövetkezetek működését is segítsék. A Digitális Termelői Piac az együttműködés értelmében logisztikai szolgáltatással, nyomon követéssel, élelmiszerek szállítására alkalmas infrastruktúrával biztosítja a szociális szövetkezetek és fogyasztók közötti árumozgást, konszignációt, raktározást. Cél, hogy biztosított legyen a magyar termelők és termelői közösségek, szociális szövetkezetek, valamint a fogyasztók és más felhasználók, közétkeztetők közvetlen összekapcsolása. A program ösztönzi a fogyasztók és a termelők tudatos tervezését, valamint az online élelmiszerkereskedelem fejlődését.

2021 második félévében a COVID járvány hatásainak csökkenésével a korábbiaktól kisebb volumenben, de újra lehetőség nyílt arra, hogy a szociális szövetkezetek termékeit szélesebb vásárlói rétegek számára elérhetővé tegyék. 2021-ben, bár az Országos Közfoglalkoztatási Kiállítás és Vásár megszervezésére nem volt lehetőség, ugyanakkor a megyei szinten szervezett Közfoglalkoztatási Kiállításokon és Vásárokon megjelentek a térségbeli szociális szövetkezetek a termékeikkel. 2021. október 7-10. között került megrendezésre az Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítás és Vásár (OMÉK), a Vadászati Világkiállítás társrendezvényeként. A kiállítók között 14 olyan élelmiszeripari tevékenységet végző szociális szövetkezet is lehetőséget kapott a bemutatkozásra, szakmai kapcsolatok kialakítására, amelyek a Belügyminisztérium szakmai támogatása mellett működnek.

Bár az elmúlt évek tapasztalatai rávilágítottak arra, hogy a közfoglalkoztatás alapjain szerveződő szociális szövetkezetek jelentős része méltó helyet foglal el az adott térségek vállalkozásai között termékeik és szolgáltatásaik révén, ugyanakkor célszerű lenne különbséget tenni a profitorientált vállalkozásokkal és a társadalmi célokra szerveződött, jellemzően mikrovállalkozás méretű társadalmi vállalkozásokkal szemben támasztott követelmények között.

VII.3. A szövetkezeti törvény módosítása

A Belügyminisztérium kezdeményezésére a szövetkezetekről szóló 2006. évi X. törvény 2019. július. 10. napjával módosult. A törvény III. Fejezete kiegészült a 3/A. alcím-

mel, amely a közfoglalkoztatás alapjain szerveződő szociális szövetkezeteket Start Szociális Szövetkezet néven külön is nevesíti. A törvenymódosítás célja, hogy a közfoglalkoztatási startmunka programokra épülő szociális szövetkezetek sajátos kategóriája a jogi szabályozásban is önállóságot és elismerést nyerjen. A cégjegyzékben történő átvezetés 2021. év végéig 146 szociális szövetkezet esetében történt meg.

A közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény 111. § y) pontja értelmében az éves szinten tízmillió forintot meg nem haladó árbevételű start szociális szövetkezetek az általuk előállított áruk, teljesített szolgáltatások, illetve építési beruházások kapcsán felmerülő beszerzés esetén kivételt képeznek a közbeszerzési eljárás lefolytatása alól, amennyiben annak értéke nem éri el az uniós értékhatárt.

Az egyes hatósági eljárásokat érintő egyszerűsítések érdekében szükséges törvenymódosításokról szóló 2021. évi L. törvény 23. §-a alapján a Kftv. 1. § (3) bekezdése kiegészült azzal, hogy a start szociális szövetkezetek szélesebb körben lehetnek közfoglalkoztatók, mint más szociális szövetkezetek. A módosítás 2021. június 04. napjától hatályos. A törvenymódosítás hatására megerősödhet a start szociális szövetkezetek tranzit szerepe. A közfoglalkoztatási támogatás révén a szövetkezet valódi átmeneti foglalkoztatási lehetőséget nyújthat a munkaerőpiacról kiszoruló munkavállalók részére. Az átmeneti időben foglalkoztatást, munkatapasztalat-szerzést, mellette képzést, szociális, pszichológiai támogatást nyújthat, segítheti az álláskeresést, az ismételt beilleszkedést. A támogatott közfoglalkoztatás ugyanakkor lehetőséget biztosíthat a szövetkezet saját munkaerő utánpótlásának biztosítására is. A törvenymódosítás hatására 2021. év végén 9 szociális szövetkezet látott el közfoglalkoztatási feladatokat.

VII.4. Állami képviselői feladatok

A Kftv. megteremtette annak lehetőségét, hogy a korábban együtt dolgozó közfoglalkoztatottak a közfoglalkoztatás során használt tárgyi eszközöket az általuk megalapított szociális szövetkezetben haszonkölcsön-szerződés alapján ingyenesen használatba vehessék. Ezáltal lehetővé vált, hogy a közfoglalkoztatási támogatásból beszerzett nagy értékű gépek, berendezések, termelőüzemek a törvény feltételeinek megfelelően szövetkezeti keretek

között hasznosuljanak. A szociális szövetkezetek részére átadott vagyoni üzleti hasznosítását a Belügyminiszter által kijelölt állami képviselők kísérik figyelemmel.

A 2021. decemberi állapot szerint országosan 67 haszonkölcsön szerződés hatályos, az ily módon átadott vagyoni értéke 2,4 milliárd Ft.

VII.5. Finanszírozási lehetőségek, támogatások

A szociális szövetkezetek működtetése kapcsán a tevékenység és a foglalkoztatási költségek finanszírozása jelenti az egyik legjelentősebb problémát, így a források felkutatása és biztosítása elsődleges feladat. Annak érdekében, hogy a rendelkezésre álló pályázati lehetőségek, hitelkonstrukciók a közfoglalkoztatás alapjain szerveződő szociális szövetkezetekre is kiterjedjenek, a Belügyminisztérium szakmacsoportja közreműködik a hazai és uniós támogatások tervezésében, hitellehetőségek feltárásában és a forrásintegráció biztosításában. A Szociális Szövetkezeti Koordinációs Osztály munkája során kiemelt figyelmet fordít arra, hogy első kézből informálja a közfoglalkoztatás alapjain szerveződött szociális szövetkezeteket a rendelkezésre álló pályázati és hitellehetőségekről, amelyek segítséget nyújthatnak a munkaerőbér- és járulékköltségeinek támogatásához, az amortizálódott eszközök cseréjéhez, az infrastruktúra-fejlesztésekhez, továbbá a szükséges marketing és PR szolgáltatások megvásárlásához.

2021-ben három hitelkonstrukció segítette a társadalmi vállalkozások, köztük a szociális szövetkezetek hitelhez jutását:

- Erste Bank Social Banking programja,
- UniCredit Bank Hátrányos helyzetű közösségek esélyegyenlőségének növelése programja,
- GINOP-9.1.1-21 „Kamatmentes Újraindítási Gyorskölcsön” program.

Az elsődleges mezőgazdasági termeléssel és termékfeldolgozással foglalkozó szociális szövetkezetek pályázatot nyújthattak be a VP2-6.3.1-20 „Mezőgazdasági kisüzemek támogatása” pályázati felhívásra, továbbá a GINOP-1.2.9-20 „Hátrányos helyzetű településen működő mikro- és kisvállalkozások fejlesztéseinek támogatása” programra, amelynek

keretében újabb beruházással, eszközbeszerzéssel, hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatásával fejleszthették tevékenységeiket, humán erőforrásukat. A GINOP Plusz-3.2.1-21 „A munkavállalók és vállalatok alkalmazkodóképességének és termelékenységének javítása a munkaerő fejlesztésén keresztül” elnevezésű támogatási program az ötven főnél kevesebb főt foglalkoztató kkv-k, köztük szociális szövetkezetek számára biztosított lehetőséget a dolgozók vállalati képzéséhez kapcsolódó, valamint a kísérő munkaidőre jutó munkabér 70%-os támogatásához.

A Belügyminisztérium szakmacsoportja folyamatosan részt vesz nemzetközi projektekben (Social Seeds, Finance4Social Change, DelFin, D-Care Labs projektek) társult partnerként, amelyekben észrevételeivel, javaslataival, kapcsolatrendszerével hozzájárulhat foglalkoztatáspolitikai szinten a szövetkezetek helyzetbe hozásához, vagy akár projekt szinten többlettámogatások biztosításához.

VII.6. A „Fókuszban az önkormányzati tagsággal rendelkező szociális szövetkezetek támogatása” támogatási program szerepe a szövetkezetek fejlesztésében

A 2016–2023. között megvalósítás alatt álló „Fókusz” pályázati program keretében 199 szociális szövetkezet részesült 14 milliárd Ft támogatásban, melynek eredményeképpen 1442 fő hátrányos helyzetű álláskereső részére jött létre munkahely. A támogatási program elsősorban a közfoglalkoztatás alapjain szerveződő szociális szövetkezetek foglalkoztatási képességének növeléséhez, önfenntartó piaci szereplővé válásához nyújtott ösztönzést és támogatást.

2021. év végi adatok szerint 166 szociális szövetkezet valósította meg a programját több mint 1000 fő célcsoportba tartozó személy munkaviszonyban történő foglalkoztatásával. 2021. december 31-ig 160 szociális szövetkezet zárta le a projekt megvalósítási időszakát. A lezárt projektek fennmaradó továbbfoglalkoztatási kötelezettsége, továbbá szakmai és pénzügyi zárása 2022-ben várható.

A Fókusz program menet közben két alprogrammal és egy integrációt elősegítő szakértői tevékenységgel egészült ki, amelyek keretében a szövetkezeteknek lehetőség-

gük nyílt az értékesítési és marketing tevékenységük fejlesztésére, valamint vállalkozásfejlesztéshez kapcsolódó beruházásra, további szakmai támogatás igénybevételére.

„Fókuszban a Piac”

A „Fókuszban a piac” programelem célja, hogy a szociális szövetkezetek a kialakult piaci pozíciójukat és gazdasági eredményeiket hosszabb távon is megtartsák és marketing eszközök biztosítása mellett a piacon történő nagyobb mértékű megjelenésüket elősegítse. A kétfordulós pályázatban 62 szövetkezet nyert támogatást. Az alprogram segítségével a szövetkezetek termékei felkerültek az online értékesítési térbe, a szövetkezeti termékek arculati elemei a mai piaci elvárásoknak megfelelően kerültek átalakításra és előtérbe kerültek a szövetkezeti együttműködések, továbbá egymás termékeinek értékesítése.

„Igény-kosár”

Az „Igény-kosár” programelem széles körben elérhető beruházási és szolgáltatási elemek finanszírozását tette lehetővé. Az alprogram célja volt, hogy a szociális szövetkezetek igényeihez, életciklusához igazodó, testreszabott támogatási rendszert biztosítson, hozzájárulva a szövetkezetek piaci helyzetének erősödéséhez, növekedéséhez és fenntartásához. 2021. december 31-i állapot szerint 80 szociális szövetkezet részesült ebben a támogatásban. A programnak köszönhető infrastrukturális beruházásokkal a szociális szövetkezetek termelési hatékonysága nőtt, a program keretében igénybe vehető speciális szaktudással bíró szakemberek hozzájárultak mind a termékek, mind a szolgáltatások fejlesztéséhez.

Integrációt elősegítő szakértői tevékenység a Fókusz pályázati program keretében

A „Fókusz” támogatási programban keletkezett maradvány terhére 2021. évben új szolgáltatáscsomag került meghirdetésre a szociális szövetkezetek számára. Az integrációt elősegítő szakértői tevékenység célja a már működő, a Fókusz pályázat keretében piaci tevékenységet végző szociális szövetkezetek piaci pozícióinak növelése, a pandémia okozta megváltozott piaci igényekre történő reagálás szakmai támogatása. A támogatás további célja, hogy segítse azokat a társadalmi vállalkozásokat, melyek a változó gazdasági körülmények között továbbra is fontosnak tartják társadalmi céljuk megvalósítását, a hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatását a pi-

aci pozícióik stabilizálásával, növelésével. A program a szociális szövetkezetek egyedi igényeire szabva a következő területeken nyújt segítséget: üzleti partnerhálózat fejlesztése, termékfejlesztés, pl. Magyar Termék Díj elnyerésére történő felkészítés, kereskedelmi láncok minősítési rendszereire való felkészítés, stabil beszállítói kapacitások kiépítése, szerződéses kapcsolatrendszer kialakítása.

Országszerte 15 szociális szövetkezet termékei részesültek 2021. december végéig a Magyar Termék védjegy használatára jogosító elismerésben.

Az elvárt követelményeknek többek között borok, mézeskalácsok, tészták, kiváló minőségű élelmiszerek tudtak megfelelni. Az elismerés megkönnyíti a termékek értékesítését, javulhat a szövetkezetek termelékenysége, versenyképességük tovább nőhet.

Az alábbi szociális szövetkezetek kaptak 2021-ben Magyar Termék védjegy tanúsítványt:

- Komlói Tésztagyártó Start Szociális Szövetkezet
- Nagylóki Gazdasági és Szolgáltató Start Szociális Szövetkezet
- Zsoldos Fruit Gyümölcsfeldolgozó Start Szociális Szövetkezet
- Hajdúnánási Tartósító és Építő Start Szociális Szövetkezet
- Mayossa Portéka Értékesítő Start Szociális Szövetkezet
- ÖT-MéhKAs Mézeskalács Készítő és Forgalmazó Start Szociális Szövetkezet
- Alapi Munka Gyümölcse Gyümölcs és Zöldségfeldolgozó Start Szociális Szövetkezet
- Homokhátság Szíve Zöldség és Gyümölcsfeldolgozó Start Szociális Szövetkezet
- Minden Ami Zöldség Feldolgozó, Csomagoló és Kereskedelmi Szociális Szövetkezet
- Rábaszentmihály Ízei Gyártó és Értékesítő Start Szociális Szövetkezet
- Bácsalmásért Feldolgozó és Értékesítő Start Szociális Szövetkezet
- Ibela Könnyűipari és Kereskedelmi Szociális Szövetkezet
- Mucsonyi Mezőgazdasági és Kézműves Start Szociális Szövetkezet

- Tiszaörsi Barázda Élelmiszer-előállító Start Szociális Szövetkezet
- Balmaz Tésztagyártó Start Szociális Szövetkezet

VII.7. A szociális szövetkezetek működésével kapcsolatos főbb eredmények, hatások

A Belügyminisztérium az értékteremtő közfoglalkoztatás támogatásával létrehozott egy olyan „felszálló pályát”, ahol a kezdő szociális szövetkezetek megfelelő mikrokörnyezetben el tudtak indulni, vállalkozásindítási, működtetési és egyéb szakma specifikus segítségben részesültek, csökkentve ezzel költségeiket, indulási kockázatukat, növelve életképességüket, és segítve a gazdaság rendszerébe történő mind gyorsabb és hatékonyabb beágyazódásukat.

A szociális szövetkezetek jelentős része az elmúlt években a támogatásoknak és saját erejüknek köszönhetően valódi vállalkozássá fejlődtek, legyen szó akár élelmiszeripari termékeket gyártó, vagy szolgáltatást nyújtó szociális szövetkezetekről.

Az eddigi tapasztalatok alapján megfigyelhető, hogy a szociális szövetkezetek a kkv-kal azonos feltételek szerint pályázhatnak állami támogatásokra. Ugyanakkor ezek a szervezetek sokkal nagyobb létszámban, sokkal sérülékenyebb munkavállalók foglalkoztatásával, a legtöbbször hátrányos helyzetű településeken működtetik vállalkozásukat, tehát gazdaságilag sebezhetőbb szervezetekről van szó. A szociális szövetkezetek sem adózásukban nem élveznek kedvezményt, sem a pályázati kötelezettségek terén, így sem a tranzitfoglalkoztatásban, sem a közösségek megtartó erejében betöltött szerepét nem ismeri el a legtöbb pályázati rendszer. Akár minősítésükkel, akár a számukra célzottan kiírt támogatásokkal a foglalkoztatáspolitikában betöltött szerepük hosszútávon megőrizhető lenne.

A szövetkezetek fejlesztési koncepciója és az abból adódó feladatok részletes kidolgozása, valamint azok végrehajtása konszenzuson alapul, strukturált együttműködést igényel az érintett tárcákkal és egyéb szervezetekkel, pl. az oktatási intézményekkel és a gazdasági élet szereplőivel. A szociális gazdaság – így a szociális szövetkezetek – fejlesztése komplex megközelítést igényel, az ösztönző jogi környezet mellett többek között szükség van elérhe-

tő tőkére, kiszámítható normatív támogatásokra, folyamatos monitoring működtetésére, információnyújtást biztosító szervezetekre és hálózatépítésre.

A piaci szereplők hatékony együttműködésének kialakításában mind az állami, mind a forprofit szektor részvételére szükség van. Célzott, irányított állami megrendeléssel egyes szociális szövetkezetek helyzete stabilizálható, a foglalkoztatásuk hosszútávon növelhető. Az önkormányzatok kötelező feladatai közül – állami normatív támogatással – átadhatóvá kell tenni a szociális szövetkezet által is ellátható szociális alapszolgáltatások körét (pl. étkeztetés, házi segítségnyújtás stb.).

A jövőben megfontolandó a támogatásoknak a szociális szövetkezetek által betöltött szerepéhez (pl. befogadó munkahelyek teremtése, tranzitáló vagy üzleti tevékenység) történő illesztése.

Az időközben megváltozott makrogazdasági környezetben a szövetkezetek fejlesztésében új lehetőségként jelenhet meg a tranzit foglalkoztatási funkció támogatása, amelynek célja az álláskereső nyílt munkaerő-piacra történő integrálása.

A hátrányos helyzetűek foglalkoztatásában nagyobb szerepet vállaló szociális szövetkezetek esetében a munkaerő összetételéből eredő hatékonyság kiesést hosszabb ciklusú támogatásokkal lenne célszerű kompenzálni.

VII.8. *Eredményesen működő szociális szövetkezeti modellek*

■ **NAGYLÓKI GAZDASÁGI ÉS SZOLGÁLTATÓ START SZOCIÁLIS SZÖVETKEZET (FEJÉR MEGYE)**

A Nagylóki Gazdasági és Szolgáltató Start Szociális Szövetkezet paprikafeldolgozó üzemet működtet 2016-tól. A HACCP rendszerrel ellátott és üzemeltetett szárító és feldolgozó üzemben bérfeldolgozás is történik. A paprika minőségi mutatói átlagon felüliek, ezért kialakult, állandó vevőkörrel rendelkeznek. A paprika termékek forgalmazására új arculatot hoztak létre „Mezőföld kincse” néven.

Mára már a virág- és paprikapalánták termesztését is a szociális szövetkezet végzi. A 240 m² alapterületű fűtött növényházban egy szezon alatt több tízezer egynyári vi-

rágalánta, kaspós virág előállítását végzi a szövetkezet. Az infrastruktúra része további két fűtött fóliasátor 390 m² összterülettel.

A fenntartható működés érdekében a Szövetkezet további tevékenységekkel bővítette a portfólióját.

A közfoglalkoztatás helyi szintű megszűnésével a szervezet átvett önkormányzati feladatokat is (szociális ellátás, közterületek rendezése, karbantartása, zöldfelületek gondozása), melyek állandó és szezonális jelleggel munkát biztosítanak a szövetkezet munkavállalóinak.

Színes, sokrétű tevékenységeit a szövetkezet a fentieken kívül építőipari tevékenységgel is kiegészítette. Alvállalkozókkal közösen, az önkormányzat által elnyert beruházásokat, helyi felújítási munkákat végeznek, amelyek további bevételeket eredményeznek.

A Szövetkezet az indulást követően folyamatosan növekvő árbevétellel, 4-6 főnek nyújt állandó munkalehetőséget. 2021. évben a szövetkezetben tagként megjelenő Nagylóki Települési Önkormányzat az elmúlt 10 év

közfoglalkoztatásban végzett tevékenységéért a Belügy-minisztériumtól Start Plusz díjazásban részesült. A pénzdíjből a jövőben megvalósuló fejlesztések is a szövetkezet tevékenységeit segítik, erősítik.

■ **HOMOKHÁTSÁG SZÍVE ZÖLDSÉG- ÉS GYÜMÖLCSFELDOLGOZÓ START SZOCIÁLIS SZÖVETKEZET (CSONGRÁD-CSANÁD MEGYE)**

A Homokhátság Szíve Zöldség- és Gyümölcsfeldolgozó Szociális Szövetkezet Bordányban, a homokhátság közepén 2016 óta működik.

A szövetkezet fő tevékenysége a zöldség-gyümölcs feldolgozás. Termékeik nem futószalagon készülnek, a gyártás során a legtöbb feladatot kézzel végzik. Az alapanyagokat a helyi és környékbeli gazdáktól vásárolják meg, gondosan, környezetbarát módon dolgoznak, a válogatott zöldségekből és gyümölcsökből egyedi ízvilágú szószoikat, krémeket, lekvárokat és csatnikat készítenek. A prémium minőségű „Legjava” elnevezésű termékcsalád tartósítószer és adalékanyag-mentes.

A 2019. évi OMÉK kiállításon elnyerték a SPAR által meghirdetett Hungaricool pályázatot. A pályázat mentorprogram keretében adózási, pénzügyi szolgáltatást nyújtott, továbbá minőségbiztosítási felkészítést, melynek segítségével a szövetkezet termékei megjelentek a hazai Interspar polcain.

A program olyan lendületet adott, hogy segítségével folyamatosan új termékek kialakításán dolgoznak (pl. hagymalekvár, csokoládés termékek, almás füge, grillszószo). A Szövetkezet a Facebook oldalát (<https://www.facebook.com/legjava/>) nem csupán értékesítési felületként, hanem brandépítésre is használja. A felületen közel 4500 követőjük van, ezt a számot fizetett kiemelés és hirdetés nélkül érték el. Több gasztrobloggerrel kapcsolatban állnak, akik híreket közölnek a szövetkezet termékeiről, amelyeket a szövetkezet Facebook oldalán és saját honlapján (<https://homokhatipiac.hu/>) is megosztanak. Mind a Facebookon, mind az Instagramon rendelkeznek on-line bolt funkcióval.

A tevékenységi kör szélesítése érdekében a helyi önkormányzat részére takarítási, zöldterület karbantartási munkákat is végeznek. A fenti tevékenységek 8 fő hátrányos helyzetű személy munkaviszonyban történő foglalkoztatását biztosítja.

■ **TISZAADONYI START KECSKESAJTGYÁRTÓ SZOCIÁLIS SZÖVETKEZET (SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE)**

A Tiszaadonyi Kecskesajtgyártó Start Szociális Szövetkezet 2020-ban kezdte a sajtkészítési tevékenységét 5 fővel a GINOP-5.1.7. pályázati forrás bevonásával.

A tejfeldolgozó üzemben 2021-ben 10,5 tonna sajtot gyártottak, a piaci igényeknek megfelelően natúr, fok-

hagymás, paprikás, füstölt, bazsalikomos, petrezselymes, medvehagymás ízekben.

A szövetkezet üzletpolitikája a HORECA szektort célozta meg, legnagyobb felvásárlójuk a Matusz-Vad Zrt., amely Budapest több szállodájának értékesít. A piaci igények változása (pandémia) a viszontkereskedők bővítését vonta maga után, így termékeik mára már megtalálhatóak a budapesti vásárcsarnokban, pécsi, egri piacokon is.

A szövetkezet tagja, Tiszaadony Község Önkormányzata 2021-ben elnyerte a Start Plusz díjat, amely az elismerés mellett 10 millió Ft támogatással járt. Az önkormányzat a szövetkezet további fejlesztési elképzeléseinek megvalósítására kívánja fordítani ezt az összeget.

■ BALMAZ TÉSZTAGYÁRTÓ SZOCIÁLIS SZÖVETKEZET (HAJDÚ-BIHAR MEGYE)

A szociális szövetkezet a kezdetektől száraztésztagyártással foglalkozik, termékpalettájukat a vásárlói igényekre és

piaci szükségletekre reagálva folyamatosan bővítik. Értékesítésből származó árbevételük 2021. évben meghaladta a 34 millió Ft-ot. 8 főállású munkavállaló foglalkoztatásával gyártják a száraztésztaikat és értékesítik az ország keleti részén. Száraztésztaik megvásárolhatóak az ország hét megyéjében a piacokon és 54 viszonteladó partnernél, továbbá két csomagolásmentes boltban is elérhetőek a környezettudatos vásárlók részére.

A szövetkezet több mint ötvenféle száraztészta terméket kínál, többek között tojásos és tojásmentes, valamint hagyományos lisztből vagy tönköly búzalisztből készült natúr, illetve ízesített tésztaikat. 2021-ben megkezdtek kiskereskedelmi tevékenységüket, amelynek keretében Balmazújvárosban egy garázsoltot üzemeltetnek, ahol többek között prémium minőségű tészta-termékeket és zöldségeket tud vásárolni a lakosság.

2021-ben egy olyan nemzetközi projektben is részt vettek („DelFin” – Pénzügyi ökoszisztéma fejlesztése a vidéki térségek társadalmi/szociális vállalkozások támogatása érdekében), melyben a 12 résztvevő Hajdú-Bihar megyei társadalmi vállalkozás közül őket ítélték a legígéretesebb társadalmi vállalkozásnak. A szociális szövetkezet 8 terméke rendelkezik Magyar Termék Védjegy minősítéssel.

■ RÁBASZENTMIHÁLY ÍZEI GYÁRTÓ ÉS ÉRTÉKESÍTŐ START SZOCIÁLIS SZÖVETKEZET (GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYE)

A Rábaszentmihály Ízei Gyártó és Értékesítő Start Szociális Szövetkezet 2016. évben kezdte meg termelő tevékenységét, kezdetben sertéstartással és tésztagyártással foglalkozott. A működtetéshez szükséges ingatlant, eszközállományt, állatállományt az önkormányzat haszon-

kölcsön szerződés keretében adta át a szociális szövetkezetnek ingyenes használatra, ezzel biztosítva, hogy a működtetéshez szükséges megfelelő infrastruktúrával rendelkezzenek már a kezdetekkor.

A szövetkezet az elmúlt években bővülő, egymásra épülő tevékenységeik – tésztagyártás, sertéstartás, húsbolt üzemeltetése, kereskedelmi tevékenység – révén fenntarthatóan működik. Termékeiket 11 településen értékesítik mozgóboltjuk segítségével, saját webshopot üzemeltetnek, valamint a Téli Kereskedelmi Start Szociális Szövetkezettel közösen megvásárolt üzlethelyiségben árusítanak.

2021. évben tevékenységeiket tovább bővítették gluténmentes tésztagyártással továbbá savanyítással, így a – közfoglalkoztatás alapjain létrejött – Rábaszentmihály Ízei termékcsaládhoz tartozó árucikkek mindegyike a szövetkezet munkavállalói által kerülnek előállításra. A vállalkozás 10 helyi, korábban közfoglalkoztatott vagy regisztrált állásukeresői státuszából kikerült munkavállalónak biztosít munkalehetőséget.

Kiemelt figyelmet fordítanak a térség szociális szövetkezeivel és önkormányzataival történő együttműködésre, aminek keretében egymás termékeit értékesítik, továbbá jó gyakorlatok megosztásával egymás tevékenységét segítik. 11 termékük elnyerte a Magyar Termék Védjegy használati jogát. Az elismerés tovább erősíti a fogyasztók bizalmát a Rábaszentmihály Ízei logó alatt megjelenő élelmiszerek iránt.

■ JÁSZSZENTANDRÁSI GYÜMÖLCSFELDOLGOZÓ START SZOCIÁLIS SZÖVETKEZET (JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYE)

A Jászszeptandrási Gyümölcsefeldolgozó Start Szociális Szövetkezet 2016 óta állít elő homoktöviset tartalmazó gyümölcsleveket.

2021 júliusában sikeresen teljesítették a „Fókusz” támogatási programot, és a pályázati kötelezettség teljesítését követően is 4 főállású munkavállalónak ad helyben biztos és hosszú távú megélhetést a szövetkezet.

Az elmúlt évek fejlesztéseinek köszönhetően termékpalettájuk bővült, jelenleg 5 ízben – alma, cékla, sütőtök, fekete ribizli, ribizli – állítanak elő 100%-os, tartósítószer, színezék és hozzáadott cukormentes gyümölcsleveket homoktövissel vegyítve. Ezen túl 100%-os homoktövis velőlől készült koncentrátum, homoktövis szörp, homoktövis lekvár, valamint homoktövis mag-héj őrlemény és tea is megtalálható a kínálatukban.

Gyümölcslevek megtalálhatóak több szolnoki és kecskeméti üzlet polcain is. Ezen kívül termékeik az észak-magyarországi régió legtöbb piacán, és 30 viszonteladó partnernél megvásárolhatóak és egyre keresettebbek. A bérfeldolgozási szolgáltatásukat egyre több önkormányzat és helyi gazda veszi igénybe, így az üzem napjainkra 100%-os kapacitás kihasználtsággal működik.

■ TRIZSI ÍZEK START MEZŐGAZDASÁGI ÉS SZOLGÁLTATÓ SZOCIÁLIS SZÖVETKEZET (BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYE)

A Trizsi Ízek Start Mezőgazdasági és Szolgáltató Szociális Szövetkezet 2017-ben kezdte meg tevékenységét, hat helyi – korábban közfoglalkoztatott és regisztrált álláske-

resői státuszban lévő – munkavállaló foglalkoztatásával. Gyümölcscsfeldolgozó üzemükben „Trizsi Ízek” márkánév alatt kezdetben ivóleveket, lekvárokat, szörpöket, dzsemet gyártottak. Az elmúlt években a fenntarthatóság és a fogyasztói elvárások kapcsán egyrészt termékportfóliójukat racionalizálták, másrészt viszont új termékeket is fejlesztettek, kialakították a saját brandjüket, így kézműves termékeikkel egyre több és egyre igényesebb vásárlói réteget tudnak kiszolgálni. Viszonteladóiuk Budapesten, Miskolcon, Ózdon, Mezőcsáton, Tiszatarjánban, Boldván és Kazincbarcikán értékesítik termékeiket.

A folyamatos tevékenységbővítés kapcsán Aggteleken a turistaszezonban büfé-kocsit, Jósvafőn egy kávézó és reggeliző helyiséget működtetnek, ahol saját termékeik mellett egyéb kézműves termékeket vásárolhatnak az érdeklődők. 2020 márciusától egy helyi élelmiszerbolt, továbbá 2021 októberétől a szintén helyi Patak Bisztró üzemeltetését is a Trizsi Ízek Start Szociális Szövetkezet látja el. A szociális szövetkezet 5 terméke kapta meg a Magyar Termék Védjegy használat jogát.

■ KOMLÓI TÉSZTAGYÁRTÓ START SZOCIÁLIS SZÖVETKEZET (BARANYA MEGYE)

A Komlói Tésztagyártó Start Szociális Szövetkezet fő tevékenysége a tésztagyártás, amely napjainkban már 200 m² nagyságú üzemben, 7 fő munkavállalóval folyik.

A 12 féle házi tészta gyártása mellett, őstermelők friss tojásaiból, igény szerint, „bértészta-gyártást” is vállalnak. A termékeket 2 saját boltba, valamint a partnereiknek (szociális otthonok, éttermek, kisboltok) maguk szállítják ki a megye területén. 2021 óta már a határ túloldaláról is vannak vásárlói a szövetkezetnek egyre növekvő számban.

Legújabb fejlesztésük a „Villa Complov” márkanevű termékcsalád, amely tojás nélkül készült, ízesített (spenótos, bazsalikom) vegán tésztákból áll. Bár a szövetkezet törekszik vevőkörében a személyes kapcsolattartásra, termékeik a „virtuális piacokon” pl. a Máltai Manufaktúra webshopjában is megvásárolhatók.

A folyamatos minőségfejlesztés eredményeként 2021-ben 10 termékük használhatja a Magyar Termék Védjegyet, melyek között hagyományos és ízesített tészták egyaránt szerepelnek.

■ BEREKBÖSZÖRMÉNYI PRÉMIUM KISKERESKEDELEM SZOCIÁLIS SZÖVETKEZET (HAJDÚ-BIHAR MEGYE)

A Berekbőszörményi Prémium Kiskereskedelem Szociális Szövetkezet 2013-ban alakult. A hat munkavállalót foglalkoztató szociális szövetkezet bolti vegyes kiskereskedelmi tevékenységet folytat. Bár a településen több vegyesbolt is üzemel, a szövetkezet által működtetett vegyesbolt a legkeresettebb a friss termékpalletájuknak és a folyamatos vásárlói igényekhez való alkalmazkodásuknak köszönhetően. 2021-ben a szövetkezetnek már 100 millió Ft feletti éves forgalma volt.

Az önkormányzati vágóponton előállított húsarut a szociális szövetkezet vásárolja meg és értékesíti, de a nagy keresletre való tekintettel őstermelőktől is vásárolnak. A szociális szövetkezet megteremtette a lehetőségét annak, hogy a térségbeli szociális szövetkezetek és önkormányzatok termékeit is értékesítse, így az érdeklődők Bojt településen készült száraztésztákat és Szentpéterszegen termelt friss zöldségeket is vásárolhatnak náluk.

A közfoglalkoztatási támogatások szabályszerű felhasználásának ellenőrzése

A Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről szóló 2020. évi XC. törvény a közfoglalkoztatásra fordítható Gazdaság-újraindítási Foglalkoztatási Alap Start-munkaprogram előirányzatát 165 000 millió forintban határozta meg.

A közfoglalkoztatási programok megvalósítására 2021-ben 8779 hatósági szerződés került megkötésre. Az év folyamán az előirányzatból miniszteri döntés alapján felhasználta, kifizetett forrás összege 114 704 millió forint.

A fővárosi és megyei kormányhivatalok, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatalok – az állami foglalkoztatási szerv, a munkavédelmi és munkaügyi hatóság kijelöléséről, valamint e szervek hatósági és más feladatainak ellátásáról szóló 320/2014. (XII. 13.) Korm. rendeletről adódó kötelezettségüknek eleget téve – illetékességi területeiken folyamatosan ellenőrzik a közfoglalkoztatásra fordított támogatások jogszerű felhasználását.

A kormányhivatalok közfoglalkoztatási feladatellátása, egyes kiemelt közfoglalkoztatási programok, valamint a pénzügyi szabályok betartása vonatkozásában a Belügyminisztérium, mint a közfoglalkoztatás szakmai irányítója részéről a Közfoglalkoztatási és Vízügyi Helyettes Államtitkárság Monitoring és Ellenőrzési Osztálya (továbbiakban: MEO) végez ellenőrzéseket.

VIII.1. Kormányhivatalok és járási hivatalok által folytatott ellenőrzések

A kormányhivatalok és járási hivatalaik által 2021-ben ellenőrzés alá vont szerződések száma 2598 volt, kötelezettségvállalási összegük meghaladta a 61 milliárd forintot. Az ellenőrzések a programok általános dokumentációját, a munkavégzés és a foglalkoztatás szabályszerűségét, a megfelelő munkakörülmények biztosítását (szükség esetén társhatóság bevonásával), valamint a programokra megítélt támogatási összeg törvényes felhasználását érintették. A kormányhivatalok és járási hivatalaik 2021-ben a járványhelyzetre való tekintettel ellenőrzéseik mintegy negyedét személyes kontaktus nélkül, iratbekéréssel valószínűsítették meg.

Az ellenőrzések során észlelt hiányosságok nagy része 2021-ben is adminisztrációs jellegű volt, 1799 esetszámmal.

A közfoglalkoztatottak munkavégzésével kapcsolatos hiányosságok között továbbra is az igazolatlan hiányzások állnak első helyen 1686 főt érintően. Pénzügyi szabálytalanság összesen 186 alkalommal került feltárára.

Az ellenőrzést végzők a hiányosságok megállapításakor minden esetben intézkedtek azok pótlásáról, kijavításáról. 990 esetben hívták fel a közfoglalkoztató figyelmét a szabálytalanságok megszüntetésére, 693 alkalommal pedig a hiánypótlásra való felszólítás eszközével is éltek. Amennyiben az ellenőrzés napján igazolatlanul hiányzók a későbbiekben hiányzásukat nem tudták hitelt érdemlően alátámasztani, részükre az adott napra közfoglalkoztatási bér nem került kifizetésre.

Az intézkedések tényleges megvalósulását az ellenőrzést végzők utóellenőrzés formájában követték nyomon.

Szükség esetén szankciók [közigazgatási bírság (21 eset), visszakövetelés (17 eset) és büntetőfeljelentés (3 eset)] alkalmazására is sor került.

VIII.2. A MEO által végrehajtott ellenőrzések

A közfoglalkoztatási programok megfelelő működésének feltétele, hogy a támogatási szerződést kötő és a programokat működtető hatóság (kormány-, illetve járási hivatal) közfoglalkoztatással kapcsolatos feladatellátása és a közfoglalkoztatási programok ellenőrzése, majd az abból adódó szükséges intézkedések megtétele is megfeleljen a jogszabályi előírásoknak.

A MEO 2021-ben 6 kormányhivatal felügyeleti ellenőrzését hajtotta végre az alábbiak szerint. A Miniszterelnökség 2021. évre vonatkozóan a Bács-Kiskun Megyei és a Heves Megyei Kormányhivatal átfogó ellenőrzését határozta meg, ennek megfelelően a MEO az érintett kormányhivataloknál a közfoglalkoztatási tevékenységek teljes körű vizsgálatát folytatta le.

A Miniszterelnökség által jóváhagyott ellenőrzési terv alapján Nógrád és Tolna megyékben témaellenőrzésekre került sor. Célellenőrzés szintén két kormányhivatalnál, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Vas megyékben került végrehajtásra.

Az ellenőrzések azt mutatták, hogy a kormányhivatalok és járási hivatalaik közfoglalkoztatással kapcsolatos feladataikat a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően látják el. Az ellenőrzések során feltárt hiányosságok – jellemzően a garantált közfoglalkoztatási bérbesorolás és a programok végrehajtását segítő adminisztratív tevékenységet végzők aránya – kijavítására a MEO által tett javaslatokat a kormányhivatalok minden esetben elfogadták, a hibák kiküszöbölésére intézkedési tervet dolgoztak ki, annak teljesüléséről határidőben jelentést tettek.

A MEO a hatósági ellenőrzések keretében kiemelt feladatként végzi a vízügyi igazgatóságok országos közfoglalkoztatási programjainak ellenőrzését. A járványügyi korlátozások miatt 2021-ben a munkavégzés helyszíni ellenőrzése csak 2021. július eleje és október vége, azaz a két pandémiás hullám között volt lehetséges. Összesen 10 vízügyi igazgatóság 35 munkavégzési helyszínén 233 közfoglalkoztatottat érintően került sor ellenőrzésekre.

A tapasztalatok alapján kijelenthető, hogy a vízügyi igazgatóságok a közfoglalkoztatási programokat magas színvonalon, a kitűzött programcéloknak megfelelően működtetik. A feltárt problémák a közfoglalkoztatottak igazolatlan

hiányzásaira korlátozódnak, mely arány a teljes létszámhoz képest nem jelentős.

A vízügyi igazgatóságok véleménye szerint a közfoglalkoztatottak munkája nélkül területeik jelentős részének karbantartása nem lenne megoldott.

A MEO összesen 704,5 millió forint kötelezettségvállalási összeg vonatkozásában hajtott végre pénzügyi ellenőrzést. A megállapítások alapján 1 esetben – költségvetési csalás gyanúja miatt – büntető feljelentés megtételét, további 3 ügyben pedig a szerződésben vállalt kötelezettségek megsértése miatt a támogatási összeg egy részének visszakövetelését kezdeményezte. Az érintett járási hivatalok a Belügyminisztérium kezdeményezése alapján megtették a büntető feljelentést, és összesen 212 millió forint támogatási összeg visszaköveteléséről hoztak határozatot.

Mind a kormányhivatalok, mind a MEO ellenőrzési tapasztalatai azt mutatják, hogy a közfoglalkoztatási programok a jóváhagyott programcéloknak megfelelően folynak, és a közfoglalkoztatás, mint munkaerőpiaci eszköz társadalmi szükségessége továbbra is megkérdőjelezhetetlen.

Közfoglalkoztatás az interneten

IX.1. Közfoglalkoztatási portál

A A Közfoglalkoztatási portál (<http://kozfoglalkoztataskormany.hu>) 2015 óta nyújt tájékoztatást a közfoglalkoztatás rendszeréről, a tervezett és aktuális programokról, valamint a legfontosabb kutatási eredményekről. A közfoglalkoztatók (köztük az önkormányzatok, az országos hatókörű közszolgáltató vállalatok, valamint a civil és egyházi szervezetek), a portálon keresztül megismerkedhetnek a közfoglalkoztatás rendszerének alapvető fogalmaival, jogszabályi háttérével és híreivel.

A Belügyminisztérium Közfoglalkoztatási és Vízügyi Helyettes Államtitkársága a honlapon ismerteti a közfoglalkoztatásra vonatkozó részletes statisztikai adatait, bemutatja a közfoglalkoztatás jó gyakorlatait, és felhívja a figyelmet a közelgő nyilvános eseményekre is. A portálon megtalálhatóak azon közfoglalkoztatás alapjain szerveződő szociális szövetkezetek elérhetőségei is, amelyek termékeikkel, szolgáltatásaikkal immár kormányzati segítség nélkül is fenntarthatóak.

A weboldal megkerülhetetlen és hiteles forrásként szolgál a közfoglalkoztatás iránt érdeklődő kutatók, munkaerőpiaci szakértők, a programok szervezésében résztvevők számára. Az elmúlt évek leglátogatottabb napjai az országos vagy megyei közfoglalkoztatási kiállításokhoz köthetők. 2020-ban és 2021-ben a pandémia miatt elmaradt ugyan az Országos Közfoglalkoztatási Kiállítás, de várakozásainktól eltérően ez nem hatott negatívan a látogatottsági adatokra.

A honlap legolvasottabb menüpontja a jelenleg 11 témakört felvonultató, 109 db gyakran ismételt kérdés-válasz (GYIK). A honlap látogatói a portálon keresztül is felvehetik a kapcsolatot a Belügyminisztérium közfoglalkoztatási főosztályaival.

IX.2. A Virtuális Közfoglalkoztatási Piac

Az új típusú közfoglalkoztatási rendszer bevezetésekor a megtermelt termékekre vonatkozóan a Belügyminisztérium által meghatározott prioritások között megjelent a felesleg értékesítésére vonatkozó elvárás is. A közfoglalkoztatási programokban megtermelt javak felhasználása elsődlegesen a településeken lévő intézmények konyháin valósul meg, esetleg szociális juttatásként kerül a rászoruló lakossághoz, de gyakori a helyben előállított termékek feldolgozása is.

Az egyre hatékonyabb termelés során jelentősen megnőtt a piaci értékesítésre is felkínálható mennyiség az önkormányzatoknál. E termékelesleg hatékony értékesítését, az önkormányzatok közötti termékcsere elősegítését szem előtt tartva a Belügyminisztérium 2015. szeptember 16-án egy új alkalmazást vezetett be, Virtuális Közfoglalkoztatási Piac (a továbbiakban: VKP) néven. A VKP használatának egyszerűsítése és hatékonyabbá tétele érdekében – a használat tapasztalatainak figyelembe vételével – folyamatosan megtörtént néhány meglévő funkció működésének átalakítása, illetve új funkciók kialakítása.

A regisztrált közfoglalkoztatóknak lehetőségük van arra, hogy a felületen rögzítsék a közfoglalkoztatási tevékenység során megtermelt, de fel nem használt termékfeleslegüket, illetve kereshetnek a más közfoglalkoztatók által rögzített termékek között. A rögzítés során rövid leírással és fotókkal illusztrálhatják a felkínált termékeket. Az alkalmazás kialakításának célja a felkínált termékekről történő tájékoztatás és a kapcsolatfelvétel segítése volt, a VKP funkciói nem teszik lehetővé azt, hogy a felületén az érdeklődők kereskedelmi tevékenységet folytassanak, nincs lehetőség a termékek árának rögzítésére sem.

A termelői tevékenységben érintett közfoglalkoztatók 95%-a regisztrált a VKP felületére. A felhasználók száma szerint az alkalmazást legtöbben Borsod-Abaúj-Zemplén megyében használják. Az alkalmazás felületén 14 termékcsoporthoz rögzíthető felesleg, a rögzített terméktípusok száma meghaladja az 1100 darabot.

X.

Közfoglalkoztatás a média tükrében

Közfoglalkoztatási kiadványok, rendezvények

A közfoglalkoztatás 2011-ben bevezetett megújult rendszeréről 2021-ben is mindennapos volt a hírek, elemzések, interjúk és riportok megjelenése a magyarországi médiumokban.

A közfoglalkoztatásról rendszeresen hírt adtak – egyebek között – a televízióadók [M1, TV2, RTL Klub, ATV, HírTV, helyi (városi) televíziók], rádióadók (Kossuth Rádió, InfoRádió, KlubRádió), országos napi-, heti- és havilapok (Magyar Nemzet, Népszava, Világgazdaság, 168 óra, Szabad Föld), a megyei és regionális napilapok, valamint az online hírportálok (Index, Origo, 24.hu, 444, hirado.hu, kamaraonline.hu, penzcentrum.hu, agroinform.hu).

A média-megjelenések témakörei széles skálán mozognak. Az írott és elektronikus sajtóban, az online hírportálokon továbbra is a közfoglalkoztatás foglalkoztatáspolitikai, valamint szociális rendeltetését helyezik előtérbe, emellett a települések életében tapasztalható eredményekkel kapcsolatos hírek, riportok is többször láthatók/olvashatók.

A megyei és regionális napilapok rendszeresen közöltek részletes riportot egy-egy település közfoglalkoztatási programjáról, az ott végzett tevékenységekről, annak a helybeliek mindennapi életét befolyásoló eredményeiről. A megyei napilapok rendszeresen tudósítanak a közfoglalkoztatás mentén szerveződő jó gyakorlatokról, a városok, falvak közfoglalkoztatásban elért sikereiről, más médiumokban azonban a kezdetektől gyakran jelennek meg kritikák is.

A sajtóban felmerülő leggyakoribb témák:

- Közfoglalkoztatási bér
- A közfoglalkoztatásra szánt forrás összege
- A közfoglalkoztatottak létszáma és munkaerőpiacra gyakorolt hatása
- A közfoglalkoztatást érintő törvénymódosítások, kiemelten a közfoglalkoztatási jogviszony 10 évnél hosszabb idejű fenntartása
- Munka- és balesetvédelmi kérdések, a pandémiával kapcsolatos intézkedések betartása
- Visszaélések, szabálytalanságok megelőzése, kezelése
- Jó gyakorlatok, szociális szövetkezetek bemutatása
- Szegénység és közfoglalkoztatás
- Közfoglalkoztatási kiállítások
- Társadalmi felzárkóztatás
- Közreműködés a parlafű-irtásban
- A viharok elhárításában való részvétel
- A közfoglalkoztatási programok összehangolása a Magyar Falu Programmal és a Felzárkózó Települések Programjával

A közfoglalkoztatottak adatairól a KSH statisztikái mellett a közfoglalkoztatási portálon is tájékozódhatnak az érdeklődők. Az évente hagyományosan megrendezésre kerülő közfoglalkoztatási kiállításokról a megyei lapok mellett hírt adott a közfoglalkoztatási portál is. 2021-ben a pandémia következtében kialakult veszélyhelyzetben a Belügyminisztérium nem szervezett országos kiállítást.

A közfoglalkoztatás 2020. évi megvalósításának, főbb eseményeinek, programjainak, tapasztalatainak összegző évkönyve. A kiadvány bemutatja a közfoglalkoztatás sikereit, jó gyakorlatait, a megvalósult programok eredményeit. A kötet digitalizált formában a Közfoglalkoztatási portálon tekinthető meg, végig olvasása segíti a rendszer megértését, betekintést enged annak működésébe.

Megyei közfoglalkoztatási kiállítások

A közfoglalkoztatási kiállítások évek óta nagy létszámú látogatót vonzanak az érdekes és változatos programoknak, valamint az igényesen kialakított kiállítói pavilonoknak köszönhetően. A Belügyminisztérium a 2021. évben 11 megye esetében, összesen 76,8 millió Ft összegben járult hozzá a megyei közfoglalkoztatási kiállítások költségeinek támogatásához. Szeptemberig tíz megyében rendeztek közfoglalkoztatási kiállítást, Csongrád-Csanád megyében pedig – a korábbi évek hagyományainak megfelelően – novemberben, az advent időszakában valósult meg a rendezvény. A kiállításokon mindösszesen 514 kiállító bemutatkozására kerülhetett sor, Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 167, Tolna megyében 21, Jász-Nagykun-Szolnok megyében 22, Békés megyében 54, Somogy megyében 33, Pest megyében 15, Hajdú-Bihar megyében 36, Nógrád megyében 32, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 100, Zala megyében 14 kiállító volt jelen, míg Csongrád-Csanád megyében 20 kiállító termékei kerültek bemutatásra.

A közfoglalkoztatási kiállítások nagyszerű lehetőséget nyújtanak a közfoglalkoztatás értékteremtő tevékenységének bemutatására. A 2013 óta megrendezett kiállításokon a nagyközönség megismerheti a közfoglalkoztatási programok kézzelfogható eredményeit, információt kaphat a kiállított árucikkekről, akár az egyes termékek elkészítésébe is bekapcsolódhat. A kormányhivatalok széles körben népszerűsítik a közfoglalkoztatási kiállításokat, és lehetőségeikhez mértén díjazták a kiemelkedő közfoglalkoztatók munkáját.

A 2021. évben is sokszínű termékek széles kínálata várta valamennyi helyszínen az érdeklődőket, és megjelentek a közfoglalkoztatás alapjain létrejött szociális szövetkezetek, valamint a helyi termelők által előállított termékek is. A közfoglalkoztatóknak a kiállítások jó lehetőséget biztosítanak az egymás közötti tapasztalatcserére, a jó gyakorlatok megismerésére is.

Összességében megállapítható, hogy a 2021. évi közfoglalkoztatási kiállítások sikeresek, szakmailag hasznosak voltak. E rendezvények nemcsak a települések és termékeik bemutatkozását szolgálták, hanem azt is biztosították, hogy a kiállítóknak a közfoglalkoztatás gyakorlata során fellépő problémái, építő jellegű javaslatai, gondolatai is meghallgatásra találjanak.

A közfoglalkoztatók elismerése

A Belügyminisztérium az elmúlt évekhez hasonlóan 2021. évben is díjazásban részesítette azon közfoglalkoztatókat, akik a programok megvalósításában kiemelkedő szakmai munkát végeztek, elősegítve ezzel a település fejlődését, a közfoglalkoztatás alapjain szerveződő tevékenység önfenntartóvá válását.

2021. évben 16 megyét érintően 20 önkormányzat és 1 országos szervezet részesült Start Plusz díjban és a díjhoz tartozó 10 000 000 Ft-os támogatásban (az elismerésben részesülő szervezetek vezetőinek arcképei a kiadvány XIII. fejezetében találhatóak).

A támogatás elbírálása során kiemelten fontos volt, hogy:

- a korábban kialakított termelési tevékenység évről évre fejlődést mutasson,
- az előállított termékek tükrözzék a helyi és környező települések szükségleteit, igényeit,
- a tevékenység folyamatos fejlesztésével és fenntartásával elsődleges munkaerőpiaci munkahelyek jöjjenek létre, amely elősegíti a településen élő hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatását,

- a piaci lehetőségek bővítése érdekében jól szervezett, célirányos szakmai irányítás mellett erősödjön a környező önkormányzatok közötti együttműködés.

A közfoglalkoztatók a díjat a meglévő termelő kapacitás továbbfejlesztésére, a végzett tevékenységhez kapcsolódó eszközök, alapanyagok beszerzésére, a termelő kapacitások működését elősegítő szolgáltatásokra fordíthatják.

Tekintettel a veszélyhelyzetre és a járványhelyzet egészségügyi kockázataira, az előző évhez hasonlóan az elismerések átadására nagy létszámú központi rendezvény keretében nem kerülhetett sor, a Miniszteri Elismerő Oklevelet szűk körben, a Közfoglalkoztatási és Vízügyi Helyettes Államtitkárság szakmai főtanácsadói és megyei programkoordinátorai adták át az önkormányzatok képviselőinek.

XIII.

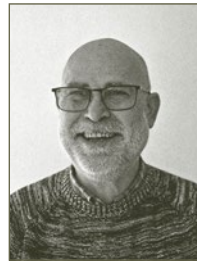
Start Plusz program 2021. évi díjazottjai

BÁCS-KISKUN MEGYE

Kisszállás
Rozsnyai Attila

BARANYA MEGYE

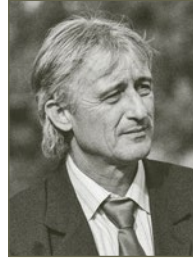
Támasz Alapítvány
Fonai László

BÉKÉS MEGYE

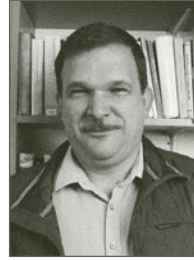

Almás-kamarás
Mazán Attila

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYE

Olaszliszka
Kerekes Attila

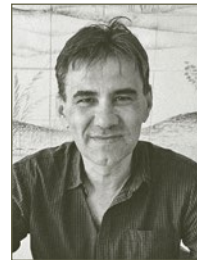

Sajógalgóc
Jaskó Péter

Szegilong
Talárovics László

CSONGRÁD-CSANÁD MEGYE

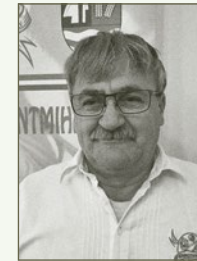
Csanádalberti
Csornyik Zoltán

FEJÉR MEGYE

Nagylók
Tóth József

GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYE

Rábaszentmihály
Horváth Gábor

HAJDÚ-BIHAR MEGYE

Hajdúböszörmény
Kiss Attila

Körösszegapáti
Tarsoly Attila

Pocsaj
Szöllősi Roland

HEVES MEGYE

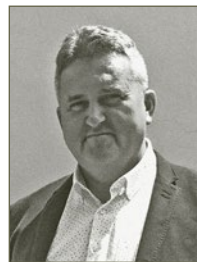
Bükkszenterzsébet
Ortó Szilárd

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYE

Jánoshida
Eszes Béla

NÓGRÁD MEGYE

Rimóc
Szabó Vilmos

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE

Kék
Poór Sándor

Tiszaadony
Lakatos József

PEST MEGYE

Tápióság
Toldi Tibor

TOLNA MEGYE

Iregszemcse
Tóth Szabolcs

SOMOGY MEGYE

Kelevíz
Vargáné Balatincz Krisztina

ZALA MEGYE

Tilaj
Senkő Balázs

XIV.

Zárszó

A Belügyminisztérium, mint a közfoglalkoztatásért felelős szaktárca örömmel tárja e kiadvány olvasói elé a közfoglalkoztatás 2021-ben elért eredményeit.

A munkanélküliség és különösen a tartós munkanélküliség az egyénre, de közvetve a társadalomra és a gazdaságra nézve is súlyos következményekkel járhat. Az állás elvesztése az egyén számára főként anyagi, majd az idő múlásával érzelmi és pszichés következményekkel is jár, csökken az aktivitásuk, passzívvá válnak az élet többi területén is. Szociális kapcsolataik beszűkülnek, anyagi tartalékaik kimerülnek, amely egyre nyomasztóbb teher a család számára. Éppen ezért alapvető fontosságú a munkanélküli lét megszüntetését célzó beavatkozás.

A közfoglalkoztatás átmeneti munkalehetőséget biztosít azok számára, akik az elsődleges munkaerőpiacon nem tudnak elhelyezkedni, célunk azonban a közfoglalkoztatottak nyílt munkaerőpiaci (re)integrációja. A közfoglalkoztatottak részére a támogatott képzések szervezése mellett személyre szabott komplex szolgáltatások nyújtása jelenthet megoldást hiányosságaik leküzdésére, a hiányzó kompetenciák, iskolai végzettség, szakmai tudás megszerzésére. A hátrányos helyzetű csoportok, köztük romák foglalkoztathatóságának segítése növeli foglalkoztatási rátájukat és csökkenti tartós munkanélküliségüket, valamint hozzájárul a munkavállalás terén tapasztalt diszkrimináció csökkentéséhez.

Az egységes közfoglalkoztatás rendszerének tíz évvel ezelőtti bevezetésekor, a gazdasági válság okozta tömeges munkanélküliség időszakában a programok kialakítása, felépítése folyt, mára helyi gazdaságfejlesztési célokat is

szolgál az önkormányzatok vagy más társadalmi vállalkozási formák gazdasági tevékenységének támogatásával.

Napjainkban a munkaerőpiaci reintegrációra fókuszáló közfoglalkoztatás a piaci elvárásokhoz közelítő olyan befogadó munkakörülményeket és elvárásokat teremt, amely a legrászorultabbak számára is biztosíthatja az elsődleges munkaerőpiaci szektorba történő vissza-, illetve bejutást, és akár a szociális gazdaság keretein belül is működhet. Emellett a közfoglalkoztatási programok a települések közfeladat-ellátásának fejlesztését, valamint a helyi infrastruktúra bővítését is szolgálják.

A közfoglalkoztatásból kikerülő, munkatapasztalattal rendelkezők számára a szociális szövetkezetek a foglalkoztatás következő lépcsőfokai lehetnek az elsődleges munkaerőpiac felé, azzal, hogy a közfoglalkoztatottak önfoglalkoztatóvá, szövetkezeti taggá vagy szövetkezeti alkalmazottá válhatnak. A Belügyminisztérium, összhangban a kormányzati célokkal, megtette és megteszi mindazokat az intézkedéseket, amelyek ösztönzik a szociális szövetkezetek alapítását és elősegítik annak hatékony és gazdaságilag megalapozott működését.

Tisztelt Olvasó! Kiadványunkban igyekeztünk bemutatni a közfoglalkoztatás legfrissebb eredményeit, a működő és megvalósult programok sokszínűségét, társadalmi, gazdasági, kulturális következményeit, a településekre, közösségekre, valamint az egyénekre és azok családjaikra gyakorolt hatásait. Bemutatásra került az a cél- és eszközrendszer, amely komoly szemléletváltás eredményeként jött létre, és 10 éves működése óta jelentős változást eredményezett a hazai foglalkoztatásban.